

Smithsonian
Institution
Libraries

Gift from the

WINELAND
RESEARCH LIBRARY
ENDOWMENT

THE
NEW TESTAMENT
OF
OUR LORD AND SAVIOUR JESUS CHRIST;
TRANSLATED INTO THE OTTAWA LANGUAGE

BY

JOTHAM MEEKER,

Missionary of the Amer. Bap. Board of For. Missions.

CAREFULLY REVISED, AND COMPARED WITH THE GREEK,

BY

REV. FRANCIS BARKER, A. M.

Baptist Missionary to the Shawanoes.

SHAWANOE BAPTIST MISSION PRESS,

J. G. Pratt, Printer.

1841.

ME SU MANTU

KATEPAHIMINT KUER KAILIHEKRT

KAPEKR SKONINUF

H E S U S K N R S T.

HIHAK KUER LAFWAL

ME KAANEKUNOTAKR OLEPEIKRHIC.

LAWUNONAF KETULI OLEPEIKATR.

KAUKO TUKWILIF HESUS

MANTU MINIK TSO PEON.

1841.

BS
345
0877 Matthew
1841
ANTHRB

MENWAHEMOWIN,

KAOLEPEIKRT AWI MRTO.

HRPTU I.

1 Me su mantu misinaekun aeanikah pepematisewat Hesus Knrst okeokwisimikon Trpitun, kuer Trpit okeokwisimikon Rⁿunramun;

2 Rⁿunramun okeosenun Rsik; kuer Rsik-wun okeosenun Hrkup; kuer Hrkupun okeosenun Hotus, kuer wekansun;

3 Kuer Hotusun okeosenun Panis kuer Srnr, Trmun tul okulewan; kuer Prnisun okeosenun Rsum; kuer Rsumun okeosenun Rnum;

4 Kuer Rnumun okeosenun Rminutrp; kuer Rminutrpun okeosenun Nrusun; kuer Nrusun-un okeosenun Srmun;

5 Kuer Srmunun okeosenun Poas, okule-wun tul Nrkap; kuer Poasun okeosenun Opit, okulewun tul Not; kuer Opitun okeosenun Hrse;

6 Kuer Hrseun okeosenun Trpit kaokemawit; kuer Trpitun kaokemawinihin okeosenun Sanumun, okulewun tul Eonaeus kaweopunen;

7 Kuer Sanumunun okeosenun Nopoum; kuer Nopoumum okeosenun Rpaeu; kuer Rpaeu-un okeosenun Rsr;

8 Kuer Rsrunt okeosenun Hasuprt; kuer Hasuprtun okeosenun Honum; kuer Honumun okeosenun Osaeus;

9 Kuer Osaeusun okeosenun Horsum; kuer Horsumun okeosenun Rkrs; kuer Rkrsun okeosenun Rsikaeus;

10 Kuer Rsikaeusun okeosenun Mrnrsus; kuer Mrnrsusun okeosenun Rmun; kuer Rmunun okeosenun Hosaeus;

11 Kuer Hosaeusun okeosenun Hrkonaeus, wekanisun kuer, mrkwa upeh mahanintwa Prpin-unif;

12 Kapenintwa tul Prpinunif Hrkonaeusun okeosenun Srnrseun; kuer Srnrseunun okeosenun Sonapupu;

13 Kuer Sonapupun okeosenun Rpaeut; kuer Rpaeutun okeosenun Enaeukim; kuer Enaeukimun okeosenun Rsun;

14 Kuer Rsunun okeosenun Srtuk; kuer Srtukwun okeosenun Rkim; kuer Rkimun okeosenun Enaeut;

15 Kuer Enaeutun okeosénun Mrtsun; kuer Mrtsunun okeosenun Hrkup;

16 Kuer Hrkupun okeosenun Lole, onaprmun uwi Mrne kanekeikohin Hesus, uwi kai-linekanint Knrst.

17 Me tul kuken aeanekah pepematisewat puonhikewat Rpunram, pama metaswe uli newif anekrlkawat, me tul Trpit kuer we wrnhekit; Trpit tul kepematisit ntalti menuwa aeanekah pepematisewat metahif uli newin, me tul pehenuk

kemahenintwa Prpinunif; kamahenintwa tul Prpinunif ntalti menuwa aeanekah kepepematis-ewat metahif uli newin, me tul pehenuk Knrst wrnhekit.

18 Mantu upeh nakit Hesus Knrst kailewrrpuk, upeh okulewun Mrneun kakunonitewat Loleun, hipwa mule wetekrntewat okekukilkuwan upenoheun Kelrmuneton okeinrnimikon.

19 Me tul Loleun onaprmun kemoilewrpis-iwun, kawe enrntusewun uwemrnleikot, ntuwah kemoh nkupukra okeinrnimikon.

20 Mrkwa tul mantu enrntuf, pinu Kelrmuneto omelinuwrmmun nefepoetisik enapuntum, mantu okeikon, Lole, wrkwisimik Trpit, krko lakwrnimokr weweheut Mrne kewil; me su mantu uluhikot kauntolrt Kelrmuneto Ohepamun.

21 Tuokwise, Hesus tul kekuilinekana; wen okupekrskoran otunilinaprmun patasewinif.

22 Kukenu mantu kekeletawinewun, me utrpwrwinewuf ewi kailikunonat Kelrmuneto nakanahimonihin, mantu keikitokopunr,

23 Pinu olkinekukwr tuonhiko, tuokwise tul, Imrneoun tul okuilinekanawan, me ewi Kelrmuneto hiwehiwinuf ulkitof esukil.

24 Upe tul Lole kaonilkat mrkwa nepapu, oketrpwrtuwan Kelrmuneton omilinuwrmini, okewewinun tul.

25 Ka okekikrnimasen nunal tul onutumolann: Hesus okeilinekanan,

HRPTU II.

1 Upe Hesus nakit Prtnrum otrnuwif Hoteu ukif mrkwa Rnut okemawit, pinu, nepwakaweninewuk wrnhi moksrk peonhipawuk Henosrnumif petukwilinok.

2 Mantu tul keikitouk, Tanepe ulaeat awi kanekit Hoeuk otokemamewan? nefewapumana tul otunufomun mrkwa wanhe moksrk tuniseaf; nempeilami tul uweohihefwunetawufit.

3 Upeh Rnut okema nwantuf, kihimukolkatrntum, kuer kukenu Henosrnumif reahik.

4 Kuer upeh kamawasomat kukenu okehisa-sakewihek̄weninemewan kuer otolepekrweninemewan ukewi unilinaprk okekukwrhiman, Tanepe Knrst krtule nekit?

5 Mantu tul okeinawan, Prtneumif su, Hoteu ukif: me su kailepeikrt uwi kanekanahimot.

6 Kuer ken Prtneum, Hotr ukif, kawe nontal ketupetrntakwsise okemak Hotrif, keeuwif tuonhipa okema krotokemammikot ntunilinaprmun Iseunun.

7 Metul Rnut upeh kemoh kentomat nepwakaweninewun, apetik wekukwrhimat, Anel upeh unuf olkiwapumint?

8 Okenenalowan tul Prtneumif, mantu okeinan, Wemukuwik apetik olki upenohe, upe tul kemukuwrk pewentumuwilik menuwa, kronhi kuer ne ilaea hiwuohihefwunitawuk.

9 Upeh tul kanontuwawat okeman kemahawuk, pinu tul unufwun kawapumawapunen wrn-

hemoksrk, kenekanewun nunal tul tipilko keukohinon ulaeat olki upinohe.

10 Upeh weapumawat unufwun kekihipapenrimouk.

11 Me tul rnepentikrwat wekewamik, okewapumawan olki upenoheun, kuer okuleni, okeohihefwunetuwan tul, upeh kuer aeapuumawat kwrnahlwuninekin okemenawan minik wailimenawat, osawilonea, kuer unoh mrnomakwukin.

12 Kelrmuneton tul okepowanawan, Krko menuwa neila krko Rnut rntat okeikowan, kekewrwuk tul rntunukewat, pukrn mekunaf keneilawuk.

13 Kamahawat tul pinu Kelrmuneto omilinuwrmun nefotisik Loli keinapuntum; mantu okeikon, Pusekwen, mahewil tul olki upenohi, kuer okulewun, olimok tul Ehaptif; upinr ulewi kekutunis, pama tul upe pewentumona'; Rnut krkti okuntonrwan olki upenoheun hiwenisat.

14 Upeh kapusekwet okemahenan olki upenoheun, kuer okuleni nepatipik, Ehaptif tul keilawuk.

15 Me upinr ulewi katunisit pama tul kaneponit Rnutun; me su utrpwrwinewuf lalaeu kikitot Kelrmuneto onekanahimoweninemun kainahimonit, Ehaptif kaonhi ntomuk Nifwis.

16 Me tul Rnut upeh kakkrntuf anil ukeikot unewi nepwakaweninewun kekhinilkatisi, okeunokenun wenisimint kukenu upenoheun reanihin Prtneumif, kukenu kuer prlo reanihin naloppon-

ukisinihin kuer ntalti wrntatisinihin; me ko ewi upeh apetik ukekukwrhimapu nepwakawenine-wun.

17 Me uketrpwrwinewuf ewi kaikitokopunr Hunemi, nekanahemowenini; mantu su keikito,

18 Nrmrif kenontakwut aealkwrwin, muwe-win, kuer kihikulkrtumowin, Nrhus muwemat onehanisun, kawe ponrntuse wrnhi tinit onehan-isun.

19 Upah tul Rnut kanepot Kelrmuneto omilinuwrmun nefoetisik enapuntum Lole Ehiptif.

20 Mantu okeikon, Pusekwen, mahewil olki upenohe, kuer okulewun, weilak Iseunuk otuke-mewaf; kenepowuk tul nrntonrufepunek olki upenohe opematisewin.

21 Kepusikwe, okemahenan olke upenoheun kuer okuleni, ketukwilinok tul Iseunuk otukem-iwaf.

22 Upah tul nwantakrt Akenrus okemawenit Hoteuif naplkawanit oseni, kesrkisi weiat ulewi; okeinrnimikon tul Kelrmuneton weinapuntuf, me tul kepukrt, Krnineif tul keila.

23 Katukwilif tul ketunise otrnuwif Nrsunut rlinekatrk; me utrpwrwinewuf ewi kainahimowat nekanahemoweninewuk. Me krilinekasot Nrsi-newenini.

HRPTU III.

1 Unontu kepekakelikuk ketukwilin Han Kaintapekinewrt, kekukekwrtnunumetikwakif Hoteuif.

2 Kuer mantu keikito, Kesatrntintisok, Kelrmuneto otokemaowin prlo tuko.

3 Me awi katepahimint nakanahimot Esrus, mantu ukeikitot, Uweu otinwrwin kukekwrt numetikwaki, Nenekaneolrwetuwik ketokemam-iwa, leawrmtok omekunun.

4 Me mapa Han kaukwehin prkwawukuf opewreun, plkwirkino kehipesowin kaokehipesowinit, kuer kaomehimemit rtisawrn kuer amo sesepakwut.

5 Me tul ukepenasikakot Henosrnumif reanihin, kuer kukenu Hoteuif, kuer kukenu rntanihin Hatunif.

6 Kewentumakrwuk rle muhiilewpisewat, me tul kekintapekenintwa Hatunif.

7 Upuh waeapumawat nepenu Prniseun kuer Srtoseun, penasikakot wekintapekinikosinit, mantu okeinan, Kapeaeankrpematiserk kenrpikotik, wrnrl rle kukekiminrk uweolintumrk ewi nilkatisewin krtukwilinomukuk?

8 Ile pematisik kronhi nakwuk ulanhtoerk rli pematiserk.

9 Krko enrntufrko hiweikitoerk Rpinrum nosena; nen tul ketininim, Kelrmuneto otakulkitonun unontu usinen hionhipusekwentinat hionehansep Rpinrum.

10 Kuer nofo wakakwut utr ohepekaowat metikok; kukenu tul metikok poeamehimewihik tukelkaekasowuk, tupukihekasowuk tul ulkotrf.

11 Nen krkrti kekintapekininim nepef kesatrntisoerk; wen tul krpeopikwunikuwit uwu-

lemr kihiu petrntakosi; kawe nen ntupetrntakw-sise omukisinun hipemiwetoea'; wen su kukinta-pekinikowa Kelrmuneto Ohepamif, kuér ulkotrf.

12 Onoskahikun otukonan oninhef, kwaek wehekutaikr rntule pukuntaikrt, okesukukjseton ctutasowinif opukwrlika'sim; okuhakisanun tul okwunasun kakekr ulkotrf.

13 Krnineif tul keonhi maha Hesus Hatunif Hanun uwekintapekinikot.

14 Han tul okekennumowan, mantu okeinan, Nen su takwaeuk hikintapekineun, ken tul iko kepenasikuw.

15 Hesus tul mantu okeinan, Me ntu wah krilewrpuk nofo; me krilewrpiseuf hitrpwrf kuke-nu kwaeuk ilewrpisewin. Me tul kaile nukwr-tuwat.

16 Hesus upeh kakintapekinint, meko wrwep kape ile molkomot kelik kensakonekatrni; oke-wapuman tul Kelrmuneto Ohepamun penesisao-nit maeake omemef peilenakosewun, kepepone-wun weeawif.

17 Pinu tul inwrwin ulpimif keonhepamukut, mantu tul keikitomakut, Me mapa saeakeuk Ne-fwis, nefihimenoenrnima.

HRPTU IV.

1 Me tul Hesus kemahewinikot unewi Kehi Ohepamun mrkwir metikwaki wekukwrtiprnimi-kot muhimuneton.

2 Upah tul nemetunu tuso kelik kuer nemetu-nu tuso tipik pwaeawesinit, me tul upah kepuk-aatr.

3 Upe tul wakukwrtiprnimikohin wrtisikot, mantu okeikon, Kelpinaeaowunr' okwisun Kelrmuneto, ikiton unontu usinen hipukwrlilikunewuf.

4 Okekunonan tul, mantu kainat, Mantu su ilepeikatr, Kawe awi unini pukwrlifikun rtu tuonhi pematisisi, rntuhif ewi kekitowin tuonhi pematisiminik puonhipamukutinik otonif Kelrmuneto.

5 Menuwa muhimuneton okeilewinikon kehitrnuwif; okewunumutupeikon okitupuk unumerwukumikof.

6 Mantu tul otikon, Kelpinaeaowunr' okwisun Kelrmuneto nesekwalkonin; mantu ilepeikatr, Okuinansu unewi omilinuwrmun hikunuwrnimikwa, huer oninhewaf kekunetunis hitrwise-trli'sewun tul usinef.

7 Hesus tul mantu okeinan, Mantu menuwa ilepeikatr, Krko kukwrtiprnimakr Trprnimik Kelrmuneto.

8 Menuwa wen muhimuneto okeilewinan uk-ehiulputinanik ohewif, okewapuntaan tul kukenu okemaowinun ukif rle plekrntakwutinik.

9 Mantu kuer okeinan, Kukenu mantu kekumenin kelpin ohihefwunituweun.

10 Mantu tul okeinan Hesus, Awulti nifohe ilan wrnilkwrtaeun, mantu kene ilepeikatr, Ohihefwunituw trprnimik Kelrmuneto, wen iko rtu krpemetuwut.

11 Metul muhimuneto kailenukunat; pinu tul Kelrmuneto omilinuwrmun okepetuwawan wa-aamenit,

12 Upe tul Hesus kanontakrt Han ukekepak-wuont Krnineif keila;

13 Okenukutan Nrsunut, okenaskan tul Krpanrum watunuket ewi titeprwr kehikumi rntukok, hekueae Srponanif kuer Nrpsrnimif;

14 Me utrpwrwinewuf kaiketot Esrus kanekanahimot, mantu tul kaikitot,

15 Unukkrkumik Srponanif, kuer unukkrkumik Nrpsrnimif enukrea tuteprwr kehikumi, ukamif tul Hatun oKrnineimewa Mreatawisihik;

16 Unilinaprk pusukelkipikutinik kanumutipehik okewapuntanawa kehiwasreanik; kuer ukewi kaprlu wupetufik ukuwatrsif ewi Nepowin wasreasewin keonhemokelkamukut.

17 ¶ Metul ewi upe Hesus kamahekukekwrt, mantu keikitot, Kesatrntintisok, laiekwu ulpimif tule okemaowin pepukumeaea.

18 ¶ Hesus tul pemalukamrt kehikumif Krnineif, okewapuman nel wrwekanrintinehin, Samun, Petu rlinekasot, kuer unewi wekanrun Rnto tule pukopewrpenanit usupen kehikumif; kekeko'krwenineowuk ma.

19 Mantu tul okeinan, Nopenulilik, kekuena-konenim tul hiukwapenrkwa uninewuk.

20 Me tul iko ewi upeh kailenukunawat unewi otusupemewan, okenopenunawan tul.

21 Kanemahawat tul okewapuman menowa nel wrwekanrintenihin Hrms, osun tul Srpite, Hanun kuer wekanrun napekwanif pawehewawat osewan Srpite, tule nunaiawat unewi otusupemewan: okentoman tul.

22 Me tul ko wrwep kaile nukutumowat nap-

kwan, kuer unewi osewan, okenopenunawan tul.

23 ¶ Hesus tul kepupaila kukenu Krnineif ke-pupaukenoumakrt otunumerwukumikonif, ukete-patotuf minwahemowini okemaowin, kuer oke-pupanohimoan kukenu unewi aeakwusinbihin, ku-er kukenu unewi unoh rnapenrnihin unilinapr.

24 Kuer kemamkatahemikosi kukenu euif Sinirf; okepetuwawan tul kukenu unewi aeakosenbihin unilinapr unoh rnapenrnihin, kuer unewi kwrtukrntuminihin, kuer unewi krkilkuwa-nihin muhimuneton, kuer unewi kawunatisenihin, kuer unewi nrpwewenihin; okenohimoan.

25 Okenopenunikon tul unewi krhi mawunhi-tinehin unilinapr kaonhepanihin Krnineif kuer euif Tekrponisif, kuer euif Henosrnumif, kuer euif Hoteuif, kuer ukamif Hatunif.

HRPTU V.

1 Waeapumat tul maeawunheitinihin keila okitaki ohiwif, upeh kaowrnupit rkenoumowahin okepeotisikon.

2 Okekunonan tul ulkenoumowat, mantu tul kaikitot.

3 Lawrntakosewuk su ukewi trprnimikosihik, me ukewi trprntufik ulpimif tule okemaowin.

4 Lawrntakosewuk su ukewi krtemakrnimo-hik, me ukewi krmenuwanekwrntufik.

5 Lawrntakosewuk su ukewi nwakatisihik, me ukewi krtiprntufik ewi uki.

6 Lawrntakosewuk su ukewi prkutrnotufik kuer kaeaskanapakwrnotufik ewi menoilewrepise-win; me ukewi krmenotepaoninhik.

7 Lawrntakosewuk su ukewi lrwrnhikrhik, me ukewi krlawrniminhik.

8 Lawrntakosewuk su ukewi panetrrhik, me ukewi krwapumahik Kelrmuneton.

9 Lawrntakosewuk su ukewi sakeitewin wrlothik, me ukewi Kelrmuneto onehanisun krilin-ekaninhik.

10 Lawrntakosewuk su ukewi kwaek ilewr-pisewin wrnhi kotukeinhik, me ukewi trprntufik ulpimif tule okemaowin.

11 Kelawrntakosim su upeh ukewi uninewuk nilwunasominrkwa, kuer kotukeinrkwa, kuer un-oh muhiaeawilun enirkwa nen iko onhetotakoerk.

12 Papenrnimok, kuer menuwanekosik; kihi enrntakwut kwlu krenaonikoerk ulpimif; meko ewi kaile kotukeawat unewi kanekanahemonihin kaaeahik hipwa aeaerk.

13 ¶ Kenuwa su ketosewetakunemikonawa ewi uki; kelpin ewi keulkwa sewetakunepokwuk, anepel menuwa kronhi sewetakunepokwukepu? Kasu tul kunukr' nifoteno taenaputuse-no', me rtu hesakihewrpinekatrk, kuer hitutukokatumowat ukewi uninewuk.

14 Kenuwa su ketowasreamikonawa uki. Kehiotruw okitaki rtrk, kawe takukihekatrseño.

15 Kawe kuer ukewi uninewuk otaonhi su-kuu'senawa wasukonrhikun uname tepaekun hiutowat euef rtu wasukonrhikunatikof; owas-ukonrntakonawa tul kukenu wenuwa wikewamif reahik.

16 Mano su kewasreasewinewa tuile wasreamukut rnasumekapuwewat ukewi uninewuk hiwapuntumowat tul unewi kwaek ketunokewinean, hipelekrntakork tul uwi Kosewa ulpimifreat.

17 ¶ Krkowe enrntuf krko, me paonhi ilat uwepunahitot tepakonekrwin, kuer unewi nakanahemonehin; kawe nempeonhiilase wepunahito'ea; hikelto'ea suko rtu.

18 Krkrki ketininim, Nitum su tunufolkamukut ewi kelik, kuer ewi uki, hipwa tul we kunukr' pufe wrpinekatrk ewi tepakonekrwin; pama kukenu ketepilkosrk.

19 Wrkwrnetik su krpunahtokwr' prlik unonturkahifin kukekwirwinun, kuer tul ewi eliukinoumawat unewi uninewun, me su awi apihi rkache'it krilinekanint wuti ulpimif tule okemaowinif. Wrkwrnetik tul krilihekirkwr' kuer kriliukenuumakrkwr', me su awi kehienrtakwsi krilinekanint wuti ulpimif tuli okemaowinif.

20 Mantu su ketininim, Kelpin awulemr' enrntakwusinok ewi ketilewrpisewinewa, rnrntakwutinik we ewi kwaek otilewrpisewinewa ukewi olepeikrweninewuk kuer ukewi Prniseuk, kapapil kekupentikrsem wuti ulpimif tuli okemaowinif.

21 ¶ Kekenontakrm su kaiketowapu lalaei, ukewi kaunilenaprwehik, Krko we nilewrkr; wrkwrnetik tul krnilewrkwr' tununesanisi hitepakonint.

22 Mantu su tul nen ketininim, Wrkwrnetik

panili nilkrnemakwr‘ unewi wekanisun tununesanisi hitepakonint. Wrkwrnetik tul krenakwr‘ wekanisun Nrkr, tununesanisi rntule keketof; wrkwrnetik tul we krenakwr‘ Kekukepatis tununesanisi muhi ulkotrf.

23 Kelpin tul peilewetoeun ewi kemekewrwin sasakewihekewinif, mukwrntumun tul ulewi nifoteno enr nemik kekanis,

24 Nukutun ewi kemekewrwin ulewi sasakewihekewinif, mahan tul; nitum ponrnintik kekanis, metul ewi up e he pemeki w re un ewi kemekewrwin.

25 Wukakesom wrwep nr lkrnemik mrkwa pemewehe wut; konema kwlu kekupukitnik te pakonekrwinif, kuer we tul mapa tepakonekrweni okupukitenumowan keeuw okema‘ sun hipe ntikunikoeumpu kepakoote wukumikof.

26 Krkrti ketinin; Katul papul ketapesakuse‘ pama ko apehi kukenu te paekreun.

27 ¶ Kekenontakrm su kaikitowapu lalaei ukewi kaunilenaprwehik, Krko we wawunilka‘ e- w ikr:

28 Mantu tul nen ketininim, Wrkwrnetik su krkunuwapumakwr‘ unewi uk wrwun nunuw en nimat, me lalaei hiawunilka‘ iwit otrif.

29 Kuer kelpin ketrpunilke‘lik onhi muhiile wrpiseun kehipeton nifohi upuketun: uwulemr kwaeuk ketatrpis prlik kelke‘lik punatuk, ka tul kukenu ewi keeuw hiapukihikatr‘senok muhi ulkotrf.

30 Kuer kelpin ketrpunininh onhi muhiilewr-

piseun, kelkelun, nifohe upuketun: uwulemr' kwaek ketatrpis prlik keninh punatuk, katul kukanewi keeuw hiapukihekatrserok muhiulkotrf.

31 Mantu su keikitom, Wrkwrnetik su krwrpinakwr' unewi wewun, pinu okumenan misinakun kronhi wrpinitewat.

32 Mantu tul ne ketininim, Wrkwrnetik krwpinakwr' unewi wewun, pwawawunilka'ewit uwi ukwr, wen suko unini otatotawan kronhi wawunilka'ewenit; wrkwrnetik tul kuer krrewikwr' unewi kawrpineminhin kuer we wawunilka'ewi.

33 Menuwa kekenontakrm kaiketowapu lalei, ukewi kaunilenaprwehik, Krko unil trpwrtokr krko keikitoeun, Kelrmuneto kekuwawena taeperpwruunr'.

34 Mantu tul ne ketininim, krko papil kukratinametakosekr; krko kuer ulpimif nunapemokr, me su ewi Kelrmuneto onumutupewin;

35 Krko kuer nunapimokr uki, me su ewi otupesitrpewin; ka kuer Henosrnum ketanana-pemosen, me su ewi ototrnuw Kehi okema.

36 Krko kuer nunapeimokr kentip, kasu we ketakulkitosen prlik kensis hiwapilkak, kuer himukutrwak.

37 Mano su tul ewi kekunonitewinewa keta-ilisetonawa r', r', ka, ka, kelpin tul uwulemr' ikitoerk, unontu we rnrrntakwuk muheeaiwilif tupo-eonhepamukut.

38 ¶ Kekenontam su ewi keikitof, Olke'lik mr'lkwut kelke'lik, kuer wepit mr'lkwut kepit.

39 Mantu tul ne ketininim, Krko we nuna-konufrko muhiuewil; wrkwrnetik krwrpotonokwr' ketrpununowaf, kwrkekwrkuw, menuwa alowaeue' mano.

40 Kelpin kuer uweu unini wetukonik tepakonekrwinif, mukumik tul kepesikuwakun, mano okuaean kekihipesikuwakun kuer.

41 Wrkwrnetik tul kuer kitwr nefotepaekun krilewekwheweninokwr' mano ko nel otepuekun ilewehew.

42 Mel uweu krko ntotumok, kuer tul uwi wautaomik krko akwunrtuwakr.

43 ¶ Kekenontam su mantu keikitom, Saki mr'nototok, kuer lefrnim mr'hitotok.

44 Mantu tul ne ketininim, Sakeik ukewi mr'hitotonr'kok, lawrnimik ukewi mr'hikunoni-nr'kok, kwaek totuwik ukewi lafrniminr'kok, kuer unumer'tumuwik mr'hiiliminr'kok kuer kwrtukeinr'kok;

45 Metul hionehanisiminrk Kosewa ulpimif reat; wen otilean okesisomun himokisrnit hiwasrlkamuwanit unewi mr'hiilewpisinihin, kuer tul iko unewi kwaek rlewpisinihin; okepeininaluan ewi kimewun ulaeanit unewi kwaek rlewpisinihin, kuer tul iko unewi krkuernisinihin.

46 Kelpin su sakerkwa saeakeinrkok, anil we rnaputuk? Ka nu we ewi ilihikrsewuk ukewi mawunhihirweninewuk?

47 Kelpin su kuer unumekawkwa kekanisewak rtu, wrkonrl nu ewi uwulemr' kenuwa rli-hikrerk? Ka nu ewi ilihekkrsewuk ukewi mawunhihekwrweninewuk?

48 Mano su tul kwaeuk ilewrpisik, rle kwa-euk ilewrpisit Kosewa ulpimif reat.

HRPTU VI.

1 Afwamisik hipwa welawrnhikrerk rnasum-ewat uninewuk hiwapuminrkwa; pukan ilihikr-erk kakekutipaokosewa Kosewa ulpimif reat.

2 Upeh tul lrwrnhikreunin krko we nekan mutwrwrtokr potahikun, rlihekrwat we rnumeakasohik unumerwikumikof, kuer kohifmekunaf himinwahemikowat unewi uninewun. Krkrti ketininim, otaeanawa nrntuwrntumowat.

3 Upeh tul ken lrwrnhikreunin, Krko we ke-numunhininh okukikrntusen ketrpunininh rlihe-krmukuk.

4 Unewi kelawrnhekwinun hikemotuk; Kos tul wreapuntuf kemotsewin, wen tul mumrnu kekutepook.

5 Upeh tul kuer rnumeaeunin, krko ilihekrkr rlhekrwat ukewi rnumeakasohik: ominwrntana-wa ma tulenepawe unumeawat unumerwikumi-kof kuer alomonik mekunun hiwapumikowat unewi uninewun. Krkrti su ketininim, otaeana-wa ewi nrntuwrntumowat.

6 Ken tul upeh unumeaeunin, pentikrn ketah-ihekatrwyukumikosif, upeh tul kekipakwaumun ketulkwantrm, nunantom Kos kemotisewinif reat; wen tul kos waeapuntuf kemotsewin mumr-nu kekumenik.

7 Upeh tul iko rnumeaerkon, krko we nepe-nu nasap ikito krko mr'eatawisihik rlihekrwat;

mantu rnrntumowat, me kronhi nontakoeaf ne-penu ikitoef.

8 Krko tul kenuwa ewi ilihekkrkrko rlihek-rwat: okikrntanun su we Kosewa unewi mrnrse-rkon hipwa ntotumowrk.

9 Mantu su tul kenuwa ele mumantomik:— Nosena ulpimif reaeun, krhiupetrntakwuk ketili-nekasowin;

10 Ketokemaowin tukwilinomukut. Mano ketenrntumowin mantupe ukif me krilewrpuk, tipilko ketenrntumowin ulpimif rlewrpuk.

11 Melilinaf nofo kelikut rntuso kelikuk rle-wesineaf,

12 Menuwelawrnimelinaf kamuhitotumafin, rle menuwelawrnimufitwa mr'hitotuweumifihik.

13 Kuer krko elewilkafukr kukwrheitewinif, akonelinaf hiwepwa muhiilihekraef; ken ma ketiprntan okemaowin, kuer ewi kulkerwisewin, kuer ewi pilikrntakosewin, kakinik. Rmrn.

14 ¶ Kelpin menuwelawrnimr'kwa mr'hitotonr'kok, ulpimif ketuntule Kosewa, kuerwe ke-kumenuwelawrnimikowa.

15 Kelpin tul pwamenuwelawrnimr'kwa mr'hitotonr'kok, ka kuer we Kosewa kekumenuwe-lawrnimikosewa ukemuhetotuwrk.

16 Kuer su, upeh mr'kwrnimerkon wepwa-wesinerk, krko we nunepofesekaso krko, rlihi-krwat wenuwa rnumeakasohik; nunepofefwrpe-wuk ma kuer uwemamenonr'nimikowat unine-wun ewi uwesinisikwa. Krkrti ketininim, ota-eanawa su ewi nrntuwrntumowat.

17 Ken tul upeh wesinisewun, numukwen, kesepkefwrn kuer;

18 Krpwaonhi mamenonrnimikwa uninewuk uwesinisewun, Kos rtu kemotisewinif reat; wen tul Kos waeapuntuf kemotsewin mumr'nu kekumenik.

19 ¶ Krko utwakunikotatisokrko hitepinuwrwisewin martupe ukif, krtule muneto'sewuf, kuer krtule ukwakosif hipunatuk, kuer krmotilkihik krtule pukonreanikrwat hikemotewat.

20 Utwakunikotatisok tul hitepinuwrwisewin ulpimif, krtule muneto'sewu'sinok, kuer krtule ukwakosi'senok hiwepunatuk; kuer krmotilkihik krtule pukonr'eanikatusikwa hiwekemotewat.

21 Tipeetik ulaerkwr' ketepinuwrwisewinewa, me kuer ulewi ketrewan hiaeak.

22 ¶ Wasreasewin weeuw olke'lik; kelpin tul ewi kelke'lik naertu enapeun, kukenu keeuw tuwasreamukut.

23 Kelpin tul kelke'lik muhiaeawuf, kukenu keeuw tukehipusukelkipikut. Kelpin su tul ewi wasreasewin keeuwif reak pusukelkipekuk, krkti tukihipusukelkipikut.

24 ¶ Ka uweu unini otaklkitosen hitrpwrwat nelinit trprnimikohin: konema su unewi prlik otalefrnimian, unewi tul prkanisinihin otasakean; konema su kuer ko unewi prlik otaminhiman, otamanrniman tul unewi prkanisinihin. Kawe ketakulkitosenawa hitrpwrtruwrk Kelrmeneto kuer Mrmun.

25 Mantu su tul ketininim, Krko we pupam-

rntufrko kepematisewinewa, wrkotokwrnetik kr-mehewrkwr‘ konema kuer krmenikwrwrkwr‘, kuer keeuwewaf krpesikumowrkwr‘. Ka na we pematisewin uwulemr‘ upetrntakwusino‘ rpetrntakwuk we ewi mehim, kuer ewi weeuw rpetrntakwuk we ewi ukwewin?

26 Pinu su ukewi pinr‘sewuk; ka kitikr‘se-wuk, ka kuer kelkulkilekrsewuk, ka kuer mawuntonikrsewuk pukuntaikrwukumikof; uwi tul iko ulpimif ketuntule Kosewa otuluman. Ka na kenuwa uwulemr‘ ketupetrntakosisem rpetrntakosewat wenuwa?

27 Wrnrl kenuwa wakotrntuf kulkitot nifutoskwun uwulemr‘ uwekenosit?

28 Anel tul wrnhi papamr‘ntumr‘k ukwewin? Nunakutuwrntumok kehimenokif wawaskonreun ketikanif, rle mekokif; kawe unokemukusino‘, ka kuer we pemutrikrmukusino‘.

29 Kreapr tul ketininim, Wen iko Sanumun, ano kekihiplekrntakosit, kawe keileose rnapokwunek prlik unontu.

30 Kelpin su Kelrmuneto enukonaertot un-ewi melulkon reakin kitikanif nofo kelikuk, wa-puf krupukihikatrkin pukwrlikunekanif, ka na kenuwa uwulemr‘ kekuakweikosem, O pufe ta-erpwrenerntumrk?

31 Krko tul pupamrntufrko, mantu hiweiketoerk, Wrkonrl krmehuef? Wrkonrl na krmenikwreuf? Wrkonrl na krukweuf?

32 (Me kene we kukenu unontu Mreatawis-ihik nrntuwrntumowahin;) ulpimif ketuntule

Kosewa kekikrnimikowa umunrserk kukenu unontu.

33 Nintuwrntumok nitum otokemaowin Ke-lrmuneto kuer ewi omenoilewrpisewin, kukenu tul unontu kekutukomenikom.

34 Krko tul pupamrntufrko ewi wapuf, wapuf tul tunanakutuwrnintisomukut. Menotuhin nif-otif kelikuk ewi muhieuewil.

HRPTU VII.

1 Krko tipakonewrkrko, kronhi tepakoniko-sewrk tul.

2 Me ma ewi tepakonitewin krile tepakone-wrwrkwr', kuer nasap kriletepakonikoerk: kuer ewi krenuokewrkwr', me kuer kenuwa krenuo-nikoerk.

3 Anen tul wena kunuwapuntumowut pr'sin-ikot uwi kekanis olke'likof, katul ken kekikrntu-sen ewi metik krpapilkakoeun tepinuwr kelke'l-ikof?

4 Anel kronhi enut kekanis, Tuku nefumum-ipeton pr'sinikoeun kelke'likof, pinu su we metik krpapilkakoeun tepinuwr kelke'likof?

5 Rnumeakasoeun, nitum mumipeton ewi metik krpapilkakoeun tepinuwr kelke'likof, me tul up e himenwapeun himumipetuwut pr'sinikot uwi kekanis olke'likof.

6 ¶ Krko we menakrko krhiupetrntakwukin unimok, krko kuer upukituwakrko krhikwunah-iwufin rnasumekapuwewat kokoluk, konema ok-utikokatanawan, menuwa tupekwrkepukisowuk hipekwuminr'kwa.

7 ¶ Ntotumakrk, kekumenikom tul; nentonr-umok kekumukanawa, papakisukaikrk kekunis-akonumakom.

8 Rntuhewat nrntotumakrhik otaeanawa, kuer nrntonruf omukan, kuer uwi paeapakesukaikrt tunisakonumuwa.

9 Wrnrl kenuwa uninetik kelpin okwisun nintotumakot pukwrlikun, krmenapu usin?

10 Kuer kelpin nintotumakot kekoeun, otamenan na kenrpikon?

11 Kelpin su tul kenuwa ewi muhaeuawele-werk, kikrntumrk kwrnahiwufin mekewrwinun himenr'kwa kenehanisewak, ane minik uwulemr' krmenat Kosewa ulpimif reat unewi nrntotuma-kohin?

12 Kukeno krko rle nintuwrnimr'kwa unine-wuk uwetotonr'kwa, kuer kenuwa me krtotowr-kwa; me mantu tepakonekrwin kuer nekanahi-mowin.

13 ¶ Pentikrk rkahilkwantreak ulkwanrm: mufilkwantrea ulkwanrm, kuer mufutrmo me-kun nilwunatisiwinif rnumok, milenowuk tul pantikrhik ulewi:

14 Osam ukahilkwantrea ulkwanrm, kuer ukahumo mekun rnumok pematisewinif; pufelr'-wukisewuk tul mrkufik.

15 Nunakutuwrnimik unil nakanahimokaso-hik krpenasikonrkok mantanilif rlenakoohip, pen-heuef tul aeakwatisihik maefunuk.

16 Krile mehimeowat su kekukikrnimawak. Uninewuk otaontinanawan na luweminun menr'-

suka'wulef, konema kuer kehilominun otaontina-nawan na kehimusanif?

17 Kukenu su ukewi mr'nometikowehik menomehimeowuk, mr'himetikowehik tul muhime-himeowuk.

18 Kawe meno metik tamuhimehimewise, ka kuer muhimetik tameno mehimewise.

19 Kukenu su tul ukewi metikok mr'no mehimewesikok tukuwaikasowuk, kuer tupukihikasowuk ulkotrf.

20 Me tul iko rle mehimeowat kronhi kikrn-imr'kwa.

21 ¶ Kawe misotr ukewi rlihik Trprnimeun, Trprnimeun, tapentikrsewuk ulpimif tule okemawinif, wen su ko rtu krilihekrt rnrntuf Nos ulpimif reat.

22 Nepenu su mantu nefuikok ewi hikelikuk, Trprnimeun, Trprnimeun, ka na we ewi rlineka-soeun nefeile kukekwrssemi? ka na we kuer ewi rlinekasoeun nifionhe sakihewrpinasenanik ukewi muhimunetok? ka na we kuer ewi rlinekasoeun nepenu mamkatukumik nefeonhi ilihekrssemi?

23 Mantu su tul upe nifuinak, Kaweka kekekikrnimi'senonim, uwulti mahak, kenuwa nrta muhiunokerk.

24 ¶ Wrkwrnetik su tul nwantumokwr' unontu nentikitowinun, kuer trpwrtuf, nepwakaweninef su nefuileawea uwi kawlitot ewi owekewam okitapik:

25 Kekehikimewun tul, kuer kemolkun, ku-

er kenotin, keupukuntasin ukehi wekewam; tul kekuwasiseno', okitapik ma keminhemosehekatr.

26 Kukenu tul kuer nwantufik unontu nefekitowinun, kuer trpwrtu'sikwa, kukepatisi uninef su nefuileawea uwi kawlitot ewi owekewam o-kitawuf.

27 Kekihikimewun tul, kuer kemolkuun, kuer kenotin, keupukuntasin ukehe wekewam; kekuwesrmukut tul: kekotumekokuwisr.

28 ¶ Me tul mantu kailewrpuk, Upah Hesus kauerkwasetot unontu ikitowinun okekohimamkatrntanawa ukewi unilinaprk ewi okukekwrwin:

29 Krhi enrntakosifin ma okeile ukenoumowan, kawe ko olepeikrweninef.

HRPTU VIII.

1 Punesakewrt ohewif krhe mawunheitinihin okepenopenunikon.

2 Okepeotisikon tul nrpinihin, okeohihefwunitakon tul, mantu tul okeikon, Trprnimeun, khel-pin enrimeun ketakulkiton hipeneiun.

3 Hesus kelepenikrni, oketafinan tul, mantu okeinan, Aaw su, penisin; metul ko wrwep kail-enohimonit.

4 Hesus tul mantu otinan, Krko uweu wentumoakr unini, mahen tul, wuwapuntu keeuw sasakewihekewenini, mekewrn tul ewi, mekewrk kaiketopu uwi Mosis, me tul na hikekrntumowat.

5 ¶ Upah tul Hesus putukwilif Krpanrumif, okepenasikakon unewi lemakunile okeman, okepukosrnimikon;

6 Mantu tul okeikon, Trprnimeun, nentolkin-ekem rnta'ea' lifilin, nepwewi, krkrti kihikotuk-rntum.

7 Hesus tul mantu okeinan, Nefupenohimoa'.

8 Lemakunile okema tul mantu okeinan, Tr-prnimeun, ka su nentupetrntakosise ewi hipenti-kreumpu newekewamif: kekiton iko rtu, metul hinohimot uwi nintolkinekem.

9 Kuer ne su nentiprntakos kulkerwisewinif, utiprnimukwa lemakuniluk; mahan enuk mapa unini, meko rle mahat; kuer uwi prkanisit, we-pemahan enuk, mesu ko paile ilat; kuer uwi ne-tolkinekem, mantu ilihekrn enuk, me su ko rle ilihekrt.

10 Upah Hesus kanontuwat, kemamkatrntum, mantu tul okeinan unewi nwapenunikohin, Kr-krti su ketininim, ka su nentonhi mukuwase uwewu mantu menik heili trpwrerntuf, ka kunukr-mantupe rntuhewat Iseunuk.

11 Kuer su ketininim, nepenu tupeonhipawuk wrnhimokisrk, kuer rpufilimok krwetupemahik Rpuneamun, kuer Rsikun, kuer Hrkupun oke-maowinif ulpimif.

12 Ukantu tul wrnehanisimikohik ewi oke-maowin tuile sakihewrpinawuk mr'kwr pusukel-kepik: me tul ulewi krtunutrmowat, kuer krtule mutwreapitrlinowat.

13 Hesus tul mantu okeinan lemakunile oke-man, Wemahan, rle trpwrerntumun kekutotako. Me tul krkrti upah otolkinekemun ukenohimonit.

14 ¶ Upah tul Hesus pupentikrt Petun owe-

ewaminif, okewapuman lifilininit osikosisini akosinit kelulrsowun.

15 Oketafinan tul oninhenif, me tul kaile nohimonit; kepusekwe tul kewrpiunoketuwat.

16 ¶ Upe tul rneonakolik, okepetuwawan ne-penu unewi muhimuneton krklkawanihin; oke-sakihewrpinan tul muonetan unilikò ukekitot, kuer okenohimoan kukenu unewi aeakosinihin:

17 Me tul trpwrrwinewuf ewi kaikitot uwi E-srus, nekanahimowenini, mantu keikitot, Wen su ko okeotapinanun unewi kenenumisewininan-in, kuer ukepemewetot ketakosewininanin.

18 Upeh tul Hesus waeapumat unewi krhemawunheitinihin ulewi ulaeat, keikito tul uwellawat wuti ukamif.

19 Prlik tul olepeikrwéninewun opeotisikon, mantu tul okeikon, Rkenoumakreun, kekunope-nunin tipeetik krilawunr‘.

20 Hesus tul mantu okeinan, Wakolr‘euk o-walimewuk, kuer ukewi pinr‘leeuk otosusaime-wuk; mapa tul we Wrkwisimint unini ka otaea‘-sen ewi wapikwrlimot.

21 Kuer unewi prlik rkenoumowahin mantu okeikon, Trprnimeun, nitum su pukitinilin hiwu-nufwu-wuk nos.

22 Hesus tul mantu okeinan, Nopenulilin, ma-no nrpohik okunufwawawan tipinuwr nepokrwat.

23 ¶ Upeh tul kaposit napkwanif, rkenoumo-wahin okenopenunikon.

24 Kekehinotin tul kihikumif, kesesekuun tul napikwan, nepakopu tul wen.

25 Rkenoumowahin tul okepeomutinikon, mantu tul okeikon, Trprnimeaf, krsikonlinaf, kewenipomi.

26 Mantu tul okeinan, Anel wrnhi srkiserk. O pufe taerpwrerntumrk? Keonilka tul, okekenauntan ewi notin, kuer kehikumi; kekihitoksin tul.

27 Ukewi tul uninewuk kemamukatrntumok, mantu tul keikitouk, Aea, wrnrl uninewenr' mappa wawah tul iko unotif kuer kihikumi otrpwr-takon!

28 ¶ Upeh tul kanekupat ukamif, otukemewaf ukewi Kukeseweninewun okepenukwrlkakkon nel unewi muhimuneton krkilkwanahin kepeonhi sakumon ulewi hepaeiupukuntawuhekunif, apehi kekotamikosewuk; ka tul uweu unini ulewi unukrea taneilase.

29 Keaealikwrwuk tul, mantu keikitowat, Wrkonrn tul watotuweaf, Hesus, wrkwsimik Kelrmuneto? Me na puonhi ilaeun mantupe wekotukeiaf hipwa ohihisrk;

30 Wasu tul wuti nifohe hinepenu kokoluk tule wesinewuk.

31 Unewi tul muhimuneton okentotumakon, mantu okeikon, Kelpin saeakihewrpinewf, pukitinelinaf hiwupentikreaf wuti kokolif.

32 Me tul kainat, Aaw su mahak. Upeh tul kapesakumowat, kewupentikrwuk ulewi kokolif. Pinu tul kukenu ukewi kokoluk kekkuhewrputowuk ulewi kehikumif; ketupinrwuk tul nepef.

33 Ukewi tul krnuwrnimapunek keolimowuk,

keilawuk tul ulewi otrnuwif, kukenu tul ketepatotumowat kailewrpisewat ukewi muhimuneton krkilkkuwapunek.

34 Kukenu tul ulewi otrnuwif reahik okepenukwrlkuwawan unewi Hesusun: upeh tul wa-eapumawat okeinawan hinukutuminit rntunukewat.

HRPTU IX.

1 Keposi tul ulewi napekwaniif, uketukumoot; kanekupat tul ulewi ototrnuwif.

2 Pinu tul okepetuwawan prlik unewi unine-wun nrpwewinihin pelifilininit nepakunif; Hesus tul wapuntumowat rle trpwrrerntuminit, mantu okeinan unewi nrpwewinihin, Nifwis, menowanikosin, wrpinekatrnon kepatailewrpisewinun.

3 Pinu tul anint ukewi olepeikrweninewuk mantu keenrntumok, Mapa unini unil otinwatan weeuw.

4 Hesus tul kekrntumowat rnrntuminit, man-tu okeinan, Wrkonrl na wrnhi muhienrntumrk ketrewaf?

5 Wrkonrl nuuuuh krwrnpunukepu hiiketof, wrpinekatrnon kepatailewrpisewinun; mantu ku-er hiiketof, Pusekwen pemosrn tul.

6 Hikekrnimrk tul Wrkwisimint unini uklkitot mantupe ukif uwrpinumakrt patailewrpisewinun, (okeinan tul unewi nrpwewinihin) Pusekwen, otapinun tul ewi kenepakun, ilan wuti ke-kekewamif.

7 Kepusekwe tul keila wuti rntat.

8 Upēh tul maeawunheitehik waeapuntumowat kemamkatrntumok, kemamuweuwumawat Kelrmuneton kemenanit kulkewisewin unewi uninewun.

9 Unepemosrt tul uwi Hesus, okewapuman uninewun Mrto ilinekasowun, numutupenit ulewi rntule mawunhihekatrk lonea; mantu tul okeinan, Nopenulilin. Kepusikwewun tul, keno-penunikon.

10 Mantu tul keilewrput, mrkwa Hesus uwe-sinit wekewamif, pinu tul nepenu mawunhihe-krweninewuk kuer mrhiilewrpisihik kepeilawuk kewetupemikot kuer rkenoumowahin.

11 Upēh tul ukewi Prniseuk waeapumawat, mantu okeinawan unewi rkenoumowanihin, An-el we na uwi rkenoumonrk uwetopumat unewi mawunhihekwrweninewun kuer mrhiilewrpisini-hin?

12 Upēh tul Hesus kanontuf, mantu ckeinan, Ukewi mrnopematisihik kawe wenunantuweikos-sewuk, aeakwusihik su rtu.

13 Wukekrntumok su mantu wrnhi iketomukuk, Neweaean lawrnintewin, kawe sasakewihe-krwin. Kawe nempeonhiilase uwenintomukwa mr'noilewrpisihik, mrhiilewrpisihik su ko rtu himinhinuwrerntumowat.

14 ¶ Metul kepenasikakot unewi rkenoumowahin Hanun, mantu tul keikitowuk, Anentul kenuwi' rlewrpiseuf? Nenuwi, kuer Prniseuk moluk kanewesenisemi, ukontu tul rkenoumuwuhik kaponewesinisewuk.

15 Hesus tul mantu okeinan, Takulkrntumok na wakominhik wewkotatewikumikof mrkwa wehewikowat wrlkewewinihin; tuohihsrnon tul kelikon hipemukumintwa wrlkewewinihin; metul ewi upeh hiponewesinewat.

16 Kawe uweu unini olkipukwaekun otapukwaekrsen krtr ukwewinif; mantu tul krpukwaekrf oheklikak krtrukwewinif, me kronhi pekolkak uwulemr'.

17 Kakuer uninewuk otautosenawa olkilominaapo krtr omotaf; umotueun tapekolkanon, lominapo tul taseksrmukut, umotueun tul tapunatuton: otautonawa tul olkelominapo olki umotueif, me nrerl kunuwrnhekatrk.

18 ¶ Mrkwa mantu tulintuf, pinu kepeilawun prlik okeman keohihefwunitakon tul mantu ok-eikon, Nentanis pehinuk kenepo; mano su petafin, tupematesi tul.

19 Hesus tul kepusekwe, kenopenunan, kuer unewi rkenoumowahin.

20 ¶ Pinu tul uwi ukwr rnapinrt apihikuweni miskwe metaswe ulinel opepon, ulkwaeaf kennetunise, oketafenumowan ulkwreekenowunenik otukwewenini:

21 Mantu ma keitiso, Kelpin tafinumouk ewi otukwewin nefunohim.

22 Hesus tul kekwrkekape; upeh waeapumat mantu okeinan, Nentanis, menoenrntun. kemulkuwrntumowin kekenohimoikon. Metul iko ewi upeh kenohimot uwi ukwr.

23 Upah Hesus rnipentikrt okema owekewa-

mif, okewapuman tul unewi mrtwreapekuikrnihin, kuer unewi unilenaprн ompekisinit,

24 Mantu tul okeinan, Tuwekapawik, kawe nepose olkinekukwr, nepa su rtu. Okekukan-hipapeikon tul.

25 Upeh tul ukewi unilinaprк kasakumointwa kepentikr, okesukinekrnan tul unewi olkineku-kwrn keonilkanit.

26 Kekehitolinhikatrni tul ewi kailihekrt ku-kenu otukemwaf.

27 ¶ Upeh tul Hesus kanemahat, nel unine-wun krkepefwrnihin ckenopenunikon, kepepa-kemikon, mantu tul okeikon, Wrkwisimik uwi Trpit lawrnimilinaf.

28 Upeh tul kapentikrt wekemamif, okepena-skakon unewi uninewun krkepefwrnihin. He-sus tul mantu okeinan, Ketrpwrerntam na hikulki-toea mantu? Mantu tul okeikon, Rr, Trprni-meaf.

29 Me tul ketafinat olkelikonif, mantu okein-an, Rle trpwrerntumrk kekuileaeam.

30 Olkelikowan tul kensakwlkanewun; He-sus tul okeafwameman, mantu kaenat, Afwa-mesik, kauweu unini hiwekekrntusik.

31 Ukewi tul weko, upeh kamahawat, okete-pahimawan kailihekrnit kukeno otukemwaf.

32 ¶ Rnesakumowat tul, pinu, okepetakon unewi nrtakeketosenikon uninewun, muhimun-eton krklkuwanihin.

33 Upeh tul kasakihewrpinint uwi muhimun-eto, kekeketo uwi nrtakeketosik, ukewi tul mae-

awunheitehik kemamkatrntumok, mantu keikitowuk, kaweka mantu ile wapunhekatseno Iseunif.

34 Mantu tul keikitouk Prniseuk, Me su unewi okema muhimuneton wrnhe kulkeat sakihewrpinat unewi muhimuneton.

35 Hesus tul keila kukenu rntuhif khiotrnuwun kuer otrnu wr'sun, ukenoumakrt tul otunumerwukumikonif, kuer oketepatotan rle menwahemownukutinik ewi okemaowin, kuer okenohimoan kukenu aeakwisinihin, kuer kukenu pukan rnapenrnhin unewi unilinapr.

36 ¶ Upeh tul waeapumat unewi maeawunheitinihin okeluwrniman ewi upefraerkosenit, kuer usiswrlkanit, tipilko mantaniluk krnuwrnemasewintwanin ilewrpisenit.

37 Mantu tul okeinan unewi rkenoumowahin, Nrtawikitof krkrti patenut, rnokehik tul pufelrwukisewuk.

38 Mumantomik su tul uwi okema trprntuf ewi nrtawikitof hipe enenalawat rnokenihin ontawekihikrwinif.

HRPTU X.

1 Upeh tul kanintomat unewi metaswe uli nel rkenoumowahin, okemenan kulkerwisewin hisakihewrpinanit unewi wanisinihin mauneton, kuer hinohemoanit kukenu unewi aeakosinihin, kuer unewi unoh rnapenrnhin.

2 Mantu tul rlelinekasowat ukewi metaswe uli nel rnoninhik: Nitum Saemun, eua kuer ko

otinawan Petu, kuer wekanreun Rntoun; kuer Hrms okwisun eua Srpute; kuer Han wekanreun Hrms;

3 Kuer Pinip; kuer Patanumeo; kuer Tamus; kuer Mrto, mawunhihikrwenini; kuer Hrms, okwisun eua Rmpeus; kuer Nrpeus, eua kuer ko otinawan Srteus;

4 Kuer Saemun Krnrwenini; kuer Hotus Iskrniut, me kapukitinat Hesusun.

5 ¶ Me su unontu metaswe ulinel kaunonahin Hesus, okeafwameman, mantu kainat, Krko ilakrko rntunukewat Mreatawisihik; krko kuer pentikrkrko ototrnuwiwaf ukewi Srmrner-we uninewuk.

6 Ilak su ntuwah wrnilifik mantaniluk Iseun owekewamif.

7 Krne upehi pupamsrerk, kukekwk, man-
tu ikitok, Ulpimif tule okemaowin prlo petuni-
semukut.

8 Nohemoik aeakwsehik, peneik wrmikehik,
pusekwentinik nrpohik, sakihewrpinik muhimu-
netok; wrnepul ketaceanawa, wrnepul tul meke-
wrk.

9 Krko tapinufrko osawilonea, kuer wrnhe-
tu lonea, kuer osawapik kepentakunewaf;

10 Krko kuer krko nuwupokrko, krko kuer
nrnel peskuwakunun, kuer mukisinun, kuer api-
tuowinun; unoketakrwenini ma upetrntakosi hi-
pemewesinit.

11 Kuer wrkotokwrnetik khiotrnuwun kuer
otrnuwr'sun hinepentikrwrkwr', kukwatwrk,

Wrnrl na rpetrntakwsit hipentikreaf? metul ulewi krtuniserk pinr ko nunal tul iko wenemahakerk.

12 Upeh tul rnepentikrerkon wekewamif, unumekuwik ko.

13 Kuer khelpin wekewam upetrntakwuk keluwrnhikrwinewa tupentikrmukut; kelpin tul pwaupetrntakwuk keluwrnhikrwinewa nreap ke kuotisikakonawa.

14 Wrkwrnitik tul krpentikunisinonuwrkwr' kuer krpesintosenonuwrkwr', upeh tul nisakumrk ulewi wekewamif, konema kuer otrnuwif powe-wrpilkumok weukuse'un kesitawaf.

15 Krkrti ketininim, Nuwunh ka tukotukisis-ewuk Satum kuer Komanu otukemewaf upeh tepakonewrkelikuk, ewi tul wewe krilewrpuk otrnuw.

16 ¶ Penu ketunoninim mantaniluk mr'kw̄r muefuneki rntunisifin kekuilewpisim; nepwakak, tepilko kenrpikok, kuer owafovatrntumok tepilko maeuke omemek.

17 Ukuwapum tul uninewuk, kekupukitinikowak su ulewi rntule kekitowat, kuer kekuppula-lrokowak ulewi otunumerwukumikowaf:

18 Kekuilewinikom rnasumupewat okemak kuer kihioskemak nen kronhitotakoerk; me tul ukewi hiwentumawrkwa, kuer Mreutawisehik.

19 Upeh tul iko rwupukitinikoerkon, krko we nanakutuwrntufrk̄o krweikitoerk; kekumenikom tul we ko upe krweikitoerk.

20 Kawe kenuwa kekukekitosem, Ohepa-mun Kosewa krkeketotumonrk.

21 Uwi su wrwekanisit okupukitinan wekan-
sun hinesimint; kuer wrosemint onehansun;
kuer wrnehansiminhik okuwupatamawan one-
kikowan hiwenisimint.

22 Kekulefrnemikowak kukenu uninewuk,
nen iko krontrnimikoerk: wen tul krkuprmeno-
ilihekrt, tupekrskona.

23 Upgeh tul kotukeinkwaa ulewi otrnuwif,
prkanuk menuwa elenelemok; krkrti tul ketini-
nim, Kawe kekutrhhakilkusenawan ototrnuwun
Iseun hipwa petukwilif Wrkwisimint unini.

24 Rkenoumoint kawe uwulemr upetrntako-
sise rpetrntakwsinit trprnimikohin; ka kuer rno-
ket uwulemr upetrntakwsise rpetrntakosinit tr-
prnimikohin.

25 Menomenik upetrntakosi rkenoumowint
rpetrntakosenit rkenoumakohin, kuer menoupe-
trntakosi rnoket rpetrntakosinit trprnimikohin.
Kelpin ilinekanawat trprntuminehin wekiwam
Pernsepup, anemenik uwulemr krilinekanawat
trprnemiminhin owekewamenif?

26 Krko tul kwsa krko ukewi: kukenu kawe-
krko ukwunaekatrk katapwa wapunhekatrseno,
kuer kukeof katapwakekrnhekatrseno.

27 Mantu wantumonukok upusukelkepikuk,
tepatotumok uwasreak; kuer nwantumrk ketu-
wukawaf, ewi ele kukekwk wekewamif okitu-
puk.

28 Kuer krko kwsakrko ukewi nrtohik ke-
uwewa, kawe okulkreasewan wenisawat kehe-
pamewan: uwulemr kwsik krkulkeat hipunaheat
nreel kehepamewan kuer keuwewan muhiilkotrf,

29 Ka na nel trtatupeeuk prlik lomankr' inukisosewuk? prlik uwi kawe tapofilise mehaeue pwaenrntuf Kosewa.

30 Kentipawaf rntuhif kensisewan kukenu kekrnhekatrnon.

31 Krko tul kwtahikrko; uwulema' ketupe-trntakosim rpetrntakosewat nepenu trtatupeeuk.

32 Wrkwrntik tul krtipahimekwr' rnasumewat uninewuk, wen kuer nefutipahima rnasumupit Nos ulpimif reat.

33 Wrkwrntik tul krakwunrtuwekwr' rnasumewat uninewuk, wen kuer nefuakwunrtuwa rnasumupit Nos ulpimif reat.

34 Krko mantu enrjemilkro, opeaton menoernintewin ukif; ka su we nempeonhiilase uwcpukitinuma menoernintewin; uluwrk iko rtu.

35 Nempepukitinumuwa uwi unini hionhilefrnimat osun; kuer we wrtanisemint okulewun, kuer we wrsememint osikwsisun.

36 Kuer uwi unini lafrnimikohin tipinawr owekewamif reanihin.

37 Uwulemr' saeakeat osun kuer okulewun, nen tul iwi upetrnemisik, kawe upetrntakwsise weluwrnemuk; kuer uwulemr' saeakeat okwisun kuer otanisun, nen tul ewi upetrnemisik kawe upetrntakwsise weluwrnimuk.

38 Kuer wen wrtapinusik otaletreatikom, penopinulit, kawe upetrntakwsise weluwrnimuk.

39 Wen mrkuf opematisewin okuwnahiton; kuer wen, nen onhi wnahitot opematisewin, okumukan.

40 ¶ Wen pantikuninrk. nepentikunik, kuer wen pantikulit opentikunan rnolit.

41 Wen pantikunat nakanahemonehin ewi unekanahemonit, wen su okuaean olawrntakosewin uwi nakanahemot; kuer wen pantikunat nepwakaweninewun ewi nepwakawenini, wen su okuaean oluwrntakosewin uwi nrpwakat.

42 Wrkwrntik su kuer nifomenikwahekun trkakumik kronhimenuakwr unontu prlik rkah-einhin uwi ulkenoumoumint, krkrki ketininim, kawe kunukr okuonahtosen olawrntakosewin.

HRPTU XI.

1 Kuer mantu keilewrput, Hesus kailkwa kukekimat metaswe ulinel rkenoumowahin, keonhemaha hipapaukenoumakrt kuer hipupakukekwrt ototrnuwewaf.

2 Han, mr'kwa kepakwaekasot kenontakr Knrst rle unoket, okeinenaluwan tul nel rkenoumowahin;

3 Mantu tul okeinawan, Ken na ketaw wapeilakopunr? konema kuer prkanisit kreapi nefuentuwrnimana?

4 Hesus tul okekunonan, mantu kainat, Mahak su wuwentumuwik Han mantu nwantumrk kuer waeapuntumrk;

5 Krkepefwrhik wapewuk, nrnepinisihik pimosrwuk, nrpinehik penisewuk, krkeplrhik non-tumok, nrpohik onilkawuk, krtemakisihik menwahemowin kukekimawuk.

6 Kuer luwrntakosi wen wrkwrnetik kronhi tuisisitrlisekwr non,

7 ¶ Kanemahanit tul Hesus okewrpe wentumowan unewi maeawunheitinihin utepahemat Hanun; Wrkonrl na metikwakif ukeilaerk kawuwapuntumrk? Wasakunulk na mamatasif?

8 Wrkonr nufwunu kawuwapuntumrk? Unini na nwakukwunaert? Pinu su we okemawekumikof aeawuk ukewi nwakukwunaerhik.

9 Wrkonr nufwunu kawuwapuntumrk? Nakanahemot na? Rr ketininim, uwulemr upetrntakosi rpetrntakosit nakanahemot.

10 Mesu uwi trpahemint misinaekunif, Penu su nentininalawa nemelinawrm rnasumefwreun kela krneolitot krneilaeun nekan.

11 Krkrki ketininim, rntuhewat nakeikohik ukwrwun kauweu uwulemr upetrntk kwsise rpetrntakosit uwi Han Krntapekinewrt; wen su we uwulemr rkaheit ulpimif tule okemaowinif uwulemr upetrntakosi rpetrntakosit we we.

12 Olkiwrpekukekwr Han Krntapekinewrt nunal tul nofo ewi ulpimif tule okemaowin kihinentukrimof enrntakwut, uwi krhi nintukrimot kitwr ototapinan.

13 Kukenu su nakanahemohik kenekanahemouk kuer tepakonekrwin kenekanahemomukut nunal tul iko Han waerpekukekwr.

14 Kuer khelpin wetrpwrerntumrk, me su uwi Enaeus wapeilapu.

15 Wrkwrntik wrtowukakwr hinontuf, mano tunontum.

16 ¶ Anel krele awrnemukwa ukontu aeani-

kr pematisehik? Tepilko su upenoheuk nrmu-tupewahin atantewikumikof, untomawat wehke-wrewan;

17 Mantu tul enawat, Ano su kekenukumotakom, ka tul kekenemsem; ano kuer kekemu-wemikom, ka tul kekekitemakitakosisem.

18 Kepeilat ma Han kake wesinise, ka kuer kemenikwrse, mantu tul okeinawan, Muhimune-ton okukilkawan.

19 Wrkwsimint unini kepeilat wesini kuer menikwr, mantu tul otenawan, Penu su uwi unini nepatisi, kuer lominapo onetamenikwrn, kuer otowehkewreman unewi mawunhihekrfwениnewun kuer unewi mrhiilewrpisinehin. Ukewi tul we ko wrnehanisemikohik ewi nepwakawin kwaek ilihek otenernemawan.

20 Metul kemahe nunesanintuf unewi otrnu-wun ulewi katule nepenu mumantawunoket; ewi keminhinawrerntisink.

21 Kukwanisukukumik su ken Konrsin! kukwanisukukumik su ken Prtsrtr! Khilpin ma unewi khimumantawunokewinun kailihekrf ulewi rntuniserk ililekrfepu ulewe Taeuif kuer Saetunif, lalaeu ulewi mulkemotrekinof kuer ulewi pufwef taketule minhinawrerntumok.

22 Mantu ketininim, Nuwunh katukotukisisewuk Taeu kuer Saetun upeh tepakonewrkelikuk ewi tul kenowa krilewrpiserk.

23 Kuer ken su Krpunrum, ano khialprntakoseun, kekuneswrpiniko su muhiilkotrf: kelpin ma unewi kehimamantu wunokewinun kailihekrf

ulaeaeun ilihekrfepu ulewi Satumif, kreapi take-
aeamukut nofo kelekuk.

24 Mantu tul ketininim, Nuwunh katukotuk-
isisewuk otukemif Satum upeh tepakonewrkeli-
kuk, ken tul we krile kotukiseun.

25 ¶ Hesus tul ewi upe kekekito, mantu ka-
ikitot, Wrwrni ketinin O Nosr, Wrkemaweun
wuti ulpimif, kuer mantupe ukif ukekkitoutwa
mantu ketilhekrwin ukontu nrpwakawrnimohik,
kuer ukontu krhitwawrnimohik, kekkrntumonut-
wa tul upinoheeuk.

26 Mesu ewi Nosr; kekeilemenwapuntan su
ewi hiilewrpu.

27 Kukenu su krko nefepukitinumak uwi
Nos; ka tul iko uweu unini okikrnimasen unewi
Wrkwisimiminhin, me rtu Wrosemint; ka kuer
uweu unini okikrnimasen unewi Wrosemininhin,
me rtu Wrkwisimint, wrkwrtikrnun tul kuer uwi
Wrkwisemint krwapuntuakwrnun.

28 ¶ Penaskuwelik kukenu kenuwa aeakwse-
rk, kuer kenuwa pwaeawunrerk, kekumenin-
im tul unwrpewin.

29 Otapinumok nenapkwanhekun, napkwan-
tumok tul, kuer ukenuwrnimelik; kawe nefihiu-
petrnimose, nentukahrnim tul kuer nentrif; ke-
kumukanawa hiunwrpewat kehepamwak.

30 Nenapkwanhekun su wrnipunut, kuer ne-
wewulewin nafun.

HRPTU XII.

1 Hesus tul ewi upe kenemaha mrkwa unu-
merkelikutinik mrkwr pukwrlika's; rkonouma-

wahin tul pukutrwun, okehelanukipitonawa tul unemehiwat.

2 Upuh tul Prniseuk waeapumawat, mantu okeinawan, Pinu su ukontu rkenoumawuhik kawe nesitum ilihekrsewuk ewi unumerkelikutinik.

3 Mantu tul okeinan, Kanu ketonhi wapuntusenawa ewi kailihekrt Trpit upeh prkutrt, kuer unewi kawehewikohin;

4 Kepentikrt Kelrmuneto owekewamif, kemehit tul ewi wapuntaewr pukwrlekun krkemetsikopu we ewi, kuer unewi kawehewikohin, mertu sasakewihekreninewuk mahewat?

5 Kanu we kuer kekeonhi wapuntusenawa tepakonekrwinif ewi kailepunahtowat unumerkelik ukewi sasakewihekreninewuk ulewi kehiunumerwikumikof, katul we kemanrntakosise-wuk?

6 Mantu tul ketininim, Mantupe su prlik uwulemr khipetrntakosi rpetrntakwuk mantu khiunumerwukumik.

7 Kelpin su kekrntumrkopu mantu wrnhi kitomukuk, Nefuaeal ewi kelawnintewinewa, kawe ewi sasakewihekwin, ka ketapatamasewa uwi mrhjilehekrsik.

8 Wrkwisemint unini, wen otokemaowin unumerkelik.

9 ¶ Upuh tul kamahat ulewi, kepentikr otunumerwikumikonif.

10 Pinu tul ketunise ulewi uwi unini nrpweweninhet, Mantu tul okeilekukwrhemawan, Takwa-eukowun na nohemoeewrf ewi unumerkelikuk?

Uniliko owekwuhitonawa waonhi mutrnima-wat.

11 Wen tul mantu okeinan, Wrnrl uwi unini kenuwa rntuheerk, konema aeawat prlik manta-nlun, kelpin tul upufilininit wanikatrk mrkwa unumerkelikutinik, ka na we otaotapinasen hiwe-ukwetinat?

12 Anel menik uwulemr rpetrntakosit unini, uwi tul we rpetrntakosit mantanil? Anil, meno-ilewrput kwaek ilihekrf unumerkelikuk.

13 Mantu tul okeinan unewi uninewun, Tul-oninhenin, ketuloninheni tul uwi; me tul ko kai-lenohimot, tepilko prlik rlenakwutinik.

14 ¶ Ukewi tul Prniseuk kesakumok, okewu-tulimawan tul wanapenunawat.

15 Upeh tul Hesus kakkrntuf, keonhimaha ulewi; krhimawunhiitinihin tul okenopenunikon, okenohemoan tul kukenu.

16 Okeafwameman tul uwepwatepahimikot;

17 Me utrpwrwinewuf kaikitot uwi Esrus kan-ekanahemot, mantu keikitot:

18 Pinu nemelinuwrm kaowrnnapumuk, saea-keuk, me wrnhi papenrnimot nenhepam; nefu-pukitenumawa su nenhepamun, okuwentumoan tul unewi Mreatawisinihin ewi kwaek ilewrpis-ewin.

19 Kawe tuwawekosofrse, ka kuer tupepaki-se, ka kuer uweu uninewun okunontakosen kri-lekekkitotmekunaf.

20 Maeakalkuk wasakunulk kawe okupoko-peten, kuer upukwrnrnik ewi supap kawe oku-

atrusen pama ko kelifutrnaluuf ewi kwaeuk ile-wrpisewin krmaleiwrilmukuk.

21 Otilinekasowinif tul me kruprnimowat Mreutawisihik.

22 Kepetuwa tul prlik unewi muhimuneton krklkawanehin kukepefwrwun kuer kukepunukwrwun; okenohemoan tul; me tul iko uwi krkepefwrt kuer ko ewi ukukepunukwrt kailekekidot, kuer kewape.

23 Kukenu tul ukewi unilinaprk kemamkatrntumok, mantu tul keikitowuk, Kanu we me mapa okwisun Trpit?

24 ¶ Upeh tul Prniseuk kanontumowat, mantu keikitowuk, ka su we ko otasakihewrpina-sen unewi muhimuneton, me rtu natimakot Per-nsepapun okema muhimuneton.

25 Hesus tul okirkntan rnrntuminit, mantu tul okeinan, Rntuhif su ewi okemaowin pukanrnintisomukuk, tupunaheitisomukut; kuer rntuhif otrnawun kuer wekewamun pukanrnintiso-mukuk, kawe taweskewaseno'.

26 Kuer khelipin uwi muhimuneto sakihewr-pinat unewi muhimuneton, wen tupukanrnintiso; anen tul na krile weskewutenekepu ewi otoke-maowin?

27 Khelipin nen uwi Pernsepup nueatumuwe-kwr' usakihewrpinukwa ukewi muhimunetok, wrnrnun tul kenehanisewak nueatumakowahin usakihewrpinawat? Me su ukewi krtepakoni-nrkok.

28 Khelipin tul Ohepamun Kelrmuneto onhi

sakihewrpinukwa muhimunetok, me su hiotisi-koerk Kelrmuneto otokemaowin.

29 Anel kuer krile klkitopu uweu hipentikrt uwi mrlkuwisit unini owekewamif, himukumat unewi otaeaemeni, mertu nitum minhimupenat unewi mrlkuwisinihin uninewun? me tul upē himukumapu otaeaemene owekewamenif.

30 Wen wahewesik nempukanrnemik; kuer wen maeawunhihikr natamawisik suswrwrpin-nekr nifohe.

31 ¶ Umpr mantu su ketininim, **Kukenu** pu-kan rle muhiilewrpisehik, kuer rle pukwunota-kosehik tumenuwelawrnemawuk; wen tul krpu-kwunumat Kelrmuneton **Ohepamini** kawē tum-enuwelawrnimase.

32 Kuer wrkwrnetik krmusomakwr **Wrkw** simiminhin uninewun tumenuwelawrnema; wr-kwrnitik tul krmusomakwr Kelrmuneton **Ohe-pamini**, kawe tumenuwelawrnimase mantupe ukif, ka kuer upeh keilkwa ukewuf.

33 Konema ketaoleawametik kxaeuk kuer himehimewit kxaeuk; konema kuer ketaoleawa muhi metik, kuer himuhimehimewit: me su wr-nhi kikrntakosit metik, rle mehimewit.

34 O kenrpikof puonhi aeankrpematiserk, ane krile¹¹ kwlkitoerk, umuhiiilewrpiserk, kxaeuk wetulintumrk krko. Rnulkenrk ma ewi otr, me rketomukuk ewi oton.

35 Kxaeuk unini peonhekenini kwrnahewu-ninik otrif peonhimahamukutini kxaeuk krko; kuer muhi unini peonhikinini muhiuewil otrif peonhimahamukutini muhi krko.

36 Mantu tul ketininim, Rntuhif wanuheke-wunimowin uninewuk rkitowat, upeh tepakone-wrwekelikuk tuwekwaeukwlkuwawuk.

37 Me su unewi kekekitowinun kronhi me-no enrntakoseun; me kuer unewi kekekitow-inun kronhi nanepomikoeun.

38 ¶ Metul anint olepeikrweninewuk, kuer Prniseuk mantu okeinawan, Ukenoumakrweni-ni newewapuntana su ewi kemumantawuno-ke-win.

39 Okekunonan tul, mantu kainat, Muhiile-wrpisewinif kuer pilekwatisewinif peonhi aeani-kr pematisehik onuntuwrntanawa wewapuntu-mowat mumantawunokewin: ka tul we kunukr' mumantawunokewin tumenasewuk; mertu uwi omumantawunokewin Honus kanekanahemot..

40 Honus su kaile aeat niso kelik kuer niso tipik ulewi khikeko omisutaf, me su kuer we Wrkwisemint uaini krile aeat nisokelik kuer niso tipik ulotrewaf ewi uki.

41 Ukewi Ninepe tule uninewuk tepakonitif oku-wehipusikwemawan unontu peaanikr pematisini-hin, okuanuwrnimawan tul; keminhinuwrern-tumok ma wenuwa ewi ukekukekimikowat une-wi Honusun; pinu tul uwulemr' upetrntakosi mantupe reat, rpetrntakosit we uwi Honus.

42 Lawunof tule okemakwr tepakonetif oku-wehipusikweman unontu peaanikr pematisini-hin, okuanuwrnimman tul, khiwasuwrkumik su we kepeonhepa uwenontuf ewi onepwakawin uwi Sanumun; pinu tul uwulemr upetrntakosi man-tupe reat, rpetrntakosit we uwi Sanumun.

43 Upah su uwi wanisit muneto kasakufin unineuwun weewinif, prfokumikanik pupamosr, nintiwapuntuf unwrpewin; ka tul omukusen.

44 Me tul rkitot, Ntuwah su nifupiskeape ulewi newekewamif kapeonhe sakuma; upah tul trkwlif omukan pililikwutrnik, kuer hekutaekatrnik, kuer ko nunainikatrnik.

45 Unemahat tul, otuneaeawan nelwaswe prkanisinihin muneton, uwulemr' muhuaeawilun wen tul wewe rlewrpisit, me tul rle pentikrwat, utawat tul ulewi: ewi ilkwr'eaf rlewrpisit uwi unini khiuwulemr' tul nilwunatisi rlewrpisepu wena nitum. Me su mantu nasap krilewrpisewat ukontu pemahi aeanekah pematisehik.

46 ¶ Mrkwa tulikunonat unewi unilinaprн, pinu, okulewun kuer wekanisun ukwuhieue kenepuwewun, unintuwrnimikot uwekunonikot.

47 Prlik tul owentumakon, Pinu. kekuli kuer kekanisuk nepuwewuk ukwuhif, kenuntuwrnimikok uwekunonikwa.

48 Mantu tul okeinan unewi kawentumakohin, Wrnrl nefuli? Wrnrntul kuer ukewi nekanisuk?

49 Keile lepinikrni tul wuti unukrea ulaeanit unewi rkenoumawahin, mantu tul keikito, Wapumik nifuli kuer nekanisuk.

50 Wrkwrnitik su krilihekkrkwr' ewi otenrntumowin Nos ulpimif reat, me su uwi nekanis, kuer ntuwrma, kuer nifuli.

HRPTU XIII.

1 Meko ewi kelikuk kesakuf Hesus ulewi wekewamif, kewuwrnupi tul ulewi tutiprw khikumif.

2 Kekehipatenowuk tul kemawunheitewat ulewi ulaeat, nintuwa tul kepose napkwanif, keowrnupi; kukenu tul ukewi maeawunheitehik kenepuwewuk tuteprw.

3 Nepenu tul iko krko okeinan awrhekrwinif, mantu kainat, Pinu, ketikrwenini kepupa suswr-wrpinekr kitikrt:

4 Upeh kasuswrwrpinikrt, anint keupufisinon maeawomekun, penrlé'uk tul kepeilisrwuk, kemamifuanawan tul.

5 Anint kuer keupufesinon usinikak nifohe; kakwrh aeaseno uki: wrwep tul kepesakukenon, anel kawe kupukukumekassino ewi uki.

6 Upeh tul pumoksrt uwi kesis kehaketrnon; unil kawe ohepekawuseno; me tul kaile nepwallketrk.

7 Anint kuer keupufesinon mrkwr menrsukawul; kesakukewuk tul menrsukawulek, okenifopemukikanawan tul.

8 Anint tul keupufesinon kwaeuk ukif; kemehimewunon tul; anint nifotwak tuso menekanewunon, anint kuer nifotwasimitunu tuso menekanewunon, anint kuer nisimetunu tuso menekanewunon.

9 Wrkwntik wrtuwukakwr' hinontuf, manowen tunontum.

10 ¶ Ukewi tul rkenoumoinhik kepeilawuk,

mantu tul okeinawan, Anel wena ulilikunonutwa awrhekrwinif?

11 Mantu tul okeinan, Anel, kekemenikom su kenuwa wekekrntumrk krkrntakwusinok ul-pimif tule okemaowin; wenuwa tul ukontu, ka menasewuk.

12 Wrkwrtik su reamokwr‘, me su uwi kr-menint, uwulemr‘ tul nepenu hiaeaf; wrkwrtik tul kuer reasekwr‘ tumukuma ewi reaf.

13 Me su ewi awrhekrwinif wrnhi kunonukwa; ano enapewat ka wapsewuk, kuer uwenontumowat ka nontusewuk, ka kuer nisitotusewuk.

14 Me su ukewi wrnhi trpwrmukuk onekana-hemowin uwi Esreus, mantu keiketot, Wrnhi nontumif ketuonhi nontam, ka tul kenisetotusem; kuer wrnhi enapif ketuonhi enapim, ka tul kenisetuwinusenawa:

15 Ukontu su unilinaprk otrewan nepokika-momukutinewun, kuer otuwukawan kitimemuk-utinewun wenontumowat, kuer kepusufwapewuk, hionhi weka wapesikwa olke‘likowaf, kuer hionhi nontusikwa otuwukawaf kuer hionhi nisitotusikwa otrewaf, kuer hionhi kwrkekapanwesikwa, kuer hionhi nohemoasewukwa.

16 Kenuwa tul we lawrntakwuton kelke‘likowan, ewi uwapemukuk, kuer ketuwukawan unontumomukuk.

17 Krkrti su ketininim, Nepenu nekanahemo-weninewuk, kuer nepwakaweninewuk okenun-tuwrntanawa wewapuntumowat waeapuntumrk, katul okewapuntusenawa; kuer wenontumowat nwantumrk, katul okenontusenawa.

18 ¶ Nontumok tul awrhekrf ewi kitikrwenini.

19 ¶ Upēh uweu nwantufin okemaowin okeketowin, ka tul iko nesitotusik, me tul peilat uwi mrhiilewrpisit, mukumat ewi kasuswrwrpinumowemint otrenif. Me su uwi kaaeaf menikan maeawomekun kaupufisininik.

20 Uwi tul wen kaaeaf menikan usnikaf kaupufisininik, me su uwi nwantuf ewi ikitowin; wrwep tul iko rlkwa papinrnimat ototapinan.

21 Ka tul we ohepikawisi, wrnepik tul rtu afwamisi, pama tul upēh ewi kekitowin wrnhi moklkamukuk mukolkatrntumowin konima kuer kotukeitewin, me tul pehenuk petakositrlif.

22 Kuer uwi kaaeaf menikan mrkwr mensukawul kaupufisininik, me su nwantuf ewi ikitowin, ontumrntuf tul ewi uki, kuer waerlintewin ewi kehitipinuwrwisewin onufopemukilkanaawa ewi ikitowin, ka tul mehimewise.

23 Wen tul kaaeaf menikan kwaeuk ukif kaupufisininik, me su uwi nwantuf ewi ikitowin, kuer nrsitotuf, kuer we mehimewi, anint nifotwak tuso menikanewunon, anint kuer nifotwasimitunu, anint kuer nisimitunu.

24 ¶ Menuwa prlik awrhekrwin okepukitinumuwan, mantu keikito, Ulpimif tule okemaowin, mantu rnrntakwuk, tipilko unini suswrwrpinuf kwaeuk menikan okitikanif.

25 Mrkwa tul ukewi uninewuk nepawat nrlkrnimikohin kepesuswrwrpinamini muhi melulk omenikan ulewi opukwrlikasimif, kenemaha tul.

26 Upēh tul saeakukemukuk, kuer pemehim-

ewuf, kepenakwuton tul kuer we uniwi muhi melulkon.

27 Uwi tul trprntuf wekewam otolkinekemun mantu okepe ile kukwrhimikon, Trprnimeun, ka na we kwaeuk menikan kekesuswrwrpinusen kekitikanif? Anepe tul puonhikif muhi melulk?

28 Mantu tul okeinan, Nrlkrnifrt su mantu keilihikr. Otolkinekemun mantu okeikon, Kenuntuwrnimemi na wewumawuntonumaf?

29 Mantu tul keikito, Ka, mrkwa pemewuntonumrk unewi muhi melulkon ketatukopukwakohepekrpetonawa konima kuer we ewi pukwrlikunulk.

30 Mano nreel tumahakinon nunal iko hipulkwulkelumif; upeh tul pulkwulkilikrf, mantu nifuinak krpulkwulkilekrhik, Mawuntonumok nitum unewi muhi melulkon, kuer okwukopetok hihakisumrk, mawuntonumok tul we ewi pukwrlikas nempukuntaikrwikumikof.

31 ¶ Menuwa prlik awrhikrwin okewentumowan, mantu kaikitot, Ulpimif tule okemaowin mantu enrntakwut prlikominvk umenikaniwuf ewi mustut kakitikatuf uwi unini ulewi okitikanif.

32 Me su ewi apihi rkaheminukuk rntuhif menikanun; upe tul netawikif uwulemr' mufulkut rntuhif unewi melulkon, krkupe tul iko metikowun, metul ulewi utikwunewinit upeukosowat ukewi pinrleuk.

33 ¶ Menuwa prlik awrhikrwin okewentumowan, Ulpimif tule okemaowin mantu enrntakwut, tepilko ompehesihekun kaotapinuf uwi uk-

wr, kekkitot tul niswr tepaikun napani, nunal
kukeno ompehisinini.

34 Kukenu su unontu Hesus okewentumowan awrhekrwinun unewi maeawunheitinihin. Awrikrsik tul kawe okekunonasen.

35 Me tul trpwrrwinewuf kaikitot uwi nakanahimot, mantu keikitot, Nefunisakonan nenton awrhekrwinif, nefutepatotanun tul unewi kemoh kapekunuwrnhikatrkin pauko pematuk ewi uki.

36 ¶ Hesus tul okemaheinalawan unewi maeawunheitinihin, kepentikr tul wekewamif; rkenoumuwahin tul okepenaskakon, mantu tul okeikon, Wentumuwelinaf su ewi awrhekrwin unewi muhi melulkon ulewi kitikanif.

37 Mantu tul okeinan, Uwi su kasuswrwrpinuf ewi kwaek menikan, me uwi Wrkwisimint unini.

38 Ewi tul kitikan me ewi uki; ewi tul kwaek menikan me ukewi wrnehanisimikohik ewi okemaowin; unewi tul muhi melulkon me ukewi wrnehanisimikohik unewi muhueuawilun:

39 Uwi tul nrlkrnifrt kasuswrwrpinuf unewi, me uwi muhimuneto; ewi tul pulkwulkilekrf, me ewi hiulkwa ukewuf; kuer ukewi prlkwulkilekrhik, me ukewi melinuwrk.

40 Rle mawuntonikatrk unewi muhimelulkon, kuer uhakisekatrk ulewi ulkotrf; me su ewi kriewrpuk upe ulkwa ukiwuf.

41 Uwi Wrkwisimint unini okupemahenawan unewi omilinuwrmun, okupemawuntonawan tul ulewi otokemaowinif misotrkrko krpisifin, kuer tul unewi mrhjilihikrnihin.

42 Okupukinawan tul ulewi ulkotr keposikunif, me tul ulewi krtule aealkwrwat, kuer krtule matwreapitrlinowat.

43 Me tul upe ukewi kwaek rlewrpisihik kesisof hiilewasreasewat ulewi Osewan otokemao-winif. Wrkwrntik wr̄owukakwr hinontuf, mano tunontum.

44 ¶ Menuwa, ulpimif tule okemaowin enrntakwut tepilko krhiupetrntakwuk kukihikatr̄k kitikanif; upeh uwi unini mukuf okukiton, kihipapenrnimo tul, owuutawrnun tul kukenu otaeuemun uwekelpinutot ewi kitikan.

45 ¶ Menuwa, ulpimif tule okemaowin enrntakwut tepilko uwi utawrwenini pupanintuwabantuf kwrnahiwininik mekisreue:

46 Uwi upeh prlik kamukuf mekisreue kehiunukintrni, okewuutawrnun kukenu unewi otaeuemun, okekelpinuton tul.

47 Menuwa, ulpimif tule okemaowin enrntakwut tipilko usup kepukopewrpinekasot khikumif, kemawuntonintwa tul unoh rlenakosihik.

48 Upēh tul kamolkenrt okeukwapenawan titiprw, keowrnupewat okemawuntonawan kwrnahiwinihin otutasowinewaf tul okeusawan, okewrpinawan tul maeanatisinihin.

49 Me su krilewrpuk ilkwa ukewuf: melinuwrk okupepukrwrpinawan unewi krkepatisinihin ulaeanit unewi nrpwakanihin.

50 Okupukinawan tul ulkotr keposikunif;—me tul ulewi krtule aealikwrf kuer krtule mumutwreapitrlinif.

51 Hesus tul mantu okeinan, Kenesitotanawan na kukenu unontu? mantu okeinawan, R' Trprnimeaf.

52 Mantu tul okeinan, Anel, kukenu su tul rntuhewat olepeikrweninewuk rkenoumuwinhik ewi ulpimif tule okemaowin, metepilko rnrntak-wusit uwi unini wekewam trprntuf, peonhi sakihitot otusunhikowinif olkaeuen kuer krtreuen.

53 I Mantu tul keilewrput, upeh Hesus kakele awrhекrt, kenemaha.

54 Up eh tul katukwilif ulewi otuntunukewinif, okekukenuumowan ulewi otunumerwikumikonif, krkupe tul kemamkatrntumok, mantu tul keikitouk, Anepel wrntinuf mapa ewi nepwakanin, kuer unewi kehiunokewinun?

55 Ka na we me mapa olekrwenini okwisun? ka na kuer okulewun ilinekasosewun Mrne? kuer wekanisun Hrms, kuer Hosus, kuer Srmun, kuer Hotus?

56 Kuer unewi otuwrman, ka na we kukenu kewehe tunukemikosenanik? Anepe tul etik wrntenuf mapa kukenu unontu?

57 Okepisokrlinenawan tul, Hesus tul mantu okeinan, Nakanahimot kawe kepwa kehiupetrnimas, mertu rntunuket kuer owekewamif.

58 Ka tul we nepenu kemumanta unokese ul-ewi, anel kawe utrpwrernimikosen.

HRPTU XIV.

1 Me tul ewi up ekenontuf uwi okema, Rnut rlinekasot, rlewarpisinit unewi Hesusun,

2 Mantu okeinan unewi otolkinekemun, Me su mapa Han Krntapekinewrt, nepowinif su keonhi onilka, me wrnhi kehimumantawunoket uwapuntuewrt ewi weuw.

3 Uwi ma Rnut ketukonakopu Hanun, kuer ketukopinakopu, kuer kekepakowakopu, me unewi wekanreun Pinipun wewini Rnoteus ilinekasowun kaonhiat.

4 Han mantu keinakopu, Kawe kwaeuk ketilihikrse uweweweeun uwi.

5 Upah tul we ko 'krkenisakopunr' kekwsakopu unewi krhemawunheitinihin, anel nakana-himot keinrnimawakopu.

6 Upah tul uwi Rnut onekewe kelikom reamowint okenemekakon unewi Rnoteus otanun rnasumupit, okemenonuwrikon tul uwi Rnut.

7 Me tul ewi kaonhi wentumowat Kelrmun-
neton oketukowawenan krkrti ko uwemenat wr-
kotokwrnetik wantotumakokwr'.

8 Uwi tul ukwr keila okeukinoumakon tul
okulewun, mantu weikitot, Melilin su mantupe
onakunif Han Krntapekinewrt ontip.

9 Okema tul kekesatrntum; ewi tul Kelrmu-
neton ketukowawenat, kuer unewi kawetupumi-
kohin ukənontakot, me tul ewi nintuwa kaonhi
ikitot himenimint.

10 Keunoke tul wewukelkekwrromint unewi
Hanun kepakootewikumikof.

11 Ontip tul kepehikatr onakunif, uwi tul ol-
kiniekukwr kepemena; okepetuwan tul okule-
wun.

12 Rkenoumowahin okepenatakon ewi weeuw, kenufwaumenit tul, okewuwentumowawan tul unewi Hesusun.

13 Upeh Hesus kanontuf kepose napkwani pukwuhe'ue' nilikr keila. Upeh tul kanontumowat ukewi unilinaprk, ototrnuwewaf okeonhi nopenunikon pemosrnit.

14 Hesus tul rnemahat okewapuman unewi krhimawunheitinihin, okekitimakrniman tul, kuer okenohimoan unewi aeakosinihin.

15 ¶ Upeh wrnakwlinik okepenasikakon unewi rkenoumuwahin, mantu tul okeikon, Pukwutukumik su mantupe, kuer laeikwu onakwli, mahenalo ukontu mueawunheitihik hiweilawat otrnuwr'sif hikelpinutowat wamehewat.

16 Hesus tul mantu okeinan, Kawe tumahasewuk; menik krmehiwat.

17 Mantu tul okeikon, Nanun rtu pukwrlikunun ketaeananin mantupe, nel kuer kekoeuk.

18 Mantu tul keikito, Petuwilik.

19 Okeinan tul umelulkokanik uwenumutupenit unewi krhe mawunheitinihin, okeotapinanun tul unewi nanun pukwrlikunun, kuer unewi nel kekoeun, keenape tul ulpimif, kelawrntuf kuer kepekopitot, okeeninumowan tul unewi rkenoumuwahin unewi pukwrlikunun, kuer we tul ukewi rkenoumuwinhik okeeninumowawan unewi krhimawunheitinihin.

20 Kukeno kewesinewuk, ketrpsinewuk kuer; okemawuntonanawa tul ewi kailkwuntumowint metaswi uli nel kokupinakunun kemolkinrnon.

21 Ukewi tul kawesinihik nanif metaswak ketuhewukopu ukewi uninewuk; ukwrwuk tul kawe ketukwukinhekasosewuk, upenoheuk kuer.

22 Wrwep tul Hesus okeinan unewi rkenumu wahin uweposinit napkwanif wenenenkaninit wuti ukamif, mrkwa wen umahenalowat unewi krhe mawunheitinihin.

23 Upeh tul kamahenalowat krhe mawunheitinihin, keila okitaki nilikr weunumeat; upe tul trpkutinik nilikr ulewi ketunisi.

24 Ewi tul napkwan laeikwu apetu wukam netunisemukutokopu kihikumif nepupami wrpuuf, onhiku wuanukwutinikopu.

25 Rhewuk tul Hesus kepemosr okitipek unaskuwat.

26 Upeh tul ukewi rkenoumuwinhik waeapumawat pemosrnit okitipek kesrkisewuk, mantu keikitowuk, Hepue su mapà, keaealkwrrwuk ukwsawat.

27 Wrwep tul Hesus mantu okeinan, Onanikosik, nen kwlu, krko srkisikako.

28 Petu tul okekunonan, mantu okeinan, Trprnimeaf, Khelpin su ken aeaowunr' nintomilin hinaskona ulewi nipef.

29 Mantu tul okeikon, Wepemahan. Upeh tul uwi Petu kanesantu wrt ulewi napkwanif, keemosr okitipek ulilat Hesus.

30 Upeh tul wueapuntuf ewi ukehimutwreanemutinik kesrkisi; me kuer upe uwenekosapet keaealkwrr, mantu keikito, Trprnimeun, krskon ilin.

31 Wrwep tul Hesus kelepinikrni, okeotapinan, mantu tul okeinan, Opufe taerpwrerntumun,anelwena ukeanuwrnimoew?

32 Upeh tul kaposewat ulewi napkwanif, kепонанимут.

33 Ukewi tul napkwanif reahik okepeohihewunetuwan, mantu tul keikitouk, Krkrti su ketao ken Okwisun Kelrmuneto.

34 Upeh tul kanekupawat keneilawuk ulewi Hrnrsrnut ukif.

35 Upeh tul ukewi uninewuk ulewi rntunukehik krkrnimawat ulaeanit, kemaheeahimouk kukenu kewetakumik, okepetuwawan tul kukenu unewi aeakosinihin.

36 Okenintotumowawan tul kunukr' ko na uwetasenumowawat ututepekwaternik ewi rkwenit; minik tul iko katafinumowat, kwaeuk kenohimowuk.

HRPTU XV.

1 Me tul upeh ukepenaskuwawat Hesusun ukewi Olepeikrweninewuk, kuer Prniseuk Henosrnumif rntunukehik, mantu keikitowuk,

2 Anelwena ukewi rkenoumuwuhik upekopitowat kapeilekukekwrit ketukewrseeminanin? Kawe keseninhesewuk upeh wawesinewahin.

3 Mantu tul okeinan, Anel wena kuer kenuwa utrpwrtrwkwa ketukewrseimewak me wrnihipekopetoerk okukekwrwin Kelrmuneto?

4 Kelrmuneto kekukekwr, mantu keikit, Kehiupetrnim kos, kuer kekul, kuer Krmalipe-

menat osun kuer okulewun, mano wen krkrti tunepo.

5 Kenuwa tul mantu ketikitom, Wrkwrntik su krenakwr' osun, konema kuer okulewun, Me su ukemekewrea kronhi kunuwrniminukokupu;

6 Kuer krkihiupetrnimasik osun kuer okulewun, kawe tuanuwrntakosise. Wrkotokwrnelrif tul ketotanawa ewi Kelrmuneto okukekwrwin ul-ewi ketasokanewaf.

7 Rnumeakasoerk, kwaeuk su uwi Esreus kekenekanatotumakowa, mantu keikitot;

8 Ukontu unilinaprk nempenasikakok prlo ulewi otoniwaf, kuer nifihiupetrnimikok ulewi okihiton; unewi tul otrewan wasu nifohi aean-ewun.

9 Ka nifotino inaputusino unumertuwewat, mrkwa ulkenomakrwat okukekwrwinewan unineuk, me ewi kwaeuk unumerwin ulikitowat.

10 ¶ Okentoman tul unewi maeawunheitinihin, mantu okeinan, Pisintumok, kuer nisitumok.

11 Kawe ewi otonif wrnhi lakumot unini oweneikosen, ewi su rtu otonif peonhi sakisikanik unini oweneikon.

12 Kepeilawun tul unewi rkenoumuwahin, mantu tul okeikon, Kekikrntan na ewi ukepisokrlinowat ukewi Prniseuk upeh kanontumowat ewi kaikitoeu?

13 Okekunonan tul, mantu okeinan, Rntuhif su saeakukek uwi Nos ulpimif reat kaketikatu'sik tupukwakohepekrpihekatr.

14 Poneik su ukewi; kukefefwrwuk sukape-
kinawat krkefefwrnihin. Kelpin su krkefefwrt
sukapekinat krkefefwrnihin, nreel tupufilinok
wanikatrnik.

15 Petu tul okekunonan, mantu okeinan, Wr-
wrni wentumuwilinaf mantu awrhekrwin.

16 Hesus tul mantu keikito, Kuer kenuwa na-
kamuli kenisitotusem?

17 Ka nufwunu kenuwa kreapi kenisitotu'sem
ewi wrkotokwrntik pantikrmukuk otonif ilamu-
kut omisutaf, kuer sakihewrpinekatrk nifohe?

18 Unontu su rtu otonif paonhisakisekanikin,
otrif peonhipamukutinewun, me unewi waneik-
ohin uwi unini.

19 Me ma ulewi otrif peo'sikamukutinik
muhienrntumowinun, nisitewinun, wawunilka'e-
winun, kemotilkewinun, kenuwilkewinun, puk-
wunowetakosewinun.

20 Me su unewi waneikohin uwi unini; ewi
tul wesinif hipwa keseninhef, kawe oweneikosen
uwi unini.

21 ¶ Hesus tul kenemaha, keila tul unukrku-
mik Taeuif kuer Saetunif.

22 Pinu tul Krnunif tule ukwr kepeonhipa
ulewi nukkrea, okepepakimikon, mantu okeikon,
Kitimakrnimilin O Trprnimeun, wrkwisimik
Trpit, nentanis okehikotukeikon unewi muhimu-
neton.

23 Ka tul kunukr' okekunonasen. Rkenou-
mowahin tul kepeilawun, mantu tul okeikon,
Mahenaluw, kemokuwanikona.

24 Okekunonan tul, mantu keikito, Kawe

uweu nempeonhiilenaluukose, mertu wrnilifik mantaniluk owekekewamif Iseun.

25 Okepeohihefwunitakon tul, mantu okeikon, Trprnimeun, natumuwilin.

26 Okekunonan tul, mantu keikito, Ka su we kwaeuk uweutapinumuwintwa upinoheuk mahiwat, tulupuketumuwinwa unimok.

27 Mantu tul otikon, Krkrki Trprnimeun; anel, unimok su omehinawa pawrkanik pruntu-kotrnik owesinewakuninif trprnimikowahin.

28 Hesus tul okenukwrtawan, mantu okeinan, O ukwr, khipetrntakwut ketrpwrerntumowin; rnrntumun me krilewrpuk. Me tul ewi upe kenohimonit unewi otanun.

29 ¶ Hesus tul keonhi maha, keila tul heke Krnine khikumif, wuhiwif tul keila, keowrnupi tul ulewi.

30 Krhi mawunheitinihin tul okepeotisikon okepenawan tul unewi mrmakikatrnihin, krkepe-fwrnihin, krkepunukwrnihin, kalkelkinikrnihin, kuer nepenu prkanisinihin, okeupukinawan tul ulewi ositanif Hesusun, okenohemoan tul.

31 Kekhimamkatrntumok tul ukewi maeawu-nheitehik upeh waeapumawat unewi krkepunuk-wrnihin ukeketonit, kalkelkinikrnehin kuer ukka-euntuwisenit, mrmakekatrnihin kuer upemosrnit, kuer krkepifwrnihin uwabenit; okemekonawrer-nimawan tul Iseunun Okelrmunetomiri.

32 Hesus tul okenintoman rkenoumowahin, mantu tul okeinan, Neluwrnimak su ukontu mr-eawunheitihik, anel wenuwa pinr newehewikok

laeikwu nisokelik, ka tul krko omehsenawa; kawe nifumahenallowasek upukutrwat, konema sunifohe tanenontr anuwitowuk.

33 Rkenoumowahin tul mantu okeikon, Ane-petul mantupe krontenamifepu mehim ulontu nunumitikwaki hiwesinewapu ukontu krhimawun-heithihik?

34 Hesus tul mantu okeinan, Anel minik rto-erk pukwrlikunun? Mantu tul okeikon, Nelwaswi, petul pufe kekosuk

35 Metul keinat unewi maeawunheitinihin uwenumutupenit mitulkukumik.

36 Okeotapinanun tul unewi nelwaswi pukwrl-ikunun, kuer unewi kekoeun, kemamoeuwrt oke-pekipitonun, okemenan tul rkenoumowahin, metul ukewi rhenoumuwinhik kemenawt unewi maeawunheitinihin.

37 Misotr tul kewesinewuk, ketrpisineuwuk; okemawuntonanawan tul unewi pawrkanikin rl-kwsrnakin nelwaswi ukokupinakunun molkin.

38 Ukewi tul kawesinehik newif metaswak uninewuk ketuhewuk, ukwrwuk tul kawe ketuk-wukinhekasosewuk, upenoheuk kuer.

39 Okemahenaluwan tul unewi maeawunhei-tinihin, napkwanif tul keposi, kepeila tul Mrktr-nr.nukrkam.

HRPTU XVI.

1 Ukewi tul Prniseuk kuer Srteoseuk okepe-kukwrtiprnimawan, uwewapuntaikowat ewi ul-pimif tule mumantawunokewin.

2 Okekunonan tul, mantu kainat, Upah ko wrnakwlikin mantu ketikitom. Miskwantr, tumilukwut.

3 Krkelrpawukukin tul ko; Tumuhikelikut nofo, miskwantr kuer kulkikapun. Ornumerkasoerk, kenisetuwenanawa rnanukwuk ewi kelik; ka tul nofo mantu rlewrpuk.

4 Ukontu mrhiilewapisehik kuer wueawunilkawehik onuntuwrntanawa ewi mumantawun okewin; kawe kunukr mumantawunokewin tumenasewuk, ewi rtu omumantawunokewin uwi Honus kanekanahemot; kenemaha tul okenukunan.

5 ¶ Upah tul unewi rkenoumowahin kanetukwilininit wuti ukamif, kewunekrwakopu pukwrlikun.

6 Hesus tul mantu okeinan, Afwamesik kuer ukawapuntumuwik otompehesehekunewa ukewi Prniseuk kuer ukewi Sateoseuk.

7 Wenuwa tul kekunonitewuk mantu keitewuk, Anel, me su etik kepwapetoeuf pukwrlikun.

8 Upah tul Hesus kakkrntuf mantu okeinan, O pufe taerpwrerntumrk, wrkonrl wrnhi kunonitierk ewi kepwapetoerk pukwrlikun?

9 Ka na mule kenisitotusem, ka na kuer kemukwrntusenawan unewi nanun pukwrlikunun uketrpsrk ukewi nanif mrtaswakosihik, kuer tso ukokupinakun kamawuntonumrk?

10 Ka na kuer unewi nelwaswe pukwrlikunun uketrpsrk ukewi newif mrtaswakosihik, kuer tso ukokupinakun kamawuntonumrk?

11 Anen tul rle nisitotusewrk? Ka su we ewi pukwrlikun nentuntulintusen ewi eninukok hiukuwapuntumuwrkwa otompehesihhekunewa ukewi Prniseuk kuer Srteoseuk.

12 Metul ukenisitotumuwat ewi kawe ko krkti hiukuwapuntumif ewi pukwrlikun ompihesihenkun, ewi su ko otilitwawinewa ukewi Prniseuk kuer Srteoseuk.

13 Upeh tul katukwilif wuti unukkrkumik Srsrneu Pinipaif, mantu okeile kukwrhiman rkenoumowahin, wrnrl ukewi rlehik uninewuk ewe nen uwi Wrkwisemint unini awea?

14 Mantu tul keikitowuk, Anint su mantu ketikok, me su uwi Han Krntapekinewrt, anint kuer Enaeus, kuer prkanisihih Hunemaeus, konema kuer prlik nakanahemopu.

15 Mantu tul okeinan, Wrnrnufwuna kenuwa rkitoerk awea?

16 Saemun Petu tul okekunonan, mantu okeinan, ken su ketuw Knrst, unewi Okwisun uwi prmatesit Kelrmuneto.

17 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Kelawrntakwus Saemun, wrkwsimik Honr; ka su we ewi weas kuer ewi miskwe kekewapuntaikosen mantu, wen rtu Nos ulpimif reat.

18 Nen tul kitinin, ken su ketaw Petu, me tul mantupe okitapik krtule olitoea nintilitwawin, unewi tul muhiulkotrf tule ilkwantrmu, kawe okulakolkusenawa.

19 Kekumenin tul unewi ketapikaikunun wuti ulpimif tule okemaowin; wrkotokwrntik tul kr-

minhimupetowunr ulontu ukif tumihimupihekatr wuti ulpimif; wrkotokwrntik kuer krapaamowunr ulontu ukif tuapaikatr wuti ulpimif.

20 Okeafwameman tul unewi rkenoumowahin uwepwawentumowanit unewi uninewun ewi ulawit Hesus uwi Knrst.

21 Metul upeh Hesus waerpe wapuntaat rkenoumowahin uweilat Henosrnumif, kuer unoh weile kotukeikot unewi krtisinihin, kuer khisaskewihekreninewun, kuer olepeikrweninewun, hinisint tul, kuer hiapihepat nisokelikutinik.

22 Petu tul kemahe anliman, mantu okeinan Taea Trprnimeun, lawrnintison, kawepapil mantu kekutotakose.

23 Kekwrkekape tul, mantu tul okeinan Petun, Nepikwunaf ilan waanlifreun, kewepiso-krlkuw; ka su kepupamrntusenun unewi trprntufin Kelrmuneto, unewi rtu trprntumowahin uninewuk.

24 ¶ Metul kainat Hesus unewi rkenoumowahin, Kelpin uweu wepenopenulit mano tuakon-wrtatiso, kuer okuotapinan otaletreatikom, kuer nifunopinunik.

25 Wrkwntik krwekunuwrntumokwr opematisewin me uwi krwunahtot; wrkwntik tul nen kronhi onahtokwr opematisewin me uwi krmukuf.

26 Wrkonrl krinapuhetopu unini kuken tip-rntuf mantupe ukif, onahat tul ohepamun? wrkonrn tul kuer krmekewrt uwi unini wemrlkwutonat unewi ohepamun?

27 Wrkwisimint unini tutukwilin okihitwawi-

sewininif Osun ; okupewehewikon tul unewi omilinuwrmun; metul ewi upe hitepaumointwa rntuhewat uninewuk kaile unokewat.

28 Krkrti ketininim Anint mantupe nepuwe-wuk kawe tunontrneposewuk pama kewapumawat unewi Wrkwisimiminhin uninewun petuk-wilininit otokemaowinif.

HRPTU XVII.

1 Kanifotwaso kelikuk tul Hesus okeninuku-wrkuwan Petun, kuer Hrmsun, kuer wekanrini Hanun, nifohe tul okeilewinan wuhewif.

2 Metul ulewi katule kwrkenakoot rnasum-ekapuwenit; kesisof tul keile wasreefwr, kuea tul rkwehin uwasreak keile waplkanewun.

3 Pinu tul kaile mumasapewat unewi Mosusun, kuer Enaeusun kukunonanit.

4 Metul Petu kekunonat, mantu tul okeinan unewi Hesusun, Trprnimeun, hikwaeuk su nenuwi mantupe ulaeaeaf kelpin su enrntumun kekuolitumonemi ulontu niswi wekwamun, ken prlik, kuer Mosus prlik, kuer Enaeus prlik.

5 Mrkwa tul iko tunanukitof, pinu, waeasreak anukwut okeukuwatrlkakonawa ; pinu tul ulewi anukwutofinwrwin keositakwut, mantu keinitumok, Me su mapa nifwis saeakeuk, mrnonawrit, pesintuwik.

6 Upah tul ukewi rkenoumowinhik nwantum-owat keuhehefwrsrwuk, kuer kekhisrkisewuk.

7 Hesus tul okepetafinan, mantu okeinan, Onilkak, krko srkisikrko.

8 Upēh tul rnapewat ka uweu okewapmasewan, mertu Hesusun.

9 Panisakewrwat ulewi wuhewif Hesus okeafwameman, mantu okeinan, Krko uweu wentumoa krko mantu mumasenumowin, pama uwi Wrkwisimint unini nepowinif keonhi onilkat.

10 ¶ Rkenoumowahin tul mantu okeile kukkanwrhimikon, Wrkonrl wrnhi mantu ikitowat ukewi olepeikrweninewuk, Enaeus nitum tutukwilin?

11 Hesus tul mantu okeinan, Enaeus su krkti nitum tutukwilin, kukenu tul krko hiolisitot.

12 Mantu tul ketininim, Enaeus lalaei ketukwilin, katul okekkrnimasewan, rnrnimawat tul oketotuwawan: me tul ko kuer we nasap uwi Wrkwisimint unini krilekotukeikot.

13 Me tul ukewi rkenoumoinhik kenesitumowat ewi tulemanit unewi Han krntapekinewrt.

14 ¶ Upe tul katukwilinuwat ulewi ulaeanit unewi maeawunheitinihin, okepenaskakon prlik uninewun, keohihefwunitakon, kuer mantu okeikon,

15 Trprnimeun, kitemakrnim su nifwis, kewunatisi, kuer kehinunrkatisi; aeape ulkotrf upufilin, aeape kuer negef.

16 Nifepetuvak ukewi rkenoumoothik, ka tul okenohemoasewan.

17 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Otaerpwrerntusewrk, kuer kukasetumowinif prmatiserk; ane upēh rkowehewinukok? ane upēh rkowekwuheinukok? petuwilin ulontu.

18 Hesus tul okeilekelekunonan unewi muhi-

muneton, me tul ko kaile sakuminit: me ewi upeh uwi upenohi ukenohemot.

19 Me tul okepenaskuwawat ukewi rkenoum-akohik Hesusun nilikr, mantu tul okeikon, Anen-tul wrnhi pwaklkeufit uwesakihewrpenufit?

20 Hesus tul mantu okeinan, Anel, me su ewi utrpwrerntusewrk, Krkrti tul mantu ketininim, kelpin mantu iletrpwrerntumrk prlik mustut men-kan, mantu wuhew ketaitanawa, Wulti ilan wuti, me krile ilamukuk; ka tul krko ketapwanuweto-senawa.

21 Mantu tinowa inapinrwin, kawe tusakumo-mukusino, mertu unumuaf kuer pwawesinif.

22 ¶ Mrkwa tul aeawat ulewi Krnineif, He-sus mantu okeinan unewi, uwi Wrkwisimint uni-ni tupukitinumatinun uninewuk oninhewaf;

23 Okunisawan tul, niso kelikuk tul menuwa tuonilka. Apihi tul kekesatrntumok ukewi.

24 ¶ Upeh tul katukwilinowat Krpunrumif ukewi wrtapinufik mreawunhihikatrk lonea oke-peilanawan newi Petun, mantu tul keinawat, Ka na we uwi rkenoumonrk mekewrse ewi mawun-hihikrwin?

25 Anuwisu ikito tul; pama tul kapentikrt we-kewamif, Hesus hipwa kunonikot mantu okeinan Anel rnrntumun Saemun? Wrnrpnun ukewi ukif tule okemak wrntinumakowahin ewi ma-wunhihekkrwin? unewi na tipinuwr onehanise-wan, konema kuer mreutawisinihin?

26 Petu tul mantu okeinan, unewi su mreuta-wisinihin; Hesus tul mantu okeinan, Ka tul up-inoheuk pupamrntakosisisewuk.

27 Mano nintuwah hiwepehenawrasewufwa, ilan wuti kihikumif, upukitun mekiskun, otapin tul uwi keko nitum krkontumonut; upe tul krta-wunopenut kecumukan ulewi prlikwapik lonea; me tul ewi krotapinumun, himenutwa tul ukewi, me tul nen pel ken ewi krmekewreuf.

HRPTU XVIII.

1 Me tul iko ewi upeh kepenaskuwawat uke-wi rkenoumoinhik unewi Hesusun, mantu tul okeinawan, Wrnrn tul uwi uwulemr rpetrntakosit ulpimif tule okemaowinif?

2 Hesus tul okeuntoman unewi prpewileini-hin upenoheun ulaeat, okenumutupean tul ulewi nawaeue.

3 Mantu tul keikito, Krkrti ketininim, kelpin pwamamenonrntumrk, kuer upenoheif pwaile-kahrnimoerk, kawe kekupentikrsem ulpimif tule okemaowinif.

4 Wrkwrntik tul krile ukahrnimokwr' rle ukahrnimot mapa upinohe, me su uwi uwulemr rpetrntakosit ulpimif tule okemaowinif.

5 Kuer wrkwrntik krpentikunakwr' prlik unontu tinowun upenoheun nintilinekasowinif, nen iko nepentikunik.

6 Wrkwrntik tul we krpesokrlimakwr' prlik unontu rkaheinihin taerpwrernimemehin, uwulemr takwaeuk wen ewi potakune usin hinapkuf okwrkunaf, kuer wuupukinint nawinh kinwen-tumak khikumif.

7 ¶ Kukwanisukkumik mantupe ukif ewi up-

isokrlintif:poh su weko tupeilamukuton unewi pisokrlintewinun, kukwanisukkumik tul uwi unini patot pisokrlintewin.

8 Umpr, khelpin ewi keninh konema kuer kesit pisokrlkakoeun kelkilun, nifohe upukitun; uwulemr takwaeuk pentikreun pematisewinif kelkekatreun kuer kelkenikreun, ewi tul we krile aeaeumpu ano nelif keninen kuer nelif kesitun hiupukinikoeumpu tul wuti kakekr ulkotrf.

9 Kuer kelpin kelke'lik pisokrlkakoeun, khipiton, nifohe tul upukitun, uwulemr kwaeuk pentikreun pematisewinif nupunrlke'likwreun, ewi tul we krile aeaeumpu ano nelif kelke'likon hiupukinikoeumpu wuti namikumik ulkotrf.

10 ¶ Afwamesik su krweanuwrnumasewrk prlik ukontu rkaheit; mantu su ketininim, Kaknik su unewi omilinuwrmewan wuti ulpimif okunuwapumawan ulewi olke'likonif unewi Nosun ulpimif reat.

11 Uwi Wrkwisimint unini owepekrskonan unewi wrnatisinihin.

12 Anel rnrntumrk? Kelpin uweu unini nifot-wak aeawat unewi mantanilun, prlik tul nifohe peme onilininit, ka na we otanukunasen unewi lafsimitunu uli lafswi, hiwunintonrwat tul wuhe-wif unewi kaonilininihin?

13 Kelpin tul mukuwat krkrti ketininim, uwulemr su papenrnimo unewi prlik, unewi tul we lafsimitunu uli lafswi kaonilisinekon.

14 Me su ewi nasap; kawe otenernimasen uwi Kosewa ulpimif reat, unontu prlik rkaheinihin hinilwunatisinit.

15 ¶ Menuwa, kelpin su uwi kekanis muhitotak, nilikr tul wuwentumuw ewi omuhilihekkrwin: kelpin pesintak, me su hikulkeut uwi kekanis.

16 Kelpin tul pwapisintak, wekwuhewil prlik, konema kuer nel, me tul ewi krenahemowat ukewi nel, konema kuer ko niswi kronhi kwaeukwsif unewi ikitowinun.

17 Kelpin tul kuer unewi pupamtuwasik, wentumakrn ulewi unumeawinif: kelpin tul iko pupamtuwasik unewi rnumeanehin, mano tul wen maeutawrnim kuer mawunhihikrwenini.

18 Krkrti ketinirim. Wrkotokwrntik krminhimrntumorkwr ulontu ukif tuminhemrnhikatr kuer wuti ulpimif; wrkotokwrntik kuer krpukitrntumowrkwr ulontu ukif, tupukitrnhikatr kuer wutr ulpimif.

19 Menuwa su ketinirim, Kelpin nel kenuwa, reel enrntumrk mantupe ukif tutulintumrk krko, mumantomrk tul, me krtotonrk uwi Nos ulpimif reat.

20 Tipeetik iko nel, kuer konema niswi mawunheitewat nentilinekasowinif, me ulewı kuer ne rntunisea nawaeue ulaeawat.

21 ¶ Me tul Petu kepenaskawat, mantu tul keikito, Trprnimeun, Ane tuhif krwrpinumowuk muhetotuwit nekanis? Nunal na nelwahif?

22 Hesus tul mantu okeinan, kawe ketiniseno nunal nelwahif; nunal su ko nelwasimitunu menik nelwahif.

23 Me su ewi wrnhi enrntakwuk ulpimif tule okemaowin, tepilko ko kihi okema nrntuwrnimat unewi otolkinekemun uwetepaumakot.

24 Upēh tul waerpe ukintasot, prlik kepetuwa kihimetaswak menik lonea mrsenuumakohin.

25 Krko tunisik watipaikrt, trprnimikohin otinukimikon uweutawrf, kuer unewi wewun, kuer otupenoheimun, kuer kukenu reafin, hitepaikatrnik tul omisenaekun.

26 Unewi tul otolkinekemun me kaile ohihefwunitakot, kekukwrhimikot, mantu okeikon, Trprnimeun, mano papeilin, kukenu tul kekutepaumon.

27 Me tul unewi trprnimikohin ukemenuwe lawrnimikot, okepukitinikon, okewrpinumakon tul ewi omisenaekrwin.

28 Me tul uwi wrtolkinekememint ukesakuf, okemukuwan tul unewi prlik wehe olkineken nifotwak tuswr linin mrsenumäkohin, oketukanan, kuer okeminhiminan okontakunanif, mantu tul okeinan, Tipuumuwilin minik mrsenumoeun.

29 Unewi tul wehe olkineken keupukisowun ositaf, hilawrnimat tul okeikon, mantu ukeikot, Mano papeilin, kukenu tul kekutepaumon.

30 Katul papil, okewupentikrwpinan tul ulewi kepakwuotewekumikof nunal tul ko wekelekakot.

31 Upēh unewi wehi olkinekilun kawapuntuminit ewi kailihekrt kekhikesatrntumon, okewuwentumowawan tul trprnimikowahin kukenu ewi kailihekrt.

32 Unewi tul trprnimikowahin upēh kanuntomikot mantu okeikon, O krkepatisi olkinekiliweun, ewi ukenintotumoeun kukenu kekewrpnumon kemisinaekrwin,

33 Ka nu kuer ken ketakeile menuweluwrimase uwi kehi olkineki, tepilko kaile lawr-nimina?

34 Kenilkatisewun unewi trprnimikohin, oke-pukitinikon tul ulewi ulaeanit unewi nrheweirnihin, nunal tul ko hikelekasot kukenu ewi menik mrsinaikrt.

35 Me su kuer we nasap uwi ulpimif nintuntule Nos krtotonrk, kelpin ulewi ketrewaf pwa-wrpinumawrkwa kukenu kekanisewak mrhitoto-nrkok.

HRPTU XIX.

1 Me kailewrpuk upeh Hesus kakele kekitot keonhi maha ulewi Krnineif, rnetukwilif tul wuti unukkrkumik Hoteuif, ukamif Hatunif.

2 Krhimawunheitinihin okenopenunikon, ulewi tul okenohemoan.

3 ¶ Kuer tul ukewi Prniseuk okepenaskawan wekukwrtiprnimat, mantu tul okeinawan, Kwaek na tailewrput uweu unini onhi wrpinat wewun unoh krko?

4 Okekunonan tul mantu okeinan, Kana weka musinaekunif kewapuntusenawa ewi ukeoleat waerlkut kaoleat uninemun, kuer ukwrwun?

5 Mantu kaikitot, Me su ewi kronhi nukunat uwi unini osun, kuer okulewun, himinhimukokrt tul unewi wewun, ewi tul unelewat tuprlikwunini weuwewa?

6 Anel, kasu tul kreapi nelisewuk, prlikwuni ni su tul ko ewi weuwiwa; ewi su Kelrmuneto ka-

nelopetot, kawe ntuwah, unini okupukrwrpinusen.

7 Mantu tul okeinawan, Wrkonr nufwunu
ewi Mosus kaonhi kitot himenint uwi ukwr ole-
peikrf, hiwrpenint tul?

8 Mantu tul okeinan, Mulkuweaeak su unewi
ketrewan, Mosus kekionhi pukitinumakowa ewi
hiwrpinrkwa ukewi keowak; waerlkut tul ewi
kawe ilewrpisinopu.

9 Nen tul ketininim, Wrkwrntik krwrpin-
kwr unewi wewun, kilpin pwawawunikaewit
uwi ukwr, prkanisinihin tul wewit, omekintan
wawunikaewin; kuer wrkwrntik krwewekwr
unewi krwrpinimininhin, kuer we wawunikaewr.

10 Rkenoumowahin tul mantu okeikon, Kel-
pin uweu mantu ilewrpisit unini wewit, ka su
we takwaeuk uwewewit.

11 Mantu tul okeinan, Kawe kukeno otakul-
ketosenawa mantu rkitoerk weilewrpisewat; uk-
ewi rtu maninhik.

12 Anint eonukuf ile nekewuk kaile nekei-
kohik okulewan; kuer anint eonukuf otileiko-
wan uninewun; kuer anint eonukuf otilitonawa
weowewa mantu ulpimif tuli okemaowin wrnhi
totasowat; wrkwrntik krkulkitokwr mano tuil-
ihekr.

13 Me tul ukipetuwin unewi prpeweleiniihin
upenoheun ewi uwepukitinuf oninhen weuwinif,
kuer uweunumertumuwat; ukewi tul rkenoum-
oinhik okekenuumoawan.

14 Hesus tul mantu keikito, Mano pukitnik

ukewi prewelegehik upenoheuk; krko we kenu-
umoakrko wepenaskuwowat; mema ukewi ti-
nouk reahik ulpimif tule okemaowinif.

15 Me tul ukepukitinuf oninhen weuwinif;
kemaha tul.

16 ¶ Pinu tul uweu okepenaskakon, mantu
keikot, Kwaek rkenoumakreun, wrkonrl ewi
kwaek krilihekrea hiaeama ewi kakekr pema-
tisewin?

17 Mantu tul okeinan, Anel wrnhi ilinekale-
un kwaek? Kawe uweu kwaek, me rtu prlik
uwi Kelrmuneto: kelpin tul we ko wapentikrwu-
nr ulewi pematisewinif, kunuwrntun unewi kuke-
kwrwinun.

18 Mantu tul okeikon, Anel unewi? Hesus
tul keikito, Krko we niliwrkr; Krko we wa-
wenilkaewikr; Krko we kemotekr; Krko we
kukenuwilkekr;

19 Kihiupetrnim kos, kuer kekuli; kuer, Saki
kehipematisi rle sakeitisoeun.

20 Uwi tul olkinuwr mantu okeinan, Kukenu-
unontu me kapeilihekrea rko upenoheweа, wrko-
nrl kreapi nwantrilihekrea?

21 Hesus tul okeinan, Kelpin wrwefrsewun
wuatawrn unewi reaeunin mel tul ukewi krte-
makisihik, me tul hiaeamun ewi kihitipnuwrwise-
win ulpimif, penopenulelin tul.

22 Upah tul uwi olkinuwr kanontuwat mantu
ukeikitonit, kenemaha, kekhikesatrntum: kihi-
patenutenikopu ewi otipinuwrwisewin.

23 ¶ Metul kainat Hesus rkenoumoahin, Kr-

krti ketininim, ewi krhitipinuwrwisit unini uka-wa klkito wepentikrt ulpimif tule okemaowimif.

24 Menuwa su mantu ketininim, Uwulemr tawrnupunisi uwi prkwawukuf hilepanotrt ulewi ulepaeak lapunekas, krilesunukisit tul we uwi krhitwawisit unini wepentikrt otokemaowininif Kelrmuneton.

25 Upah tul unewi rkenoumowahin nwanta-kot kekhimamkatrntumon, mantu tul keikitowun, Wrnrnufwunu tul krkrskwt?

26 Hesus tul okekunuwapuman, mantu okeinan, Uninewuk kawe mantu otaklkitosenawa, Kelrmuneto rtu kukenu krko otaklkiton.

27 ¶ Me tul kekunonat Petu, mantu okeinan, Pinu, kukenu krko nenuwi nefenukutana, keke-penopenuninimi tul: Wrkonrl kreaeama?

28 Hesus tul mantu okeinan, Krkrti su ketininim, Kenuwa punopenulerk ulewi anh nekeitewi-nif, upah Wrkwisimint unini keowrnupit omeno-waniko upewinif, kuer kenuwa keku owrnupim metaswe uli nel upewinif, hitepakonrkwa ukewi metaswe uli nel rntuswrwanukisehik Iseunuk.

29 Rntuhewat ukewi kanukutufik owekewa-mewan, konema kuer wekanrewan, kuer konema otuwrawan, kuer konema osewan, kuer konema okulewan, kuer konema weowan, kuer konema otupenoheimewan, kuer konema otukeme-wan, nen iko nentilinekasowinif onhi nukutumowat, okuaeanawa nifotwak menik, kuer okuaeanawa krtunukewat kakekr pematisewinif.

30 Nepenu tul we ukewi nrtumiliflik tuilkwr-linok; kuer ukewi rlkwrliflik tunitumilinok.

HRPTU XX.

1 Ewi ulpimif tule okemaowin tipilko unini trprntuf wekewam unimahat kukelrp wuunona rnokenihin uweunokenit oluwemini kitikanif.

2 Upeh tul kainat unewi rnokenihin prlik lin-in uwetipoat nifokelik, okeininaluwan oluwemi-ni kitikanif.

3 Kemaha menuwa puapetuompukwrk, prkanisinihin tul okewapuman unil iko nanepuwenit utantewikumikof.

4 Mantu okeinan, Ilak kuer kenuwa luwemini kitikanif, kwaek tul minik krupetrntakwuto-kwr' kekumeninim. Me tul kaile mahawat.

5 Menuwa kemaha neaokwrnik, kuer aeape-tokewrsuf, nasap ewi keilihekr.

6 Nifotepaikun hipwa pafilimok menuwa kemaha, okemukuwan tul prkanisinihin unila na-nepuwenit; mantu tul okeinan, Wrkonrl wrnhuh-hekapuwerk mantupe kuprkelik?

7 Mantu tul okeikon, Anel, ka su uweu unini nentunonikosena. Mantu tul okeinan, Ilak kuer kenuwa luwemine kitikanif; kwaek krupetrntakwutokwr' kekuaeanawa.

8 Pama tul upeh trpikuk uwi trprntuf luwemini kitikan mantu okeinan unewi omelinuwrmlun, Untom ukewi rnokehik, tipuw tul; nitumtipuw uwi ilkwaef kawrpunoket, nunal tul iko uwi kanitum unoket.

9 Upeh tul kapeilawat ukewi nifo tepaikun hipwa pafilimok kaunokehik, rntuhewat prprlik linin kemenawuk.

10 Upeh tul kapeilawat ukewi nitum kaunon-nhik nuwunh nepenu nefumenikomi keinrntumok; kuer wenuwa tul iko prplrik linin kemena-yuk.

11 Upeh tul kaotapinumowat, okemintuoman unewi uninewun trprntuminihin wekewam,

12 Mantu keikitouk, Ukontu ilkwah, nifotepai-kun rtu keunokewuk, tipilko minik kekemenak minik kameleaf, nenuwi aeano khiunokeaf kela-irk kuprkelik.

13 Okekunonan tul unewi prlik, mantu okeinan, Nehe, ka su we kekemuhitoto seno'; ka na we kekeikitoseminapa prlik linin uwetipoona?

14 Otapinun ewi trprntumun, wemahan; ni-fumena mapa ulkwaeaf kaunoket ewi minik kamenina.

15 Ka na we takwaeuk rnenrntuma hitotuma trprntumanin? Me na kwaeuk ulilihikrea wrnhi manahefwrneun?

16 Me su tul ukewi rlkwrlifik krntumlifik, kuer ukewi nrtumlifik tuulkwrlinok; nepenu netomawuk, pufe tul rtu owrnnapumawuk.

17 Hesus tul rnepeskawat ulilawat Henosrnumif, okepukrwenan unewi metaswe uli nel rk-enoumuwahin, mantu tul okeinan,

18 Pinu, ketilami wuti Henosrnumif; uwi tul Wrkwisimint unini tuatantinun ulewi ulaeawat ukewi sasakewihhekaweninewuk kuer ukewi ole-peikrweninewuk, kuer tunanepoma.

19 Okupukitinumawawan tul unewi mreutawisinihin, okunilepukunheawan, kuer okupulu-

lerwawan, kuer okualetreakowawan; menuwa tul kenisokelikutinik tuoniłka.

20 ¶ Me tul kepenaskakot unewi okulewan ukewi Srpite onehanisun, okepewehehewikon unewi nel okwisun, okeohihefwunitakon, ukentuwrntumakot krko.

21 Mantu tul okeinan, Wrkonrntul nrntuwrntumun? Mantu tul okeikon, Ikiton ukontu nel nifwisuk prlik hinumutupit ketrpuninikaf, uwi tul prlik kenumunhinikaf ketokemaowinif.

22 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Kasu kekkrtusenawa ewi nrntotumrk. Ketakulkitonawa na himinikwrerk ewi minikwahkunif krminikwrea, kuer hikintapekinewrerk ulewi kintapekinitewinif rntule kintapekinewrea? Mantu tul okeinawan, Nentakulkitona su.

23 Mantu tul okeinan, Krkrri su kekuminikwrnawa ewi minikwahkunif krminikwrea, kuer kekukintapekinewrm ulewi kintapekinitewinif rntule kintapekinewrea; ewi tul wewe hinumutupewat nintrpuninikaf kuer nenumunhinikaf kawen-en nintiprntusen himekewrea, mertu ukewi kauwakunikwahin Nos.

24 Upeh tul ukewi metaswe kanontumowat, okeusitawnimawan unewi nel wrwekanisintenihin.

25 Hesus tul okeuntoman, mantu keikito, Kekikrtanawa su rnenakonikowat utotakowat otokemamewan ukewi Mreutawisehik, kuer ukewi krhitwawrntakosehik rle tepakonawat mulkuwiseswinif.

26 Kasu tul we kenuwa mantū kekuilewrpis-isem. Wrkwrntik su kenuwa krkhitwawrntako-sekwr mano wen kekuomilinuwrmenawa.

27 Kuer wrkwrntik kenuwa krokemawekwr mano wen kekuunoketakowa.

28 Tipilko uwi Wrkwisimint unini kawe pe-onhi ilase uwemelinuwrkuntuwint, uwemelinu-wrkuntakrt, su kuer himekewrt opematisewin uwemrlkwutonat paeatenonihin.

29 Upe rnemahawat ulewi Hunikoif krhima-wunheitinihin okenopenunikon.

30 ¶ Pinu tul nel uninewun, krkepefrnihilin ke-nemutupewun ulewi mueawmekun, upeh tul nw-antumowat Hesusun upmosrnit, mantu keile pe-pakewuk, Lawrn̄milinaf, O Trprnimeaf, Wrkw-isimik uwi Trpit.

31 Ukewi tul mreawunheitehik okekenuuma-wawan uwepesanupenit; rlkum tul ko mantu ke-ile kihipepakewuk, Lawnimilinaf O Trprnimeaf Wrkwisimik uwi Trpit.

32 Hesus tul kenokekapuwe, okeontoman tul mantu okeinan, Wrkonrl ewi prkosrnimerk hito-tonukok?

33 Mantu tul okeikon, Trprnimeaf umprkil ni-lkelikonanin ninsakwunumun.

34 Me tul Hesus kaile lawrnimat, oketafapin-an; me tul ko kaile enapenit, okenopenunikon tul.

HRPTU XXI.

1 Upeh tul prlo rnetunisewat Henosrnumif, la-eikwu rnetukwilinuwat Prsprhif, ewi Anipe puk-

wutinaf, me tul keunonat Hesus nel unewi rken-
oumowahin.

2 Mantu okeinan, Ilak su ulewi otrnuwrsif alo-
rue reak ulaeaerk, wrwep tul kecumukuwawa
krkanwlr krtakopesot, kuer krkanwlrsun owehe-
wan; kekuapowawa tul, kekupetuwin.

3 Kelpin tul uweu krko inink, mantu kekue-
nawa, Trprnimeumifit su onuntoman, me tul ko
wrwep krile pukitinat.

4 Kukenu su mantu kekeletam me utrpwrwin-
ewuf ewi kaikitot uwi nakanahemot, mantu ukei-
kitot.

5 Wentumoik unewi otanun Saeun, Pinu, ke-
tokemam kepenaskak, nokatisi opeuwan krkan-
wlreun, kuer ponakwlreun, krkanwlr onehansun.

6 Kemahawuk tul ukewi rkenoumuwinhik, ke-
ilihekrwat tul ewi Hesus kainat.

7 Okepenawan tul unewi krkanwlreun, kuer
unewi ponakwlreun, okepemontuawan tul unewi
otaeiemewan; me tul ulewi kenumutupeawat.

8 Krhimawunheitehik tul oketulwrkenanawan
unewi otukwewinewan rneinumok mekun; anint
tul we okekkelkuawan otikwasewinit unewi me-
tikon, uneupikitowat ulewi mekunaf.

9 Ukewi maeawunheitehik nakanehik, kuer
ulkwaeaf prmetunisehik kihiompeksuwuk upa-
penrnimowat, mantu kitowuk, Krskonewrn Wrk-
wisimik uwi Trpit! Lawrntakwsi uwi trkwilif ot-
unosowinif Kelrmuneton. Mano ko apihi krs-
konewrn!

10 Upuh tul katukwilif Henosrnumif, kukenu

ukewi watrtohik keohanemisewuk, mantu keikitowuk, Wrnrl mapa?

11 Ukewi tul maeawunheitehik keikitowuk, Me su mapa Hesus, nekanahemowenini, Nrsrnut otrnoif wrnhepat, Krnineif rntukok.

12 ¶ Hesus tul kepentikr ulewi Kelrmuneto okehiunumerwikumikof, okesakihewrpinan tul kukenu unewi rtawrnehin, kuer unewi kalpinutasonihin ulewi khiunumerwikumikof, kuer okeupemrwrpenanun unewi owesinewakunini unewi maerlkwutonuminihin lonea, kuer unewi otukwetupewinini ukewi rtawrhik unewi maeuke omen.

13 Mantu tul okeinan, Lalaeu su mantu keolepeikatr, Unumerwukumik tuilinekatr ewi nebekewam; kemotilkewukumikof tul kenuwa keweinunokatanawa.

14 Unewi krkepefrnihin, kuer unewi trhekatrnehin okepenaskakon ulewi khiunumerwukumikof; okenohimoan tul.

15 ¶ Upah tul ukewi kehisasakewihkrweninewuk kuer ukewi olepeikrweninewuk kawapuntumowat ewi kaile mamuntawihekrt, kuer unewi upenoheun tule ompekisinit ulewi kihiunumerwukumikof mantu ulkitonit, Krskonewrn Wrkwisimik uwi Trpit, kekihinilkatisewuk.

16 Mantu tul okeikon, kenontuwakna, rkutowat ukontu? Hesus tul mantu okeinan, Rr; Ka na weka kewapuntusenawa mantu rlepeikatrk misrnaekunif, Ulewi otonewaf ukewi upenoheuk kuer nwanihik ketonhi kelton ewi mekonawrern-tumowin?

17 ¶ Okenukunan tul, keonhi maha ulewi khitrnuwif, ukeilat ulewi Prsrnrif, kekuprli tul ulewi.

18 Krkelrpawukutinik tul nreap rnipeskat ulilat khiotrnuwif, kepukutr.

19 Upeh tul waeapumat khiluweminukawulen ulewi upemrkunu, okenaskawan, ka tul krko ulewi okemukusen, unepelun rtu; mantu tul okeinan unewi metikon, Kaweka menuwa kekumehimewise. Me tul iko wrwep uwi kehiluweminukawul kaile nepopusot.

20 Upeh tul ukewi rkenoumuwinhik kawapumawat kemamkatrntumok, mantu tul keikitowuk, Anel ikona mapa kehiloweminukawul wrwep rle nepopusot!

21 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Krkrty ketininim, Kelpin aeamrk ewi trpwrern-tumowin, kuer akonwrwrntusewrk, kawe rtu mantu ketailihikrsem katotuwint mapa kehiluweminukawul, me kuer kelpin etumrk mantu wuhiw, Keklkan su, wuupukison wuti kehikumif, me ko ewi krilewrpukepu.

22 Kukenu wrkotokwrntik krko kruntotumo-wrkwr unumeaerk trpwrerntumrk tul iko, me su ko hiaeamrk.

23 ¶ Upeh tul kapentikrt ulewi kehiunumer-wikumikof, unewi kehisasakewihekreninewun kuer unewi okitisemewan ukewi unilinaprk okepenaskakon mrkwa tule ukinoumakrt, mantu tul okeikon, Anepel wrntinumun mantu rlhikreun? Wrnrl kamenik mantu mulkuwisewin?

24 Hesus tul okekunonan, manta okeinan, Kuer ne su prlik krko kekukukwrhiminim; kelpin tul wentumuwerk, kuer ne kekuwentumonim wrntinuma unontu nentilihekwinun.

25 Ewi okintapekinewrwin Han, anepel wrnhepamukuk? wuti na ulpimif? konema kuer uninef? Wenuwa tul oketulintanawa, mantu keikitowuk, Kelpin ulpimif ikitoeuf, mantu kekuikona, Anel na hiketrpwrtuwrk?

26 Kelpin tul uninef ikitoeuf kekukosananik unilinaprk; kukena ma nekanahimowenini otinrnimawan unewi Hanun.

27 Okekunonawan tul unewi Hesusun, mantu okeinawan, Ka su nifkrntusena. Wen tul mantu okeinan, Ka su kuer ne kekuwentumose-nonim wrntinuma mantu rlhikrea.

28 ¶ Anel rnrntumrk? Prlik unini kenelewun okwisun, okenaskawan tul unewi srsekisinihin, mantu tul okeinan, Nifwis, wuunoken su nofo kelikuk neluwemini kitikanif.

29 Okekunonikon tul, mantu okeikon, Kawen; pama tul nakuh kekesatrntum, keila tul.

30 Okenaskawan tul kuer unewi rkaheinihin, kuer we me kainat. Okekunonikon tul, mantu okeikon, Nifuila trprnimeun; ka tul keilase.

31 Wrnrl ukewi uneliwat kailihekrt ewi otinrntumoinini osewan? mantu tul okeikon, Uwi su srsekisit. Hesus tul mantu okeinan, krkrti ketinim, ukewi mawunhihekwinewuk, kuer ukewi wawunilkaeuk nitum tupentikrwuk ulewi Kelrmuneto otokemaowinif, kenuwa tul hipwapentikrerk.

32 Han kekepekukenasikakowa ewi kwaeuk ilewrpisewin, ka tul keketrpwrernimasewa; ukewi tul mawunhihekrweninewuk kuer ukewi wawunilkaeuk oketrpwrernimawan: kenuwa tul upeh kawapumrk kreapi kakekekesatrntusem hiketrpwrernimrkopu tul.

33 ¶ Resintumok prkanuk awrhekrwin. Keaeapu su uwi prlik wrwekewamit kakitikatuf ewi luwemini kitikan, kakeweta minhikatuf, kuer kawanikatuf ulewi watule olitolot lominapo, kuer kaoilitot ewi wekewam rlpanik, okeuwean tul unewi kitikrweninewun; wasu tul kepupamatisi.

34 Hekaeue uwupeh wanitawekif ewi mehim, okeunonan otolkinekemun uweilanit unewi kitikrweninewun hiotapinumowat tul ewi kantawikif:

35 Ukewi tul kitikrweninewuk oketukonawan unewi otolkinekemini, prlik unewi okepululrwan, kuer prlik okenisawan, kuer tul prlik usinen okewrpotuwawan.

36 Menuwa tul prkrnisinihin okeunonan otolkinekemun, uwulemr tul ketuhewun; me tul ko menuwa nasap katotuwawat unewi.

37 Ulkwaeaf tul okeunonan unewi okwisun, mantu keikito, Okuohawanawan su unewi nifwiusun.

38 Upah tul ukewi kitikrweninewuk waeapumawat unewi okwisini, mantu keitewuk Me su mapa lafopinrt; aw, nisata, kenuwi tul kekutiprntana mantu trprntufepu.

39 Oketukwunawan kuer okesakihewrpina-
wan ulewi luwemini kitikanif, okenisawan tul.

40 Upeh tul tukwulif uwi trprntuf lowemene kitikan, anel krtotowat unewi kitikrweninewun?

41 Mantu tul okeikon, Okukukwanisukenu-nan su unewi muhi uninewun, prkanisinehin tul unewi kitikrweninewun okuuwean ewi oluweme-ne kitikan, krmenikohin tul ewi mehim tuhif netawikininik.

42 Hesus tul mantu okeinan, Ka nu weka mantu misinaekunif kekewapuntusenawa, Ewi usin ukewi wrlekrhik aeanuwrntumowat, meiwi krpenitumisif ulewi poheak? Kelrmuneto su ewi otihhekwin; kemamkasapuntana tul.

43 Me su mantu wrnhi ininukok, kecumuk-umikom ewi otokemaowin uwi Kelrmuneto, hi-menintwa tul ukewi maeuk unilinaprk, krneuko-kitohik tul ewi umehimewuf.

44 Wrkwrntik tul krupufelinokwr ulewi us-inif tupekwin, kuer wrkwrntik krkilekakokwr tupukilkekoso.

45 Upeh tul ukewi kehisasakewihekewenine-wuk kuer ukewi Prniseuk kanontumowat ota-wrhekunini, okikrntanawa ewi wenuwa uliko-wat.

46 Upeh tul watukonawat, okekosawan une-wi maeawunheitinihiñ, nakanahemot ma weno-wa okeinrnimawan.

HRPTU XXII.

1 Hesus tul okekuñonan, menuwa mantu oke-ile wentumowan awrhekwinif, mantu keikito,

2 Ewi ulpimif tule okemaowin mantu rnrnta-

kwuk, tipilko prlik khiokema kawewkuwat okwisun;

3 Kemahenalawan tul unewi otolkinekemun uwunintomanit unewi wakomawahin; lakwrnimowun tul wepeilanit.

4 Menuwa tul prkanisinihin unewi otolkinekemun okemahenalawan, mantu okeinan, Wenthumuw su ukewi wakomukik, Pinu, lalaeu nefekelseton ewi nenawukwr wesinewin; nempilke-muk kuer waninoukik kenisawuk; kukenu krknifeleta; peilak su newekofrwinif.

5 Wrkotokwrnilrif tul ko okeinrntanawa, kemahawuk tul, prlik ulewi okitikanif kuer prlik rntunutawrt.

6 Ukewi tul kaulkwehik oketukonawan unewi otolkinekeme, okenilepukunhuawan, kuer okenisawan.

7 Upuh tul uwi khiokema kanontakrt, kenlkatisi, okeininalowan tul unewi omekasoweninemun, kewunisanit unewi kanilewrnihin, kuer uk-ehakismowawat ewi ototrnuwensi.

8 Me tul kainat unewi otolkinekemun, Lalaeu su kekelisin newekofrwin, ukewi tul kaweko-minhik kawe ketrupetrntakosisewuk.

9 Ilak wuti mekunaf, menik tul ko krmuku-wrkwa kekuwekomawak.

10 Metul ukewi wrlkinekeminhik ukeilawat ul-ewi mekunaf, kukenu tul kemawusomawan menik kamukuwat, unewi mrhiilewrpisinihin, kuer mrnoilewrpisinihin; me tul na ketrtuhewrt ulewi rntule wekontif.

11 Upēh tul uwi khiokema kapentikrt pewapmat unewi kawekomahin, okewapman prlik uninewun ulewi ulaeanit ulakwesenik ewi wewkotat eukwewin;

12 Mantu tul okeinan, Nehe, anel na ukepeilepentikreun mantupe ulukwisewun ewi wewkotat eukwewin? keowanema tul.

13 Metul kainat uwi khiokema unewi otolkinnekemun, Minhemapenik oninhaf kuer ositaf, mahewenik, wuapukenik tul wuti mrkwr psukelkepik: metul ulewi krtule aealkwrf kuer krtule mutwreapitrlinof.

14 Nepenu nintomawuk, pufe tul owrnapumawuk.

15 ¶ Me tul ukewutulintumowat ukewi Prnis-euk ewi waile nukwanawat rle keketonit.

16 Okeinenalowawan tul unewi rkenoumowa-wahin kuer unewi Rnoteunun mantu wewuinani, Ukenoumakrwenini nifirkntana su utrpwreun, kuer kwaeuk ulkenoumakreun ewi Kelrmuneto otilhekrwin, kuer uweu utupatrnimasewut; kama we uweu ketatukasomase,

17 Wentumuwilinaf rnrntumun? Kwaek na nentailihekrimi menufit tepaumatewin uwi Sesu; konema kuer ka?

18 Hesus tul okirkntan ewi omuhi ilewrpis-winini, mantu tul okeinan, Wrkonrl wrnhi kuko-wrtiprni merk, rnumeakasoerk?

19 Wapuntailik ewi tipaumatewini lonea. Prlik linin tul okepetuwawan.

20 Mantu tul okeinan, Wrnrl mapa mrseni-hekasot kuer rkenuwahupekasot?

21 Mantu tul okeikon, Sesu su. Metul man-tu ukeinat, Menik su uwi Sesu minik trprntuf; kuer Kelrmuneto menik minik trprntuf.

22 Upeh tul kanontuwawat kemamkatrntumok, okenukunawan tul kemahawuk.

23 ¶ Metul iko ewi kelikuk kepenaskakot un-ewi Srteoseun, kakrko apihepawin rkitohik, oke-kukwrhimikon tul;

24 Mantu okeikon, Ukenomakrwenini, Mosus mantu keiketo, Kelpin uweu unini nepot pwa-onehanisit, wekanreun tul otawewini wewun hi-onehanisitumawat unewi wekanisepunen.

25 Keaeapunek su ulewi ulaeaeaf nelwaswi wrwekanrintepunek; uwi tul srsekisit, upeh ka-wewit kenepo, ewi tul onehanisisik, okenukutmuwan unewi wekanisun unewi wewun.

26 Me tul ko kuer we uwi prlik kaileaeat, menuwa tul ko ankah prlik, nunal tul ko kuke-nu ukewi nelwaswi.

27 Apihi ilkwah tul kuer we kenepo uwi ukwr.

28 Upah apehepaf wrnrnun tul krwewemikohin unewi nelwaswe? Kukenu ma okewewe-nawan.

29 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Ketuwunilinom su unisitutusewrk misinaekun, kuer ewi omulkuwisewin Kelrmuneto.

30 Upah su apehepaf, kawe wewesewuk, ka kuer wewekuwasesewuk, nasap su ko rnrntakosenit omilinuwrmun uwi Kelrmuneto ulpimif, me ku-er wenuwa rnrntakosewat.

31 Ewi tul we apihepawat ukewi nrpohik, ka

na kekewapuntusenawa misenaekunif ewi kaini-nrk uwi Kelrmuneto, mantu keikitot,

32 Nen su nentokelrmunetomemik uwi Rpunrum, kuer nentokelrmunetomemik uwi Rsik, skuer nentokelrmunetomemik uwi Hrkup? Ka su we Kelrmuneto otokelrmunetomemikosen unewi nrponihin, unewi su rtu prmatisinihin.

33 Upeh tul ukewi maeawunheitihik kanontuwawat kemamkatrntanawa ewi okukekwrwinini.

34 Upeh tul ukewi Prniseuk kanontumowat ewi keowanemat unewi Srteoseun, kemawunheitewuk.

35 Prlik tul unewi, keketoweninewun, okeku-kwrhimikon ukukwrtiprnimikot, mantu okeikon;

36 Ukenoumakrwenini, anel ewi krhi kukekwrwinewuf unewi tepakonikrwinun?

37 Hesus tul mantu okeinan, Saki su uwi Trprnimik Kelrmuneto kukenu ulewi ketrif, kuer kukenu ulewi kehepamif, kuer kukenu ulewi ketenrntumowinif.

38 Me su mantu kukekwrwin nrtumisif, kuer krhiupetrntakwuk.

39 Ewi iko nelif, me kuer we rnrntakwuk, Ille saki kehi nelinapr rle sakeitisoeun.

40 Me su unontu nel kukekwrwinun ulukotrkkukenu unewi tepakonikrwinun kuer unewi nakanahimohik.

41 Mrkwa tul iko mawunheitewat ukewi Prniseuk Hesus okekukwrhiman,

42 Mantu okeinan, Anel rnrnimrk uwi Knrst? Wrnrnun tul wrkwisimikohin? Mantu okeikon, Trpitun su.

43 Mantu tul okeinan, Wrkonrl uwi Trpit kaonhi ilinikanat ulewi Kihiohepamif, Trprnim-it, mantu ukeikitot;

44 Uwi Kelrmuneto mantu okeinan Trprnim-it, Owrnupin ninrpininikaf nunal lafrnimikik unamaeue kesitaf hiusukwa.

45 Kelpin tul uwi Trpit Trprnimeun ilinekanat, anel na rle okwisekwr?

46 Ka tul uweu unini okekulkitosen uwealitmat, upinr tul ewi ukelikuk kauweu menuwa okeonhi kukwrhimikosen krko.

HRPTU XXIII.

1 Me tul ukekunonat Hesus unewi maeawunheitinihin, kuer unewi rkenoumuwahin;

2 Mantu keikito, Ukewi su olepeikrweninewuk, kuer ukewi Prniseuk numutupewuk ulewi Mosus otukwetupewinif.

3 Kukenu tul iko wrkotokwrntik krile kukekimikowrkwr, me krile kunwrntumrk, kuer me krilihikrerk; krko tul we ilihikrkrko ewi rlhikrwat; ikitowuk su rtu, ka tul ewi ilihekrsuwuk.

4 Nunaupitumakrwuk unewi wewlewinun kwsikwufin, kwrtukeiwrmukukin ewi upemontumif, upemewunrawat tul unewi uninewun; wenuwa tul wewe kawe kunukr prlik onepenakwanininh-ewa otahehepunusenawan.

5 Hiwapumikowat ma unewi uninewun kukanonhi otonhi olitonawan unewi otunokewinewan: omufutrtonawan unewi otuprnkteneimewan, kuer omumafutrtonawan unewi osusrkahekunewan.

6 Kuer ominwrntanawa ulpimekatnik rntule wekwuntewint, kuer unewi nakanisinihin unumutupenit ulewi unumerwikumikof;

7 Kuer hiunumekuwintwa ulewi utantewinif; kuer mantu hiilinikanikowat unewi uninewun, Krhiupetrntakosit, Krhiupetrntakosit.

8 Krko tul Krhiupetrntakosit ilinekanikoskrko; prliko ma rkenoumonrk, uwi Knrst; kukenu tul ketowekanisintim.

9 Krko we uweu Nos enakrko mantupe ukif; prlikoma Kosewa ulpimif reat.

10 Krko we kuer kenuwa Trprnifrt ilinekanikoskrko; prliko ma Trprniminrk, uwi Knrst.

11 Wrkwrntik krkihiupetrntakosikwr kenuwa, me su uwi kromilinuwrmerk.

12 Kuer wrkwrntik krkihiupetrnimokwr tanaIrntakosi, kuer wen naealrnimat tukihiupetrntakpsi.

13 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrweninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumeaka-soerk! kekepakwaumowawak ma ukewi unine-wuk ewi ulpimif tule okemaowin; kawe kenuwa kepentikrsem, kuer ketonheawak ukewi wapentikrhik.

14 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrweninewetik, kuer kenuwa Prniseitik ulunumeaka-soerk! kehakuntumowawak lekak owekewame-wan, kuer unil iko kinwrl ketuntu nanukitonim umumantumoerk; me su tul ewi hronhi wrpine-kasoerk.

15 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrwe-

ninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumeaka-kasoerk! kekewetalkanawa ewi kihikumi, kuer ewi uki unintonrwrk uwi prlik wawetokonrk; upeh tul wetokonrk nelif uwulemr ketileawa hi-onehanisimikot ewi muhi ulkotr, kenuwa tul we rlewrpiserk.

16 Kukwansukkumik kenuwa, krkepefwr uk-enowilewerk, mantu ulkitoerk, Wrkwrntik su krnunapemokwr ewi kehiunumerwikumik, kawe nifotino tuenrntakosisi; wrkwrntik tul we krnunapemokwr ewi osawlonea kehiunumerwikumikof pentik rtrk, tuwetrpwrr.

17 Kekukepatisim, kuer kekukepefwr, Wrkonrl uwulemr rpetrntakwuk, ewi osawlonea, kuer ewi kehiunumerwikumik wrnhi tiprntakwuk ewi osawlonea?

18 Kuer, Wrkwrntik krnunapemokwr ewi rntule sasakewihekrf, kawe nifotino tuenrntakosise; wrkwrntik tul we krnunapemokwr ewi sueasake-wihekrf, tuwetrpwrr.

19 Kekukepatisim, kuer kekukepefwr, Wrkonrl uwulemr rpetrntakwuk, ewi sueasakewihekrf kuer ewi rntule sasakewihekrf wrnhi tiprntakwuk susakewihekun?

20 Wrkwrntik su krnunapemokwr ewi rntule sasakewihekrf, okununapemon ewi, kuer kukenu krko ulewi rtrnik.

21 Kuer wrkwrntik krnunapemokwr ewi kehiunumerwukumik, okununapemon ewi, kuer wen ulewi rntunisit.

22 Kuer wrkwrntik krnunapemokwr ulpimif,

okununapemon ewi Kelrmuneto onumutupewin,
kuer we uwi ulewi nrmutupit

23 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrwe-ninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumeaka-soerk! mrtahifin prlik ketepaumakrm ewi mint, kuer ewi rnis, kuer kumin, ketaswrlkanawan tul we unewi krhiupetrntakwukin ewi tepakonikr-win, kuer ewi tepakonitewin, kuer ewi lawrn-intewin, kuer ewi trpwrrerntumowin; anel takwa-euk su kreapi ewi ilihekrek; krko tul unontu aswrlkufrko.

24 Krkepefwr ukenowilewrek! Kelekopel-kasawa pufolrs, kekonawa tul we uwi prkwawi-kuf.

25 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrwe-ninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumeaka-kasoerk! kepentonawa ma ukwuhaeue ewi minikwahikun, kuer ewi onakun; ulewi tul we pen-hueue rtrk oerlifrwin, kuer kewulkwrpewin.

26 Krkepefwr Prniseweun! Penuton nitum penhueue minikwahkun kuer onakun, me tul ku-er hipenuk ukwuhueue.

27 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrwe-ninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumeaka-soerk! tipilko ma wapilke heprkumikof ketenrn-takosim, minwapumenakwut ulewi okihaiue, ule-wi tul we penhaue molkenrnon unewi hepaei okunun, kuer kukenu unoh wenisewinun.

28 Me su kuer kenuwa ewi nasap ulewi oki-hiue kwaeuk rlewrpisifin ketenapemikowak un-inewuk; ulewi tul we penhena molkenrmukut ewi waerliflkewin, kuer ewi mu hiilewrpisewin

29 Kukwansukkumik su kenuwa olepeikrwe-ninewetik, kuer kenuwa Prniseitik, ulunumuaka-soerk! ketoletowawak ma unewi oheprkumikowan ukewi nakanahemopunek, kuer ketakum-rntumowawak unewi oheprkumikowan ukewi nrpwakapunek.

30 Mantu ulkitoerk, Kelpin aeaeafepu ewi upeh ukepematisewat ukewi nosemenapunek, ka-we nintakenatimoasenanik upeh nrsawat unewi nakanahemonipunen.

31 Anel, kewawentisom su tul kenuwa ewi onehanisiminrkwa ukewi kanisahik unewi nakanahemonipunen.

32 Molkinutok ewi otepaeakun kosewa.

33 Kenrpikotik, muhikenrpikof puonhi aean-krpematiserk, anel krile olintumrk hiupukineko-erk wuti muhi ulkotrf?

34 Pinu su tul kepukitinumonim nakanahimohik, kuer nrpwakahik, kuer wrlipeikrhik; anint tul kekunisawak kuer kekualebreakowawak, kuer anint kekupululrwawak ketunumerwukumikowaf, kuer kekukotukeawak ulalotrnavuf.

35 Kenuwa tul hitafilakkaoerk kukenu ewi nepwakawini miskwe kasekwirpinikatrk ulontu ukif omiskwen uwi Rpun kanepwakat nunal ko omiskwen uwi Srkrnaeus, okwisun uwi Prnika-eus katupinunrk nisuwisif ewi kihiunumerwukumik kuer ewi rntule sasakewihekrf.

36 Krkrti kitininim, kukenu unontu okupenaskakonawan ukontu nofo prmatisihik.

37 O Henosrnum, Henosrnum, ewi ukensut-

wa ukewi nakanahemopunek kuer ukepupemu-sinewutwa ukewi prkitinumakoeunik, kalkawut krkemawunheukwapi kenehansuk, nasap rlem-awunheat uwi pakaukwā unewi opunuhanrimun ulewi unam onifwekun; katul kekeinrntusem.

38 Pinu, kewekewamewa kenukutumakom pelilikwutr.

39 Nen tul mantu ketininim, Kawe menuwa kekuwapumisem nunal mantu hiiketoerk, Law-rnhekr uwi putukwilif ulewi otunosowinini, une-wi Kelrmuneton.

HRPTU XXIV.

1 Hesus tul kesakum, keneonhi maha tul ule-wi kхиinumerwukumikof; unewi tul rkenoumo-wahin okepenaskakon, wewapuntaikot rlelihekatrnik ewi kхиinumerwukumik.

2 Hesus tul mantu okeinan, Kewapuntanawa na kukenu unontu? Krkrti ketininim, Kawe ku-nukr prlik ewi usin tuakwetosisino, kukenu su tuneswrpinekatrnon.

3 ¶ Keownupi tul ulewi Anipe pkwutinak ukewi rkenoumoinhik okenaskuwawan nilikr, mantu okeinawan, Wentumuwilinaf, Anel upeh mantu krilewrpuk? Wrkonrl kuer krikenuwahih-ekreun upe wepeilaeun? kuer upe ulkwa ukewuf?

4 Hesus tul okekunonan, mantu okeinan, Af-wamesik su uweu unini hiwerlimisinowrk.

5 Nepenu su nintilinikasowinif tupeilawuk, mantu tuikitowuk, Nen su Knrst; nepenu tul oku waerlemawan.

6 Kekunontam tul kuer ewi mekatif, kuer ewi ohanemukumikuk: awfamisik su tul hiwepwamukolkatrntumrk: kukenu me mantu krilewr-puk, kawe mulu aerkwarsino.

7 Tuplesikwewuk prpuwan rnwrhik himekatewat, kuer prpuwan okemaowinun, kuer tukhipukutrkumekut, kuer tukhiakosekumekut, kuer uki tuhiheplka prpuwan nifohe.

8 Me su unontu kukenu mahe mukolkatrntumowinun.

9 Me tul ewi up e hipukitinkoerk hiwe kotukeikoerk, kuer krnisikoerk; kuer kekulefrnimi-kowak kukenu prpuwan unilinaprk, ewi nen hiontrniminrkwa.

10 Me tul ewi up e nepenu hipesokrlinowat, kuer himamoklintewat, kuer hilefrnintewat.

11 Kuer nepenu unil tunekanahemokasowuk, okuwerlimawan tul nepenu.

12 Tupatenut tul ewi muhueuewil, nepenu tul osakeiwrwinewa tutukisinini.

13 Wen tul pinr krafwaminuf, me uwi krkrskonint.

14 Kuer mantu okemawini minwahemowin tutepatohekatr kukenu ulontu ukif, kronhi kikrntumowat kukenu prpuwan rnwrhik; me tul ewi up e hiaerkwasrk.

15 Up e tul wapumrkwa ukewi lafrntakosehik krpnahohik kailenekanahimot uwi Trneun ne-puwewat ulewi khlilitwawinif, (wrkwrntik mantu krwapuntumokwr misenaekunif mano okunisiton:)

16 Metul upeh ukewi Hoteuif reahik krenin-elimowat wuti wuhewif.

17 Kuer uwi okitupuk wekewamif kraeat, mano katupenesantuwrse hipenatit krko ulewi rntat.

18 Kuer uwi ketikanif kraeat, mano kawe tuperkewrse hipenatit otukuwenun.

19 Tukukwansukisewuk tul ukewi kronhiko-hik, kuer ukewi krnonawisohik upe ewi hiileka-kelikuk.

20 Nunantomok su tul nueta pepof hiolimo-sewrk, kuer nueta unumerkelikuk.

21 Me su tul ewi upe hikihi animukumikuk, peukopematuk ewi uki nunal nofo kaweka man-tu tipilko ilewrpisino, ka, ka kuer weka menuwa tuilewrpisino.

22 Kelpin su tukohikatrnsinok unewi kelikon kauweu tupematisisi; ukewi tul wrwrnapumin-hik tuonhi tukohikatrnon unewi kelikon.

23 Kelpin su tul uweu unini mantu ininrk, Pinu mapa kwlu Knrst, konema kuer Uwuti su, krko we trpwrtufrko.

24 Tuplesikwewuk ma ukewi unil kr-Knrsti-ikasohik, kuer ukewi unil krnekanahemokasohik, tuwekihimumantawunokewuk, kuer tuwemam-katrnimikosewuk ; kelpin tul klkitowa t, kuer we otawerlimawan unewi wrwrnapumiminhin.

25 Pinu su kela kekewentumonim.

26 Anel, kelpin su tul ewi ininrkwa, Pinu wuti nunumetikwaki aea, krko ilakrko; Pinu ulewi kemoh ulpimekatrk aea; krko we trpwrtufrko.

27 Tipilko ma ewi peonhi owasumowat wuti wrntapuf, neile sakatrk tul nunal wuti rpufilimok ; me su ewi nasap krilewrpuk upe petukwilif uwi Wrkwisimint unini.

28 Tipeetik nrpot hiupekwr, me ulewi krtule mawunheitewat kenewuk.

29 Wrwep tul iko keilkwa kihianimukumikuk unewi kelikuton tutepikapumenakosi uwi kesis kuer uwi tipik kesis ka tuwasrlkakrse, kuer uke-wi unufwuk tuontu kohinok ulpimif, kuer unewi ulpimif tule kulkerwisewinun tununiflkanon:

30 Me tul ewi upe hinakwutinik ewi otukenu-waheaeawin uwi Wrkwisimint unini wuti ulpimif; me tul kuer ewi upe kukenu hikitimakrnimowat unoh prpukan rnwrhik ulontu ukif; kuer okuwapumawan unewi Wrkwisimimin hin unin-ewun hipeaeanit ulewi anukwutof ulpimif, okupeaean tul okulkerwisewin, kuer okehimenowanikosewin.

31 Okupemahenalowan tul omelinuwr mun hipekehikelewrwrtonit ewi potahkun ; ulewi tul newif unukrea wrntotanimuk okuonhi mawunto-nawan unewi kaowrnnapumahin rnikokwak ewi kelik.

32 ¶ Umpr su wekkrntumok rle awrhekrf uwi khilominukawul: upeh sueakenimukwehin ewi ultikwasiwit, kuer sueakepukisehin kekirkntan-awa ewi uprlowuk uweneipif:

33 Me su kenuwa, upeh wapuntumrk kuken unontu, wekirkntumok su ewi laeukwu weprlowuk ulewi ulkwantrmif.

34 Krkrtsu ketininim, Kawe tuhakenrsewuk ukontu nofo prmatisihik, upeh hiilewrpuk kuke-nu mantu rkitoea.

35 Kelik kuer ewi uki tupunatut, nifekitowin-un tul kawe tupunatsenon.

36 Upah tul ewi kelikuk kuer ewi tepaisku kauweu okukkrntusen, ka kuer ukewi melinu-wrk ulpimif; me ko rtu Nos.

37 Kailewrputinik su uwi Nou okelikomun, me su ewi nasap krilewrpuk petukwilif uwi Wrkwisimint unini.

38 Unewi kelikon hipwa molkuuf kewesine-wuk, kuer keminkrwuk, kuer kewewewuk, ku-er kewewekotatewuk, nunal iko ewi ukelikuk ukeposit Nou ulewi hemanewikumikof.

39 Ka okekkrntusenawa, pama ko pumolku-uf, kukenu tul kewrpapokowuk; me su kuer we ewi nasap krilewrpuk petukwilif uwi Wrkwisim-int unini.

40 Ewi tul upe, nel ulewi kitikanif tuaeawuk; uwi prlik tutukona, uwi tul prlik tuulkona.

41 Nel ukwrwuk tuplesipohkrwuk potakunif, uwi prlik tutukwuna, kuer uwi prlik tuulkona.

42 ¶ Ukuwapik su tul; kakekirkntusenawa upe krtukwilif uwi Trprniminrk.

43 Kikrntumok tul mantu, kelpin uwi unini wrwekekewamit kikrntufepu ewi upe watukwilini-nit unewi krmotilkinihin, otake ukuwapuman, ka tul take pukopehekatrse-nini ewi owekewam.

44 Anel, oletak su tul kuer kenuwa; pupam-rntusewrk ma, me upeh krtukwilif uwi Wrkwis-imint unini.

45 Wrnrl uwi reafwamisit kuer nrpwakat melinuwr kaokemaweikot unewi trprnimikohin ul-ewi owekewaminif, meno upe tul hiululumat?

46 Tuluwrntakosi su uwi melinuwr upeh tukwilininit unewi trprnimikohin, mukumakot tul ewi kailihikrt.

47 Krkrtsi su mantu ketininim, Okuenakonikon su ewi hikunuwrntumowat kukenu otipinuwrisewini.

48 Kuer kihelpin uwi muhimelinuwr otrif mantu ukidot, Trprnimit ka nunal tukwilise;

49 Mahe wrputuwat tul unewi wehi milinuwrn, kuer wetopumat, kuer wehi minikwrmat unewi kawulkwrpelkinihin:

50 Trprnimikohin uwi melinuwr tutukwilinon ewi kelikuk hinintuwrnimasik, kuer ewi upeh te-paikunrk hipupamrnimasik;

51 Okukelkuokon tul, kuer okuupukinikon ul-ewi ulaeanit unewi rnumeakasonihin; metul ul-ewi krtule aealkwrt, kuer krtule mutwreapitr-lif.

HRPTU XXV.

1 Me su mantu krenrntakwuk ewi ulpimif tule okemaowin, tepilko metaswe ukewi olkinekkwrk kaotapinufik unewi opowasrnhekunewan hiwuntunukwrkuwawat unewi kaolkewewinihin.

2 Nanun tul ukewi nepwakawuk, kuer nanun kukepatisewuk.

3 Ukewi tul krkepatishik okeotapinanawan unewi opowasrnhekunewan, ka tul ewi pemetr okemahetosenəawa:

4 Ukewi tul npwakahik okemahetonawa permetr otutasowinewaf, kuer unewi opowasrnhekunewan.

5 Hipwa tukwilininit tul unewi wrlke wenihin kukenu kenontr nepawuk.

6 Aeapetatipikuk tul uweu mantu okeilewentumakowan, Pinu, laeukwu tukwilin uwi kaolkiwit; wunukwrlikuwik.

7 Metul kukenu ukewi olkinekkwrk kepusikwewat, kenanapiskunrntumowat tul unewi opowasrnhekunewan.

8 Ukewi tul krkepatisihik mantu okeinawan unewi npwakanihin, Melilinaf kepemetrmeva; nempowasrnhekuninanin keatrnon.

9 Okekunonawan tul ukewi npwakahik, mantu okeinawan, Kawen, konema ka tutrpsrsino nreel aeamuf; Nintuwa kona ilak ukewi rtawrhik, kekukelpinutasonawa tul kenuwa.

10 Rwu upehi kelpinutowat tul, uwi wrlikewewit ketukwilin; ukewi tul kaoletahik okeneWEHI pentikrmawan ulewi rntule wewekotatif; kekepakwaikatr tul ulkwantm.

11 Pama tul nakuh kuer wenowa ukewi anint olkinekkwrk ketukwilinok mantu tul keikitowuk, Trpanimeaf, Trprnimeaf, nisakonumuwilinaf.

12 Okekunonan tul, mantu okeinan, Krkrtsu ketininim, Ka kekikrnimisinonim.

13 Ukuwapik su, ka kekikrntusenawa ewi kelikuk, kuer ewi tipaikun upeh hitukwilif uwi Wrkwisimint unini.

14 Mantu su rnrntakwuk ewi ulpimif tule

okemaowin tipilko uwi unini wasuwrkumik wailat, nukuwr ukenintomat unewi omilinuwrmun, okepukitinumowan tul otunokahikun.

15 Prlik tul nanun trnunt okemenan, prlik kuer nel trnunt, kuer unewi prlik prlik trnunt; rnenrntakosenit su ko okeinuonan; me tul upeh kemahat.

16 Me tul uwi nanun trnunt kaueaf ukewuutawrt ewi, nanun trnunt tul awulemr okekkliton.

17 Kuer we tul uwi nel trnunt kaaeaf, nel trnunt su kuer we uwulemr okekkliton.

18 Uwi tul we prlik trnunt kaaeaf, kewuwanikr ulewi ukif, okekukitowan tul unewi trprnimikohin oloneameni.

19 Pama tul weka ketukwilinon unewi trprnimikowahin ukewi melinowrk, wekelekakowat tul ewi kaenunokewat.

20 Metul uwi nanun trnunt kaaeaf ukepetuk-
owetot nanun trnunt uwulemr, mantu keikito,
Trprnimeun, nanun trnunt su kekepukitenamu-
wenapu: pinu tul, nanun trnunt menuwa prkanukin nifekulkitonun.

21 Trprnimikohin tul mantu okeikon, Me su
kwaeuk, mrnoilewrpiseun, kuer manwrwise mi-
linuwrweun, kekeafwaminanun su unewi pufe
kaueamunin, kekuunonin su tul nepenu krko hi-
kunuwrntumun; pentikrn su otonanikosewinif
uwi trprnimik.

22 Kuer we tul uwi nel trnunt kaaeaf kepeila,
mantu keikito, Trprnimeun, nel trnunt su ke-
kepukitinumuwenapu, pinu tul nel trnunt menu-
wa prkanukin nifekulkitonun.

23 Trprnimikohin tul mantu okeikon, Me su kwaek, mrnoilewpiseun, kuer manwrwise milinuwŕweun, kekeafwaminanun su unewi pufe kauemanin, kekuunonin su tul nepenu krko hikunuwrntumun; pentikrn su otonanikosewinif uwi trprnimik.

24 Me tul up e kuer we uwi prlik trnunt kaaf kepeilat, mantu keikito, Trprnimeun, kekkrnimininapa su ewi rle sunukisewenineweun, ukelkulkilekreun ulewi ukekitekrsewun, kuer ma-wuntonikreun ulewi ukesuswrwrpinikrsewun:

25 Nifeukwuske, nifewukukiton tul ewi ketr-nuntim ulewi ukif: pinu, ewi reamun, me ewi trprntumun.

26 Trprnimikohin tul okekunonikon, mantu okeikon, Kekukepatis, kuer kekitimilki melinuwŕw, ukekkrnimeompunr ewi ukelkulkilekrea ul-ewi ukekitekrsewa, kuer umawuntonikrea ulewi ukesuswrwrpinekrsewa:

27 Ketakesana aweak ewi neloneam ukewi maerlkwutonikrhik; tukwilina tul nintaketuko otapinan kuer menik krkekulkehckrmukukepu.

28 Mukumik su tul ewi prlik trnunt, menik tul uwi metaswe trnunt reaf:

29 Wrkwrtik su reamokwr tumena, nepenu tul okuaean: uwi tulreasik tumukuma ano aeaf.

30 Upukenik tul uwi nifoteno rnaputisisik melinowr mrkwr psukelkepik; me tul ulewi krtule aealkwrt, kuer krtule mutwreapetrlif.

31 ¶ Upeh uwi Wrkwisimint unini tukwilif okupekukesin opilekrntakosewin, kuer kukenu

unewi omilinuwrmun okupewehewikon, me tul hiowrnupit ulewi opelekrtakosewini numutupe-winif.

32 Ulewi tul rnasumupit okumawuntonan kukanu rntuswrwanukisenit unilinaprn, kuer okumolukinan tipilko rlemolukinat unini omantanimun kuer unewi okhiwaposoemun.

33 Otrpuninikaf tul okupukitinan unewi mantanilun; onumunhinikaf tul we unewi khiwaposoeun.

34 Mantu tul okuenan uwi Khiokema unewi otrpuninikaf unukrea, Wepimahak, kenuwa lrwniminrk Nos, wutunukek su wuti okemaowinif, kaolitumakoerkopu waerlkut prmatuk ewi uki.

35 Nimpukutrnapa su, kekeulumim tul: nifa-skunapakwrnapa, kekemenaim tul: nemaetawilkakrnapa, kepentikulim tul:

36 Nimpukwalakitinapa, kekeukweim tul: nintakwusinapa, kekepenepwahim tul: nifepakwuo-konapa, kekepenaskawim tul:

37 Me tul hikunonawat ukewi kwaek rlewrpisihik, mantu okuinawan, Trprnimeaf, Ape ukewapumikoeun upukutreun, ukeulumikoeun tul? kuer ukaskunapakwreun, ukemenaikeun tul?

38 Ape ukewapumikoeun umaeatawilkakreun kepentikunikoeun tul? kuer upufwalakiteeun ukeukweikoeun tul?

39 Ape kuer ukewapumikoeun ulakoseun, kuer ukepakookoeun, ukepenaskakoeun tul?

40 Uwi tul kihi Okema okukunonan, mantu okuinan, Krkrti su ketininim, Menik su ko kato-

tawrk uwi prlik rkaheit wrwekanisimuk, nen su ko keketotawim.

41 Me tul kuer ewi upeh krinat unewi unum-unhnikaf inukrea, Uwulti mahak rpukunhekas-erk, kakekr muhiulkotrf, kaoliuntuwin tuwi muh-imuneto kuer unewi omilinuwrmun:

42 Nempukutrnapa su, katul kekeulumisem; nifaskenapakwrnapa, katul kekemenuisem;

43 Nemaeatawilkkakrnapa, katul kekepentik-ulisem; nimpukwalakitina, katul kekeukwii-sem; nintakwusinapa, kuer nifepakwuokonapa, katul kekepenepwahisem.

44 Me tul kuer wenuwa hikunonawat, mantu okuinawan, Trprnimeaf, Ape ukewapumikoeun upukutreun, kuer ukaskenapakwreun, kuer umaeutawilkakreun, kuer upufwalakiteun, kuer akoseun, kuer ukepakwaokoeun, ukepwalaw-nimikoeun tul?

45 Metul hikunonat mantu okuinan, Krkrti ketininim, Kaile pwatotuwrek mapa prlik rkahe-it, me kapwaile totuwerk.

46 Ukewi tul tuilawuk wuti kakekr kotukisewi-nif, nrpwakahik tul kakekr pematisewinif.

HRPTU XXVI.

1 Metul Hesus kailkwa keikitot kukenu unontu kekitowinun, mantu okeinan rkenoumuwhin.

2 Kekirkntanawa su ewi kenel okelikuk upé hikepikosr wekwuntif, uwi tul Wrkwisimint uni-ni tupukitrnhikaso hiukwakwaikasot alitreatikof.

3 ¶ Me tul kemawunheitewat ukewi kehisasa-

kewihekrweninewuk, kuer ukewi olepeikrweni-newuk, kuer unewi okitisemewan ukewi unilin-aprk, ulewi rntat uwi kehisasakewihkrwenini, eua rlinekasot Krerpus;

4 Ketulintumowat tul ewi krile waerleawat unewi Hesusun, hinisawat tul.

5 Mantu tul keikitowuk, Kawe mrkwa wekwuntif, konema tunilwunatukumukisewuk ukewi unilinaprk.

6 ¶ Mrkwa tul aeat uwi Hesus Prtrnrif, owe-kewamif uwi Saemun nrpinreapinrt.

7 Okepenaskakon unewi ukwrwun opetonini usine mukukosif numukwewin krhisunukutinik, okesekenumakon tul ontipaf, mrkwa numutupit ulewi rntule wesinit.

8 Upah tul unewi rkenoumuwahin kawapumikot kenilkatrntumon, mantu tul keikitowuk, Wrkonrl ewi wrnhi nilwunahtof?

9 Mautu numukwewin atawrfepu, nepenu takeenukintr hikemenintwapu tul na ukewi krtemakisihik.

10 Upah tul uwi Hesus kakwaeukwrnimat mantu okeinan, Wrkonrl wrnhi mukolkatrtnimrk uwi ukwr? Kvaeuk su we ewi katotuwit.

11 Kakinik we ukewi krtemakisihik kewehe-wawak; nen tul we kawe kakenik kewehewisem.

12 Ewi su kesekenuf numukwewin neeuwif, otutwakunikan neeuw hinufwaikatrk.

13 Krkrti ketininim, Tipeetik krtule tepato-hikatrkw mantu menwahemowin rnikokkumik-ak, kuer mapa ukwr kailihekrt tutepatohikatrni, wekatul hionrnimasewint.

14 ¶ Me tul uwi prlik ukewi mrtahihik uli nel,
eua rlinekasot Hotus Iskrniut, ukeilat unewi ke-
hisasakewihekwrweninewun;

15 Mantu okeinan, Wrkonrl krmelerk puki-
tinumonukok uwi? Nisimitinu tul tuswapik ok-
ewawentumowawan lonea.

16 Me tul ewi upe waerpe ntumkwrntuf waile
pataat.

17 ¶ Upeh tul maeahe wekontif ewi wrmpe-
hesisinok pukwrlirkun ukewi rkenoumoinhik ok-
epeilanawan Hesusun, mantu okeinawan, Ane-
pel ketenrntum krtule olitakoeun ewi kepikosr
wekontewin himeheun?

18 Mantu okeinan, Ilak ulewi otrnoif unini,
mantu tul enik, Kekenoumakrwenini ikito, Pr-
lo pereamukut ewi hiukwakwuokoea; nifuaean
su ewi kepikosr wekontewin ulewi kewekewa-
mif hiwetopumukwa ukewi rkenoumoukik.

19 Ukewi tul rkenoumoinhik keilihekwrwuk
ewi kaikowat unewi Hesusun: kela tul okeowr-
lsetonawa ewi kipikosr wekontewin.

20 Upeh tul trpkuk okewetupeman unewi mr-
tahinhin uli nel.

21 Mrkwa tul wesinewat mantu keikito, Kr-
krti ketininim, Prlik kenuwa nifupukitrnimik.

22 Apehi tul kenunenawrntumok, rntuhewat
tul mantu okeinawan, Trprnimeun, Nen na?

23 Okekunonan tul, mantu okeinan, Uwi su
wahipimikrmit onakunif, me su uwi krpukitrnimik.

24 Uwe Wrkwisimint unini ila ewi rlipeikas-
ot; kukwansukkumik tul uwi unini krpukitrnim-

at unewi Wrkwisimiminhin unineuwun! takekwa-euk uwi unini weka pwanekepu.

25 Kuer we uwi Hotus kapukitrnimat okeukanonan, mantu okeinan, Krhiupetrntakoseun, Nenna? Mantu tul okeinan, Kekeikit su.

26 ¶ Mrkwa tul wesinewat Hesus okeotapinan ewi pukwrlikun, kuer okelawrntan, kuer oke-pupukwrpiton, kuer okemenan unewi rkenoumuwahin, mantu tul keikito, Otapinumok, mehik, me mantu neeuw.

27 Kuer tul okeotapinan ewi minikwahikun, kewaweowrt tul okemenan unewi, mantu okeinan, Rntuherk minikwrk ewi;

28 Me mantu nemiskwem olkiwawentu nak-rwinif wrnhi sekwrpinumif kehinepinu unilinaprk kronhi menuwelawrnimintwa mrhilewrpisihik.

29 Mantu tul ketininim, Kawe menuwa nefumenikwrsen mantu umehimewuf pemakwuton, nunal ewi hikelikuk upeh hiolkiwehe minikwrminukok wuti Nos otokemaowinif.

30 ¶ Upe tul kailkwa nukumowat ewi nuk-umowin, keilawuk ulewi Anipe pkwutinak.

31 Me tul upe ukeinat Hesus, Kuken su kekuonhi pisokrlinom nen, nofo hitipikuk, mantu ma illepeikatr, Nefuwrpotuwa uwi mantanlunkrnuwrnimat, ukewi tul mantanluk tususwrlkawuk.

32 Keapehepaea tul nifuninekanitukwilin wuti Krnineif.

33 Petu tul okekunonan, mantu okeinan, Kel-pin misotr onhipisokrlinowat ken, kawe nene nifuonhipisokrlise.

34 Hesus tul mantu okeinan, Krkrti su ketin, Nofo tipikuk, hipwa misitakosit pukaukwa, nisif kawe nefikrnimase kekuil.

35 Petu tul mantu okeinan, Kelpin ano wehi nepomina, Kawe nifikrnimase, ka ketaeniseno. Me tul iko kuer wenuwa kukenu kaikitowat ukewi rkenoumuwinhik.

36 ¶ Me tul kepewehewat uwi Hesus, ketukwelinuwat tul ulewi Krtsrmine rlinekatrk, mantu tul okeinan unewi rkenoumuwahin, Numutupik mantupe, krwuupehi unumeaea wuti.

37 Okewehewikon tul Petu, kuer nel okwisun uwi Srpite, kemahe nunenuwrntum, kuer kewesuke kotukrntum.

38 Me tul mantu kainat unewi, Nenhepam apihi kukwansukewesukrntum krhwa wenipot: ulontu aeak hiwehe ukuwapumerk.

39 Prlo tul menuwa uwulemr keila, kuer uhihefwrsr; mantu tul keile unumeat, O Nosr, kelpin su rnrntumowunr mano nifukepekanikon mantu minikwahkun! Kawe nen nintuwa rnrntuma, ken su rnrntumun.

40 Okepeilanun tul unewi rkenoumuwahin, okemukawan tul nepanit; mantu tul okeinan Petun, Ane, ka na kunukr nifotepajkun ketawehi ukuwapumisem.

41 Ukuwapik, kuer unumeak hikukwrteprnimitosewrk; onwahe su we ano uwi ohepam, ewi tul we weas nemisemukut.

42 Menuwa tul keila, me ewi nelif, mantu tul keile unumeat, O Nosr, kelpin su mantu minik-

wahkun wakepikanikosewanr, minikwrea rtu, rnrntumun mano tuilewrput.

43 Menuwa tul upeilat, okemukowan unepanit, olkelikowaf aeapetaplkwuk.

44 Okenukunan tul, menuwa ukeilat kewuu-umeat, me ewi nisif, nasap tul menuwa ewi ke-wu iketo.

45 Me tul kepeilat unewi rkenoumowahin, mantu tul okeinan, Wenepak, anwrlemonok, pi-nu, laeukwu peaeamukut ewi hipukitrnimikot uwi Wrkwisimint unini unewi mrhiilewrpsinihin oninhenif.

46 Onilkak, umpr wemahata, pinu, laeikwu tukwilin uwi prkitrñimit.

47 ¶Mrkwa tul tunanukitof, pinu Hotus, prlik ukewi mrtahihik uli nel kepetukwilin, kuer oke-pewehewan kehinepenu unewi wrtulawrlkomin-ihin, kuer wrpukumakuninihin, kepeonhipanit wuti ulaeanit kehisasakewihkrweninewun, kuer okitisemewan ukewi unilinaprk.

48 Uwi tul kapukitrnimat ukinuwahihekrwin okemenan, mantu okeinan, Uwi su krohemuk, me uwi krawit; minhiminakrk.

49 Me tul iko unewi Hesusun kapenasika-wahin, mantu tul keikito, Polo, krhiupetrntakos-eun, kuer okeoheman.

50 Hesus tul mantu okeinan, Nehe, Wrkonrl puonhi ilaeun? Kepeilawuk tul ukewi, oketuk-wunawan tul unewi Hesusun.

51 ¶ Pinu tul prlik unewi wahewikohin Hes-us keilinikrsrwun unanikipitonit otuluwrlkomini,

okewrpotuwanini unewi otolkinekemini kehisasakewihekwrweninewun, okekkelketuwukrwan tul.

52 Me tul Hesus kainat, Penaun ketulawrlkom nreap kaonhi kehikopitoeun; kukenu ukewi wrtapinufik ewi ulawrlk, tuonhinrwuk ulewi ulawrlkof.

53 Ka na ketenrnimise nofo hinunantomukepu Nos, wrwep tul himelpu uwulemr metaswe uli nelwrwan ulpimif tule melinuwrk?

54 Mantu ilihikrea anel krile trpwrilmukukepu mantu olepeikrwin, mekene mantu wailewrpk?

55 Me ewi upeh Hesus ukeilikunonat unewi maeawunheitinihin, Watukoninhin na uwi krmotelkit kewe ile tukonim, ewi opeotulawrlkomerk, kuer ewi opeopukumakuner? Rntuso kelikuk kekewetupemenim ukekenoumakrea ulewi khinumerwikumikof, katul keketukonisem.

56 Kukenu mantu kekelhikatrpu me tul utrpwrwinewuf ewi kailepekrwat ukewi nakanahemohik. Metul kukenu unewi rkenoumoahin kaile nukuhenelimikot.

57 ¶ Unewi tul katukonikohin uwi Hesus okielewinikon ulaeanan unewi Krerpusun kehisasakewihekwrwenini, katule mawunhiitewakopunr ukewi olepeikrweninewuk, kuer ukewi krtisihik.

58 Petu tul wen wasu ilkwaef okeonhi nopeunan, rnitukwilif tul ulewi rntanit unewi kehisasakewihekwrweniniwun; kapentikrt tul okewetupeman unewi wrlkenikemimin hin, uwewapuntuf tul wailewrputinik.

59 Ukewi tul khisasakewihekwrweninewuk,

kuer ukewi krtisehik, kuer kukenu ukewi keketoweninewuk okepupanintuwapumawan unewi krkenuwilke patamanihin unewi Hesusun, hionhi nisawat tul;

60 Katul uweu okemukawasewan: ano we ko nepenu kepeilawuk ukewi krnuwilke patawrhik, ka tul ko okemukusenawa. Pama tul ilkwaef kepeilawuk nel ukewi krnuwilke patawrhik;

61 Mantu tul keikitowuk, Mapa keikito, Nintakulkiton hipunahtoea ewi okhiunumerwukumik Kelrmuneto, niso kelik tul menuwa hikeltoeampa.

62 Uwi kehisasakewihekrwenini kepusikwe, mantu tul okeinan, Kana krko ketikitose rnahimikwa ukontu?

63 Kepesanupe tul uwi Hesus. Uwi tul kehisasakewihekrwenini okekunonan, mantu okeinan, Uwi su prmatisit Kelrmuneto ketonhi nunapeminimi hiwentumoweaf kelpin aeaowunr uwi Knrst, okwisun uwi Kelrmuneto.

64 Hesus tul mantu okeinan, Kekeikit su; nen tul mantu ketininim, Pama kekuwapumawa uwi Wrkwisimint unini hinumutupit utrpuninikawuf ewi kulkerwisewin, kuer hiontasmort ulewi anukwutof ulpimif.

65 Metul uwi kehisasakewihekrwenini ukepekopetot otukowinun, mantu keikito, Pukwunotakosi su; wrkonrntul uwulemr kronhi nintuwufwapu ukewi trpahemohik? pinu tul kenontuwawa nofo rle pukwunotakosit.

66 Anel rnrntumrk? Okekunonawan tul, mantu keikitowuk, Enrntakosi su uwenepot.

67 Metul ukeskwanawat olkelikonif, kuer ok-
epukwakoninhetuwawan; kuer anint okepusitrtr-
kwrwawan, oninhewan.

68 Mantu okeinawan, Nekanahemotuwilinaf
aeaowunr Knrst, Wrnrl kawrpotak?

69 ¶ Uwi tul Petu nifohe kenunamutupe ule-
wi wekewamif: olkinekkwrn tul okepenaskakon,
mantu okeikon, Kuer ke su kekewehewa uwi
Krninewenine Hesus.

70 Kukenu tul rnasumekapuwenit ketule ak-
onwrtum, mantu keikito, Kawe nifikrntusen man-
tu rkitoeun.

71 Upuh rnesakuf ulewi trsikanif prkanisini-
hin menuwa okewapumikon, mantu tul okeinan-
ini ulewi reanihin, Wen su mapa owehewapun-
en unewi Nrsineweninewun Hesusun.

72 Menuwa tul keakonwrtum, hikukrtenamit-
akosi, mantu keikito, Kawe nifikrnimasi uwi un-
ini,

73 Nakuh tul iko menuwu okepenaskakon
unewi prlo napuwenihin, mantu okeinawan Pe-
tun, Krkrti kwlu ko ketinunto uwi prlik ken ula-
weun; ewi rlikekitoeun nisitotakwut.

74 Me tul upe nemahenunapemot, mantu ul-
kitot, Kawe nifikrnimase uwi unini. Me tul upe
unontakosit uwi pukaukwa.

75 Okemukwrntan tul uwi Petu ewi kaikot
unewi Hesusun, mantu ukeikopu, Hipwa misita-
kosit pukuakwa, nisif kawe nifikrnimase kekuil.
Kesakum, kuer kekhimuwe.

HRPTU XXVII.

1 Upeh tul kawapuf, kukenu ukewi kehisasakewihekrweninewuk, kuer unewi okitisemewan ukewi unilinaprk okekekitonotanawa ewi hinisawat unewi Hesusun.

2 Upeh tul kanunuponekrpenawat okemahewenawan, okewupukitatumowawan tul unewi okeman, Panhus Prnutun.

3 Uwi tul Hotus, kapukitrnimat, upeh kawapuntuf ewi unanepomemint, kekesatrntiso, nr-eap tul ewi nisimetunu tuswapik lonea, okepetowan unewi kehisasakewihekrweninewun, kuer unewi krtisinihin;

4 Mantu tul okeinan, Nifukepatis ewi kepuki-trntuma nepwakawini miskwi. Mantu tul keikitowuk, Wrkonrntul nenuwi ewi? Ken su ko rtu.

5 Okeupukiton tul ewi lonea ulewi khiumerwukumikof, kemaha tul, kewuukonitiso.

6 Ukewi tul kehisasakewihekrweninewuk ek-eotapinanawa ewi lonea, mantu tul keikitouk, Kawe takwaeukouseno pukitatumuf ulewi mawunhihikrwinif, me ma ewi kaenukintrk miskwi.

7 Okekekitonotanawa tul, keutawrwat tul unewi lonean, okekelpinutuwawan tul unewi wapekun onakunikrweninewun okitikanini, hinifowwat tul unewi mreutawisinihin.

8 Me ewi kitikan wrnhi ilinekatrk Miskwe kitikan nunal nofo kelikuk.

9 (Me trpwrrwinewuf ewi kaikitopu uwi Hunimi kanekanahimot, mantu ukeikitot, Okeotapinanawa ewi nisimetunu tuswapik lonea, kaunuki-

mint uwi kautawrf, ewi menik kaenukimawat ukewi Iseun onehanisun.

10 Okemenawan tul unewi wapukunonakanikrweninewun, mrlkwut tul okitikanini, me su kainakonit uwi Kelrmuneto.)

11 ¶ Hesus kenepuwi ulewi rnasumupit uwi okema: unewi tul okeman mantu okeilekukwrhimikon, Ken na ketotokemaomikok ukewi Hoeuk? Hesus tul mantu okeinan, Ketikit su.

12 Upah tul rpukunsitakot unewi kehisasakewihekrweninewun, kuér unewi krtisinihin, kakunukr okekunonasen.

13 Uwi tul Prnut mantu okeinan, ka na kenontuse ewi minik rle mutrnimikwa?

14 Ka tul iko kunukr nifotif okukunonasen; me kaonhi kehimamkatrntuf uwi okema.

15 ¶ Me ewi wekontewinif kaknik uwi okema okepukitimumowan unewi unilinaprn nrntomanihin unewi krpakoominhin.

16 Aeawawakopu tul unewi krkhikkrtakosi kepakwaikasonihin, Prnrpus ilinekasowun.

17 Me tul upah kamawunheitewat, Prnut mantu okeinan unewi, Wrnrl uwi nrntuwrnimrk hipukitimumonukok? Uwi na Prnrpns, konema kuer uwi Hesus, rlinekanint Knrst?

18 Okirkntan ma ewi kukawrnintewin ukeonhi pukitimumuwint.

19 ¶ Upah tul kaowrnupit ulewi tepakonewr ukwetupewinif unewi wewun kepeminhitwrwun, manta keikitowun, Krko we nifoteno totuwakr uwi nrpwakat unini; khinepenu kolu uwi nifeon-hikotukapuntum nofo ukelikuk.

20 ¶ Ukewi tul kehisasakewihekeweninewuk kuer ukewi krtisehik okewetrpemawan unewi krhimawunheitinihin ewi hinintotumakrnit unewi Prnrpusun, unewi tul we hinilwunaheimint Hesusun.

21 Uwi tul okema okekunonan, mantu okeinan, Wrnrntul ukewi nel nrntuwrnimrk hipukitignumonukok? Prnrpus keikitowuk tul.

22 Prnut tul mantu okeinan, Anel krtotuwuk uwi Hesus, eua ko kuer rnint Knrst? Kukenu tul mantu okeinawan, Mano wen tuukwakwai-kaso.

23 Uwi tul okema mantu keikito, Anentul? Wrkonrl kaile muhiilihekrt? Rlkum tul iko rpehewat, mantu keikitowuk, Mano wen tuukwakwai-kaso.

24 ¶ Upah tul waeapuntuf uwi Prnut ewi kunnukr utrpwrtakosik, nawunh ewi rlkum nilkatis-init, nipel okeotapinan, kekesepekeninhe tul rna-sumekapuwenit unewi krhimawunheitinihin, mantu tul keikito, Kawe nene nesekwrpinumu-wase mapa nrpwakat omiskwem. Kenuwa ko krilewrpisewrkwr.

25 Kukenu tul ukewi unilinaprk okekunawan, mantu keikitowuk, Nenuwi su mano nifupukunhisetakomi ewi omiskwem, kuer ukewi nenehanisenanik.

26 ¶ Me tul ukepukitinumowat unewi Prnrpusun; upah kapululrwat unewi Hesusun, oke-pukitinan ewi hiukwakwaomint.

27 Unewi otolemakunilemun okema okema-

henawan unewi Hesusun kekitowikumikof, kepenaskakon tul unewi lemakunilun rntuhenit.

28 Okekeskonaerawan tul, miskwrkeno ukwewin tul okepeskonawan.

29 Upah tul menrsukawule pusikwrpisowin kaokatrnumowat okepeskonawan ontipanif, kuer wasakunulk okemenawan otrpininichenif, okeohihewunituwawan ulewi rnasumenit, okenlepu-kunheawan, mantu okeinawan, Polo, Hiw oke-ma.

30 Okesukwanawan tul, kuer okeotapinanawa ewi wasakunulk, okewrpotuwawan tul ulewi ontipanif.

31 Kailkwa nilipukunheawat tul, okekeskonawan ewi ukwewin, okepeskonawan tul tipinu-wr rkwinihin, okemahewinawan tul uwewuuk-wakowawat.

32 ¶ Pusakumowat tul okewapumawan Srneninenewun, Srmun ilinekasowun: metul kitwr unewi kaunonawahin wenipeminekatuminit ewi otalitreatikomini.

33 ¶ Upah tul kanetukwilinuwat ulewi Kankasr ulilinekatrk, me ulewi ultumif Ontipokr-kunif;

34 Okemenuawan ewi sewapo wesop katuk-onumuwat; upah tul kakotuntuf ka okeminik-wrsen.

35 Okeukwakowawan tul, kuer kematuonite-wuk unewi otukowinini ukeutatewat, me utrp-wrwinewuf ewi kaikitot kanekanahimot, Kemataonitewuk unewi nintukowinun, ewi tul we nmpeskuvakun keonhi utatewuk,

36 Keowrnupewuk tul ulkuwapumawat ulewi.

37 Ulewi tul tipilko ontipanif okeutonawa ol-epeikrwin kaonhi nunawat, **ME SU MAPA HESUS, OTOKEMAMEWAN UKEWI HOEUK.**

38 Nel tul kuer ukewi krmotlkihik ketuko ukwakwaekasowuk, prlik unewi otrpuninikaf un-ukrea, unumunhinikaf tul unewi prlik.

39 ¶ Ukewi papemosrhik okekukanhuawan kakantikwrtuwawat;

40 Mantu ukeikitowat, Ken prnahtoeun ewi kehiunumerwukumik, nisokelik tul menuwa aea-nhtoeun, krskonitison. Kelpin su wrkwisiminoctr uwi Kelrmuneto peonhinaluken ulewi alitreatikof.

41 Kuer wenuwa tul ukewi kehisasakewihe-krweninewuk, kuer ukewi olepeikrweninewuk, kuer ukewi krtisehik okekukanhiketrmawan, mantu keikitowat,

42 Prkanisinihin rtu okekrskonan, wen tul ka takrskonitisose. Kelpin su krkrti wrtoke-mamemikokwr Iseunun, mano wen nofo tupeon-hinaluki ulewi alitreatikof, kuer kenuwi kekutr-pwrtuwana.

43 Okeprnimonun Kelrmuneton; mano wen hipukitinikot, kelpin waaeawikokwr; mantu ma keikito, nentokwisimik uwi Kelrmuneto.

44 Kuer wenuwa tul ukewi krmotlkihik katukoukwakoonhik, me kuer wenuwa ewi kainawat.

45 ¶ Neawukwrk tul ketipikapumenakwut

rnikokkumikak ewi uki nunal iko aeapetokewrsuf.

46 Me tul ewi aeapetokewrsuf, Hesus rpehet mantu keile keikito, Enr, Enr, nrnr srprksrn-ae? mantu ulkitof, Nifelrmunetom, Nefelrmunetom, wrkonrntul wrnhi nukuleun?

47 Anint tul ulewi napuwihik upeh nwantu-wawat uwi, mantu keikitowuk, Onuntoman Enaeusun mapa.

48 Wrwep tul prlik kemaheputo kaotapinuf ewi skuapowan, kewumolkinutot ewi sewapo, kenapsitot tul ulewi wasakunulkof, okemenan tul weminikwrnit.

49 Ukewi tul anint mantu keikitowuk, Ponik, mano wapumata kinowahiwepekrskonikokwr unewi Enaeusun.

50 ¶ Hesus tul upeh menuwa rpehet ukekitot okepukitinan ohepamun.

51 Pinu tul ewi aeakkotrk ulewi kihiunumerwukumikof, ulpimif kepeonhi kelkeka nunal tul ulewi mihueue; kuer ewi uki keheheplka; kuer unewi khiusinen ketalkapikisrnon;

52 Kuer kenisakosrnon unewi heprkomikon; nepenu tul ukewi nrpahik kaunumeakopunrnuk keonilkamukutinewun unewi weuwewan;

53 Kepeonhi sakumok tul ulewi heprkumikof ali we uwi kaapihepat, kepentikrwuk tul ulewi khiotrnoif, nepenu tul okemumasapumikowan.

54 Upeh tul menisino okema, kuer unewi wahewikohin rkuwapumahik unewi Hesusun, wa-eapuntumowat ewi uki hiheplkanik, kuer unontu

kailiwrpukin, kekhisrkisewuk, mantu tul keite-wuk, Me su ko krkrti mapa Wrkwisimikokupu-nr unewi Kelrmuneton.

55 Nepenu tul kuer ko ulewi ukwrrwuk kea-eawuk wasu kaosapehik, wuti Krnineif kapeonhi nopenunikohin uwi Hesus, kapemrnimikohin;

56 Metul kuer we ulewi uketukoaeat uwi Mr-ne Mrktrnen; kuer Mrneun okulewun uwi Hrms kuer Hosus; kuer unewi okulewan Srprte one-hanisun.

57 ¶ Upeh tul rneonakwlik kepeila uwi krhi-twawisit Rnimisewenini, Hosup rlinekasot, wen kuer me uwi prlik kaikenomakot Hesusun.

58 Okeilanun tul unewi Prnutun, okewunto-tumowan weuwensi Hesusun. Prnut tul keiki-to uwepukitinumuwemint ewi weuw.

59 Upeh tul uwi Hosup kaotapinuf ewi we-uw okewe wukwreekinan waplkekino pupuke-waeanekeinof, panekuk;

60 Okewuusan tul ulewi tipinowr otolkihepr-kumikof kawempapekaamatisokopunr ulewi usi-nef: kehi usin tul okeile tetipinan ulewi ilkwan-trmewuf ewi heprkumik, okenukutan tul.

61 Keaea tul ulewi uwi Mrne Mrktrnen, ku-er prkanisit Mrne kenumutupewuk ulewi alawu-eue heprkumikof.

62 ¶ Kawapuf tul kailkwa keleta kelikuk, uk-ewi kehisasakewihekewinenewuk, kuer ukewi Prniseuk okemamuwenaskuwawan, unewi Pr-nutun;

63 Mantu tul keikitowuk, Trprnimeaf nemu-

kwrntana su ewi kaikitot uwi wrerlifrlkepu mr-kwa pematisit, Kenisokelikuk su menuwa nifu-onilka.

64 Ikiton tul hiukuwapunhikatrk ewi heprkumik nunal kruko nisokelikuk, Konema kolu nepatipik tupeilawun unewi kaikenoumowahin hikemohewinikot, mantu tul hiinawat unewi unilinrprn, Lalaei su keapihepa: ewi ilkwaeaf oerlifrwin uwulemr tusunukut ewi kailesunukuk nitum.

65 Prnut tul okeinan unewi, Ketueawawak su ukewi rkowapehik; mahak, wusofitok menik krile kulkitoerk.

66 Me tul kemahawat, okewuwefrtonawa tul ewi heprkumik, okeukwukewusanawa tul ewi usin, kuer okeusawan waukuwapinihin.

HRPTU XXVIII.

1 Kailkwa unumerkelikuk, pehenuk tul iko pewasapuf, ewi nitum kelikuk wek, kepeila uwi Mrne Mrktinen, kuer uwi prkanisit Mrne, pewanpuntumowat ewi heprkumik.

2 Pinu tul kekhihehepilka ewi uki, Kelrmuneto omilinuwrmlun ulpimif kepeonhi nalewun, okeupeukowrpinan tul ewi usin ulewi ilkwantrmif reak, okeupeterpin tul.

3 Owasumowinif keilinakosi, otukowinun tul ukonif ile waplkanewun:

4 Rpehi kosawat tul ukewi rkuwapihik kenu-nifilkawuk, nrpofin tul keileaeawuk.

5 Uwi tul melinuwr okekunonan, mantu oke-

inan unewi ukwrwun, Krko srkisikrko; kikikriniminim su unintonrwrk uwi Hesus kaukwakont.

6 Kawe mantupe aease; kaikitopu su lali me kaile onilkat. Pewapuntumok mantupe ulifilifepu uwi Trprniminrk.

7 Wrwep wuwentumoik unewi rkenoumowahin ewi lali uke apihepat; pinu, neñekanetukwilin wuti Krnineif; me tul wuti hiwapumrk; pinu lali kekewentumonim.

8 Wrwep tul kenemahawuk ulewi heprkumikof prkil kotahewuk kuer kihipapenrnrimowuk, kemaheputowuk tul wuwentumoawat unewi rkenoumoanihin.

9 ¶ Mrkwa tul iko rneupeskawat uwewentumoawat unewi rkenoumoanihin, pinu okenukwrlikuwawan Hesusun, mantu tul okeikowan, Polo. Okepeminhiminawan tul ositanif, kuer okeohehefwunetuwanan.

10 Hesus tul mantu okeinan, Krko srkisikrko; wuwentumoik nekanisuk wuti hiilawat Krnineif, me tul wuti hiwapumewat.

11 Mrkwa tul rneupeskawat, pinu, anint ukewi kakuwapihik ketukwilinok ulewi otrnoif, okewentumoawan tul unewi kehisasakewihekwrweninewun kukenu ewi kailewrpuk.

12 Upeh tul ukewi kamawunheitewat kuer ukewi krtisihik kekekitouk, nepenu tul lonea okemenawan unewi lemakunilun;

13 Mantu tul okeinawan, Mantu enahemok, Rkenoumoahin okepekemohiwinikon nepatipik mrkwa nepaeaf;

14 Kilpin tul mantu nontuf uwi okema, nifu-wetrpimana nifotino hiwepwatotonrk.

15 Okeotapinanawa tul ewi lonea, keilihekr-wuk tul ewi kaileukinoumuwintwa; me tul ko kreapi mantu rkitowat ukewi Hoeuk, nunal tul nofo kelikuk.

16 ¶ Metul ukewi metaswe uli prlik rkenou-moinhik ukeilawat wuti Krnineif, ulewi wuhewif ukewawentumakowat unewi Hesusun.

17 Upah tul waeapumawat, okeohehefwuni-towawan; anint tul keakonwrwrntumok.

18 ¶ Hesus tul okepekuonan, mantu okei-nan, Kukenu su ewi kulkerwisewin nemeniko wuti ulpimif, kuer mantupe ukif.

19 Wemahak su tul, ukenoumoik kukenu rtuswreukisewat umilinaprk, kintapekinik ulewi otilemekasowinif uwi Wrosemint, kuer uwi Wrk-wisimint, kuer uwi Kehi Ohepam:

20 Ukenoumowik hinakutuwapuntumuwat kukenu ewi kaile kukekiminukok: pinu su kaknik kewehewinim nunal iko hiulkwa ukewuf. Rmrn.

